Vänersborgs kommun

Program för bevarande och utveckling

Vänersborgs innerstad

Antaget av kommunfullmäktige
18 mars 2020 §30

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Antagen	Antagen av
Program	Program för bevarande och utveckling - Vänersborgs innerstad	2020-03-18 § 30	Kommunfullmäktige
Dokumentägare	**Dokumentansvarig**	**Reviderad**	**Giltighet**
Miljö- och byggnadsförvaltningen	Stadsarkitekt		Tillsvidare

Dokumentinformation	Diarienummer
Underlag vid beslut och bedömningar som berör gestaltningen av stadsrummet i centrala staden	BN 2017/53

Ämnesområde	Intranät	Hemsida
Byggnadskultur	☒	☒

Andra styrande dokument som omnämns
Plan- och bygglag (2010:900). Kulturmiljölag (1988:950). Miljöbalk (1998:808).
Förordning (2013:558) om statliga byggnadsminnen. Sveriges miljömål: God bebyggd miljö.

Innehåll

Inledning..... 5

Kulturmiljövårdens lagrum 7

Riksintresset Vänersborg 10

Kulturhistoriska utredningar 12

Vänersborgs historia och karaktär ..15

Historik och

bebyggelseutveckling 15

Stadens delar 36

Stadens detaljer 44

Bebyggelsekaraktärer 48

Bevarande och utveckling 50

Att värdera bebyggelse 50

Att bygga vidare i staden 54

Kvarteren i innerstaden 58

Källor och litteratur 206

Inledning

Människan skapar sin omgivning genom att omvandla naturen med odling och byggande. Detta är vår kulturmiljö och den speglar den gällande samhällsstrukturen där både nutid och dåtid kan avläsas. Kulturmiljön är en del av det kulturarv vi ska lämna efter oss till kommande generationer. En viktig uppgift är att ta tillvara den kulturhistoriska bakgrunden och göra den till en levande del i det framtida samhället.

Lagstiftningen skyddar både kulturmiljöer, miljöer som på ett eller annat sätt har påverkats av människan samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål. Ansvaret att begränsa och undvika skador på kulturmiljön delas av oss alla, såväl enskild som myndighet.
(Ur Översiktsplanen för Vänersborg, antagen av kommunfullmäktige dec 2017).

Program för bevarande och utveckling av Vänersborgs innerstad

Rutnätsplanen från 1642 är fortfarande närvarande i dagens moderna Vänersborg. I kvarteren finns byggnader främst från tiden efter den stora branden 1834. Rutnätsplanen och byggnader från två århundranden bildar en trivsam stad att leva i. Att ta hand om och varsamt bygga vidare på dessa värden är ett hållbart sätt att ta staden vidare när nya generationer växer upp.

Vänersborg har en lång tradition att värdera och uppmärksamma sina kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer, speciellt avseende stadskärnan. 1600-talets rutnätsstad, 1800-talets stadsplan, residensstaden vid Vänern med den småskaliga bebyggelsen utgör grundläggande värden för stadens identitet. Att ta hand om stadens värdefulla miljöer samtidigt som man tar ansvar för att nya tillägg samspelar med det gamla är en viktig uppgift för byggnadsnämnden och andra aktörer i Vänersborg.

Läsanvisning

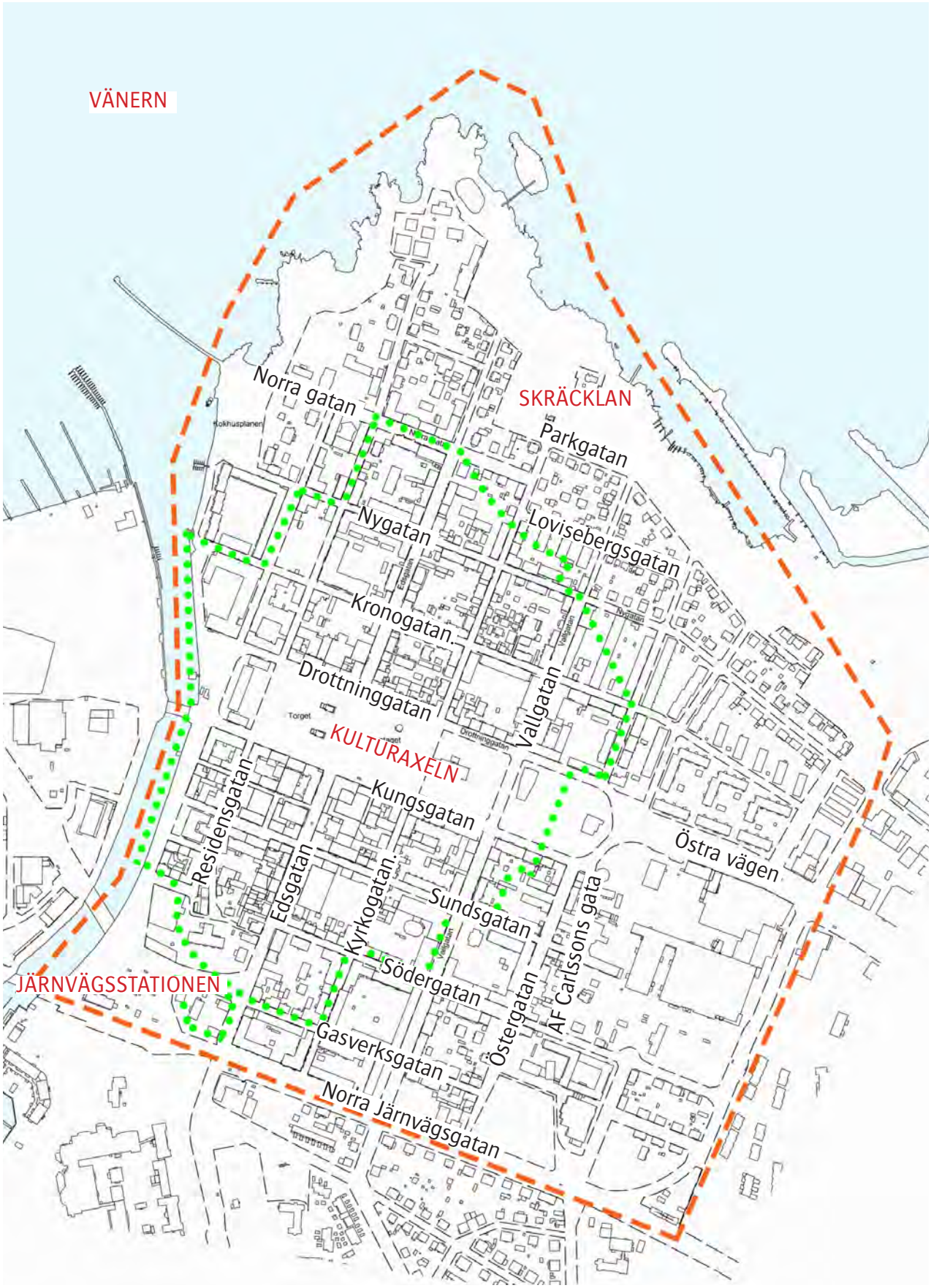
Programmet inleds med en redogörelse av tidigare gjorda kulturhistoriska utredningar och kulturmiljövårdens lagrum. Stora delar av Vänersborgs innerstad är utpekat som riksintresse för kulturmiljövården. Riksintressets motiv och uttryck beskrivs kortfattat i ett avsnitt. Vidare finns en övergripande bild av Vänersborgs framväxt och bebyggelseutveckling.

Stadsmiljön beskrivs utifrån de olika delar som bygger upp och karaktäriserar staden med nedslag i detaljer som utmärker just Vänersborg.

Under 2018 har bebyggelsen inom Vänersborgs innerstad inventerats och värderats. Värderingen har gjorts efter en tregradig skala som finns beskriven i avsnittet ”Att värdera bebyggelse”.

I avsnittet Att bygga vidare i staden redovisas en viljeinriktning för hur Vänersborg skall ta hand om stadens kulturhistoriska värden samtidigt som man öppnar upp för utveckling genom förtätning i form av nya byggnader och påbyggnader. Det finns råd/riktlinjer som är formulerade för att fungera för innerstadens olika delar på en övergripande nivå. Utifrån ett par platser i Vänersborg finns enkla volymstudier som visar på hur förtätning kan göras för att anpassas till kulturmiljön.

Avslutningsvis redovisas bebyggelsens kulturhistoriska värden och sammanhang inom varje kvarter i Vänersborgs innerstad. Utöver byggnadernas befintliga värden anges möjliga lägen för kompletterande bebyggelse.

Utredningsområde markerat med streckad linje. Fornlämningarna Vänersborg 87:1 (stadslager, kulturlager av 1600-tals staden) och Vänersborg 137:1 markerade med grön prickad linje.

Kulturmiljövårdens lagrum

I detta avsnitt ges en kortfattad genomgång av de lagrum som är aktuella i relation till värdefulla kulturmiljöer och bebyggelse.

Plan- och bygglagen (PBL)

Plan- och bygglagen reglerar planläggning och bygglov. Lagens syfte är bland annat att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människor i dagens samhälle och för kommande generationer (PBL 1 kap 1§). Att värna om kulturvärdena är ett sätt att säkerställa en långsiktigt hållbar livsmiljö.

I plan- och bygglagen (PBL 2 kap 6§) redogörs för de allmänna intressen som ska tillgodoses vid planering och byggande. Bland annat ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras med hänsyn till stads- och landskapsbilden samt till kulturvärdena på platsen. Kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden ska skyddas och ändringar ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tas till vara.

Varsamhetskravet i plan- och bygglagen (PBL 8 kap. 17§) finns för att byggnaders kvaliteter ska bevaras vid ändringar. Kravet gäller för alla byggnader, vid alla typer av ändringar och oberoende av om en åtgärd kräver bygglov. Varsamhetskravet innebär att en ändring av en byggnad ska utföras så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och att byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas tillvara. I detaljplan kan en byggnad få varsamhetsbestämmelser som t.ex. reglerar färgsättning, takform och material, fasadmaterial och fönsters utseende. Karaktärsdrag på allmänna platser som t.ex. markbeläggningar, planteringar och fasta gatumöbler kan också regleras.

En byggnad eller ett bebyggelseområde kan bedömas vara särskilt värdefull ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och lyder då under plan- och bygglagens förbud mot förvanskning (PBL 8 kap. 13§). Förvanskningsförbudet innebär att en åtgärd inte får medföra att en byggnads karaktärsdrag eller egenskaper som ligger till grund för byggnadens eller områdets kulturhistoriska värden går förlorade eller skadas. För att säkra en särskilt värdefull byggnads kulturhistoriska värden kan byggnaden få skyddsbestämmelser i en detaljplan.

Plan- och bygglagen säger också att ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och att det ska underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

Plan- och byggförordningen (PBF)

Förordningen innehåller bestämmelser om bland annat lov och anmälan. Underhåll av byggnader och anläggningar som på grund av sina särskilda kulturhistoriska värden är skyddade med skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplan ska anmälas till byggnadsnämnden PBF 6 kap. 5§ p. 7). Innan åtgärden påbörjas ska byggnadsnämnden ge startbesked (PBL 10 kap. 3§).

Boverkets byggregler (BBR)

Boverkets byggregler, BBR, innehåller föreskrifter och allmänna råd till vissa krav i plan- och bygglagen, PBL, och plan- och byggförordningen, PBF. Vid ombyggnad ska kraven anpassas utifrån byggnaden förutsättningar, ändringens omfattning, varsamhetskravet och förvanskningsförbudet. Man anger att ändringar skall föregås av förundersökning så att kulturvärden och kvaliteter synliggörs.

Kulturmiljölagen (KML)

Kulturmiljölagens övergripande syfte är att säkra nuvarande och kommande generationers tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Här anges att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön och att ansvaret för kulturmiljön delas av alla, såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas (KML 1kap. 1§). I kulturmiljölagen finns bestämmelser om fornminnen, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen och ortsnamn.

Fornminnen (KML 2 kap.)

Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen och får inte skadas. I lagen anges bland annat vad en fornlämning är, att den är omgiven av ett fornlämningsområde och hur tillståndsprövningen går till. Det är förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Länsstyrelsen beslutar om fornlämningar.

Rutin för ärenden som rör fornlämning:

För ingrepp i eller i anslutning till en fornlämning krävs tillstånd från länsstyrelsen.

Lovgivning: Om den planerade åtgärden direkt berör en fornlämning ska remiss skickas till länsstyrelsen om inte sökande har fått tillstånd för ingrepp i fornlämning av länsstyrelsen.

Om den planerade åtgärden ligger inom 200 meter från en fornlämning ska remiss skickas till Västarvet/Lödöse Museum. Samråd ska ske med Länsstyrelsen.

Planläggning: Länsstyrelsen ska samrådas tidigt i planprocessen om det finns kända fornlämningar i området.

Byggnadsminnen (KML 3 kap.)

En byggnad som har ett synnerligt högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med sådana värden kan skyddas som byggnadsminne. Parker, trädgårdar eller andra anläggningar kan också skyddas som byggnadsminne. Vem som helst kan väcka frågan om att en byggnad ska bli byggnadsminne och det är Länsstyrelsen som beslutar om frågan. I beslutet om byggnadsminnesförklaring fastställs skyddsbestämmelser som syftar till att byggnaden eller miljöns kulturhistoriska värden och karaktärsdrag bevaras. För ändringar eller ombyggnader av ett byggnadsminne krävs tillstånd från Länsstyrelsen.

Kyrkliga kulturminnen (KML 4 kap.)

I kulturmiljölagen anges det att kyrkobyggnader och kyrktomter (som ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan innan 1 januari 2000) ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Kyrkobyggnader, kyrktomter och begravningsplatser som uppförts eller tillkommit före 1940 är enligt kulturmiljölagen skyddade som kyrkliga kulturminnen och får inte väsentligt ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Det är endast kyrkor som ägts av Svenska kyrkan som är skyddade. Även kyrkliga inventarier är skyddade. Kyrkor uppförda efter 1940 kan ges samma skydd som äldre kyrkor genom särskilt beslut från länsstyrelsen.

Förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 2013:558)

Statliga byggnader eller anläggningar som berättar viktiga delar av Sveriges och den statliga förvaltningens historia och som bedöms ha synnerligt högt kulturhistoriskt värde kan skyddas som statligt byggnadsminne. Riksantikvarieämbetet lämnar förslag på nya statliga byggnadsminnen och regeringen beslutar om frågan. I beslutet om statligt byggnadsminne fastställs skyddsbestämmelser som anger på vilket sätt byggnadsminnet ska vårdas och underhållas och i vilka avseenden det inte får ändras. Riksantikvarieämbetet har tillsyn över de statliga byggnadsminnena och beslutar om tillstånd för ändring. Residenset i Vänersborg är förklarat som statligt byggnadsminne.

Miljöbalken

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling för att nuvarande och kommande generationer ska få en hälsosam och god miljö. I miljöbalkens miljöbegrepp ingår även kulturmiljön och i balken finns ett antal bestämmelser till skydd för kulturvärdena.

Riksintressen för kulturmiljövården

I Sverige finns totalt cirka 1650 områden av riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalkens 3 kapitel. De riksintressanta kulturmiljöerna är miljöer där ett betydelsefullt historiskt skeende eller företeelse särskilt väl går att utläsa eller uppleva i dagens landskap. Sammantaget ska landets riksintressanta kulturmiljöer ge en bred, nyanserad och övergripande bild av samhällets historia och de ska belysa tidsperioder, utvecklingsskeden och händelser som har varit av betydelse för samhällsutvecklingen.

Påtaglig skada

Riksintresset ska enligt miljöbalken 3kap. §6 så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Påtaglig skada kan uppstå om en åtgärd mer än obetydligt skadar något eller några av de värden som utgör grunden för riksintresset eller om den negativa inverkan blir så stor att området i något avseende förlorar sitt värde som riksintresse. Detta innebär att både bestående negativ påverkan och tillfälligt mycket stor negativ påverkan på de värden som konstituerar riksintresset kan innebära påtaglig skada. Den riksintressanta miljön ska skyddas från åtgärder som kan antas medföra påtaglig skada.

Bedömningen av vad som är en påtaglig skada utgås från områdets läsbarhet. Det vill säga hur väl miljön fortsatt kommer att karaktäriseras av eller återspegla det riksintressanta sammanhang som ligger till grund för utpekandet. Gränsdragningen för riksintresset ska inte ses som en skarp gräns, en åtgärd utanför området kan ändå påverka riksintressets värden. Länsstyrelsen bevakar att riksintressena tillgodoses i kommunens fysiska planering.

Rutin vid ärenden som rör riksintressen:

Planläggning: Detaljplaner inom riksintresseområde ska samrådas tidigt i planprocessen med Länsstyrelsen.

Riksintressen ska hanteras i planbeskrivningen om planen ligger inom ett riksintresseområde.

Lovgivning: Ärenden som berör värden som utgör uttryck för riksintresset ska skickas på remiss till Västarvet.

Ärenden som bedöms påtagligt skada riksintresset ska skickas på remiss till länsstyrelsen.

Vänersborgs innerstad som också utgör ett riksintresse är en sådan kulturhistoriskt värdefull miljö där Attefallsreglerna inte gäller, åtgärderna är därför bygglovspliktiga.

Miljömål: God bebyggd miljö

Sveriges miljömål utgör den gemensamma plattformen för arbetet med miljön. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och näringsliv har ansvar för arbetet med att genomföra åtgärder. Naturvårdsverket har det samordnade ansvaret för genomförandet. Kulturmiljön berörs i flera av miljömålen; levande sjöar och vattendrag, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och god bebyggd miljö.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Nationella mål för kulturmiljöarbetet

De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan 2014. Målen ska styra de statliga insatserna på kulturmiljöområdet och vara vägledande för kulturmiljöarbetet på regional och kommunal nivå. Genom målen har det skett en förskjutning – från en tonvikt på bevarande till hur kulturmiljöarbetet kan bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det har blivit tydligare att kulturmiljöarbete befinner sig i en skärningspunkt mellan olika politikområden, såsom kulturpolitik, miljöpolitik och samhällsplanering och att behovet av tvärsektoriellt arbete har ökat.

I enlighet med målen ska det statliga kulturmiljöarbetet främja:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljö som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Riksintresset Vänersborg

Vänersborg [P 20]

Motivering

Residensstad präglad av 1600-talets stadsbyggnadspolitik och förändringar efter branden 1834 som gjorde staden till en förebild för det sena 1800-talets stadsbyggande.

Uttryck för riksintresset:

1600-talets rätvinkliga planmönster och den något snett orienterade Residensgatan, ett spår av de ursprungliga stadsbefästningarna. Äldre småskalig träbebyggelse, residensstadens karaktärsbyggnader och den s k kulturaxeln, den efter 1834 års brand till parkstråk förvandlade mittersta kvartersraden med offentliga byggnader och stenhusfasader, vilken blev en viktig förebild för det sena 1800-talets esplanader.

Riksintresset Vänersborg omfattar Vänersborgs innerstad. Ett av riksintressets viktigare värden är de planmönster som präglat stadens bebyggelseutveckling och som så tydligt kan avläsas i dagens stadslandskap. Vänersborg var en befäst stad. Idag är det endast Reidensgatans sträckning som ger en förnimmelse om hur stadens gränser ursprungligen såg ut. I stadskärnan är den ursprungliga stadsplanen bevarad vilket gör att vi fortfarande, snart 400 år efter stadens grundläggning kan följa 1600-talets ideala planmönster och därigenom uppleva och förstå den stadsbyggnadspolitik som då rådde. Den omdaning av rutnätsplanen som gjordes efter stadsbranden 1834 är ett påtagligt utvecklingsskede i Vänersborgs historia som kan utläsas i både planmönster och bebyggelse. Stadsplanen var den första i Sverige som på ett medvetet sätt kombinerat estetiska värden med brandsäkerhetsåtgärder, något som kom att prägla flera svenska städers stadsplaner under 1800-talet. Genom stadsplanemönstret kan även utvidgningen av staden kring sekelskiftet 1900 utläsas och upplevas.

Utöver stadsplanerna som präglat Vänersborgs framväxt är framförallt bebyggelsen ett viktigt uttryck och värde för riksintresset.

Det handlar om enstaka byggnader som bevarats för den stora branden, men framförallt om det som byggt i olika skeden därefter. Det är både trähus- och stenhusbebyggelse från olika tidsperioder. Det finns många byggnader som är kopplade till stadens långa funktion som residens- och förvaltningsstad. Intressant är också villabebyggelsen i norr som gränsar till Skräcklan och har ett nära läge till Vänern. Den bevarade bebyggelsen berättar om viktiga skeden i samhällsutvecklingen och hur levnadsvillkoren sett ut för stadens invånare. Bebyggelsen visar också vilka byggnadsskick som varit rådande och hur olika tiders stilideal sett ut genom stadens historia.

ÖP 2017

I Översiktsplan 2017 finns kommunens rekommendationer för att tillgodose riksintresset Vänersborg. ”I områden med stora kulturhistoriska värden bör inga förändringar tillåtas som förvanskar områdets karaktär. Varje områdes förutsättningar ska utredas innan förändringar tillåts. Landskap och byggnader ska förvaltas på ett ansvarsfullt sätt så att kulturvärden upprätthålls.”

Vidare står det att värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer ska lyftas fram och skyddas vid planläggning.

T.h. Ortofoto med gul prickad linje för Riksintresset.

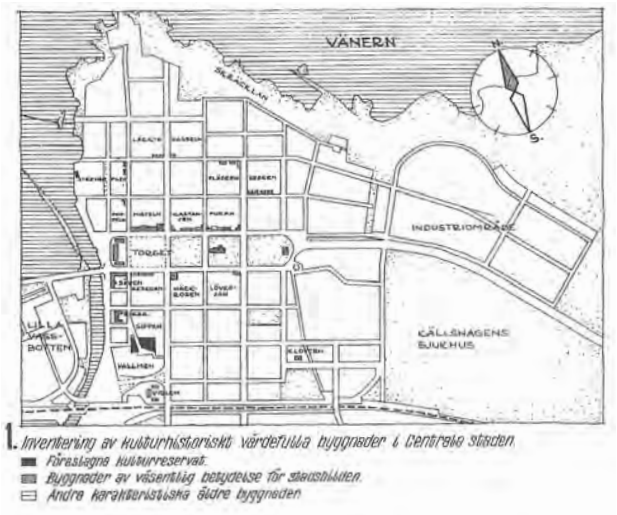

Kulturhistoriska utredningar

Vänersborgs stad var tidigt ute med att värdera sin stadsbebyggelse. Redan i Generalplanen som antogs 1957 fanns kulturhistoriska bedömningar av stadskärnan. Därefter har flera byggnadsinventeringar gjorts; 1971, 1982 och 1991.

Generalplan 1955- 1975

En generalplan antogs av kommunfullmäktige 1957. Intressant är att en ”Inventering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Centrala staden” utfördes. Detta trots att stadskärnan beskrevs som trång, saneringsmogen och omodern. Det blev sammanlagt 21 objekt som uppmärksammades. Vi kan se att en lång sträcka med byggnader utmed Drottninggatan bedömdes som bevaringsvärda och lite färre utmed Kungsgatan. Ett kulturreservat föreslogs vid Residensgatan där stadens äldsta byggnad ligger.

Utdrag från kulturhistoriska utredningar med inventeringar och bedömningar av bebyggelsen i Vänersborgs stadskärna. Ovan Generalplan, 1957 t.h. Kulturhistorisk utredning 5, 1973.

Kulturhistorisk utredning 5 – Centrala staden 1973

Under tiden 1972–73 utförde Älvsborgs läns museiförening en byggnadsinventering av den centrala stadsbebyggelsen i Vänersborg. Den utgjorde ett underlag för generalplanearbetet för Vänersborgs centrum. Innerstaden med sin rutnätsplan var ett av fyra delområden i rapporten. Inom detta delområde utpekades 148 objekt med kulturhistoriskt värde indelade i 4 klasser. Speciellt karaktäristiskt framhålls gatunätet och kvartersindelning samt kulturaxeln och allégatorna. Tre samlade bebyggelsemiljöer framhölls, 1 Bebyggelsen utmed Drottninggatan, 2 Gamla hamnområdet och 3 Bebyggelsen kring södra Residensgatan och Fängelsegränd.

Centrumplan för Vänersborg 1979

I juni 1979 godkände kommunfullmäktige Vänersborgs centrumplan. Den innehåller riktlinjer för trafik, parkering, kollektivtrafik, bostäder och bevarande.

Under rubriken ”bevarande” hänvisar man till de riktlinjer för planeringsarbetet som Kommunfullmäktige beslutade i maj 1978:

”Att bevara stadens karaktär genom att det regelbundna gatunätet, kulturaxeln, de gröna öppna stråken, den slutna kvartersformen bibehålles.

Att bibehålla dess överskådlighet och återspegla dess historiska framväxt genom att igenkänningsmärken och vissa enstaka kulturhistoriskt intressanta byggnader eller bebyggelsegrupper bevaras.

Att avgränsa sammanhängande äldre miljöer där kulturhistoriskt intressanta miljöer och övriga för småstaden typiska byggnader och funktioner ingår. Samt att komplettera dessa miljöer med väl anpassad bebyggelse med avseende på innehåll, storlek, form, proportion, material och färg, så att boende och besökande kan förstå och uppleva stadens karaktär och framväxt.

Att till övriga kvarter tillkommande byggnader, anläggningar och trafiknätsutbyggnader utformas så att rutnätsplanen, kvartersbildningar, gatubredder, och den begränsade våningshöjden, tomtindelningar och det mångsidiga funktionsinnehållet bibehålles.”

Kulturhistorisk byggnadsinventering 30 - Stiftelsen Älvsborgs Länsmuseum 1982

Utredningen omfattar Vänersborgs stadskärna. Största skillnaden mellan 1973- års byggnadsinventering och inventeringen från 1982 är att man nu ser mer till hela miljöer. 17 stycken samlade bebyggelsemiljöer och cirka 15 enstaka objekt finns beskrivna i utredningen. Intressant är att notera är att man har analyserat vad som hänt med de utpekade objekten från 1973 och konstaterar att närmare 30 procent av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna från den tidigare utredningen fallit bort. Antingen har de rivits eller så har de förvanskats genom ovarsamma ombyggnader. Revideringen från 1982 har framförallt tillförts byggnader från sekelskiftet 1900. Antalet fastigheter i de båda inventeringar är lika.

Kulturhistorisk byggnadsinventering 30, 1982..

Bebyggelsemiljöprogram, 1992.

Bebyggelsemiljöprogram för centrala Vänersborg 1992

Programmet bygger på byggnadsinventeringen från 1982 men har bearbetats utifrån aktuella förhållanden 1992. Nu har fem större sammanhängande områden föreslagits och ett mindre antal enstaka objekt. Rapporten syftar till att förklara och förtydliga vad som är värdefullt i Vänersborgs stadsmiljö, med tonvikten lagd på bebyggelsemiljön. Man vill att fastighetsägare, politiker och allmänhet får större förståelse för bevarandefrågor och miljökvaliteter i Vänersborgs innerstad. Utöver de riktlinjer som kommunfullmäktige beslutade när de antog centrumplanen 1979 (se ovan) gäller följande riktlinjer för den kulturhistoriskt föreslagna bebyggelsen:

-Byggnaderna bör bevaras.

-Ombyggnadsåtgärder ska utföras så att de kulturhistoriska och miljömässiga värdena inte går förlorade.

-Förändrad användning prövas från fall till fall.

Man föreslår också att ett antal byggnader ska få lagligt skydd.

För tillkommande bebyggelse ska gälla:

-Tillkommande bebyggelse ska utformas så att den väl ansluter till befintligt bebyggelsemönster.

-Vid nybyggnader och ombyggnader bör i första hand tillskapas bostäder. Småbutiker, småhantverk och liknande kan också inrymmas.

-Kvarterens gårdar har med åren förändrats mycket kraftigt och erbjuder i de flesta fall dålig utemiljö. Gårdsmiljöerna bör förbättras för de boende.

-För färgsättning av så väl tillkommande som befintlig bebyggelse hänvisas till kapitlet: Råd vid färgsättning, materialval med mera i föreliggande rapport.

Vänersborgs historia och karaktär

Historik och bebyggelseutveckling

Brätte

Vid sjön Vassbottens södra ände, ursprungligen Vänerns sydvästligaste vik, växte en marknadsplats fram under 1500-talet. Platsen utgjorde en knutpunkt på en betydelsefull kommunikationsled. Platsen var slutstation för de som färdades med varor över Värnen. Här lastades varorna om för att sedan forslas vidare via landväg förbi vattenfallen vid Rånum och Trollhättan. Det var också här som de viktigaste vägarna knöts samman under medeltiden. Här möttes Edsvägen som kopplade samman städerna söderut med Dalsland och Värmland i norr och vägen som kom österifrån och gick vidare västerut mot Norge. Ett mindre samhälle, som kom att kallas Brätte, växte upp och fick omkring 1585 stadsprivilegier. Hamnen blev med tiden allt grundare och läget vid vikens spets gav begränsade möjligheter till utveckling. I samband med krigen mot Danmark medförde läget också svårigheter ur försvarssynpunkt. Detta gjorde att man 1642 beslutade att flytta staden till en lämpligare plats, vilket blev Huvudnäset cirka en halv mil norrut, nuvarande Vänersborg centrum.

Brätte växte upp vid Vassbottens södra ände under 1500-talet och föregick staden Vänersborg som grundades 1644. Karta från 1712.

Vänersborgs grundande

Huvudnäset utgjordes av orörd mark med en jämn topografi som vid grundläggandet av staden till stora delar var täckt av skogs- och ängsmarker. Den nya staden, Vänersborg fick stadsprivilegier 1644. I staden handlade man med spannmål, tack- och stångjärn samt trävaror från omgivande landskap och söderifrån kom salt, sill och andra tunnvaror.

Vänersborgs första stadsplan var en kombination av renässansens idealmönster, rutnätsplanen, och den ur försvarssynpunkt ideala fästningspolygonen som utvecklats under 1500-talet. Kyrkan gjordes till det symmetriska rutnätets mittpunkt och gatorna gavs en för tiden imponerande bredd. Symmetrin återkom också i kvarterens strikta indelning i smala remsor, med mindre tomter längs tvärgatorna och långsmala tomter däremellan. Bebyggelsen under 1600-talet bestod troligen av små låga trähus med torvtäckta tak.

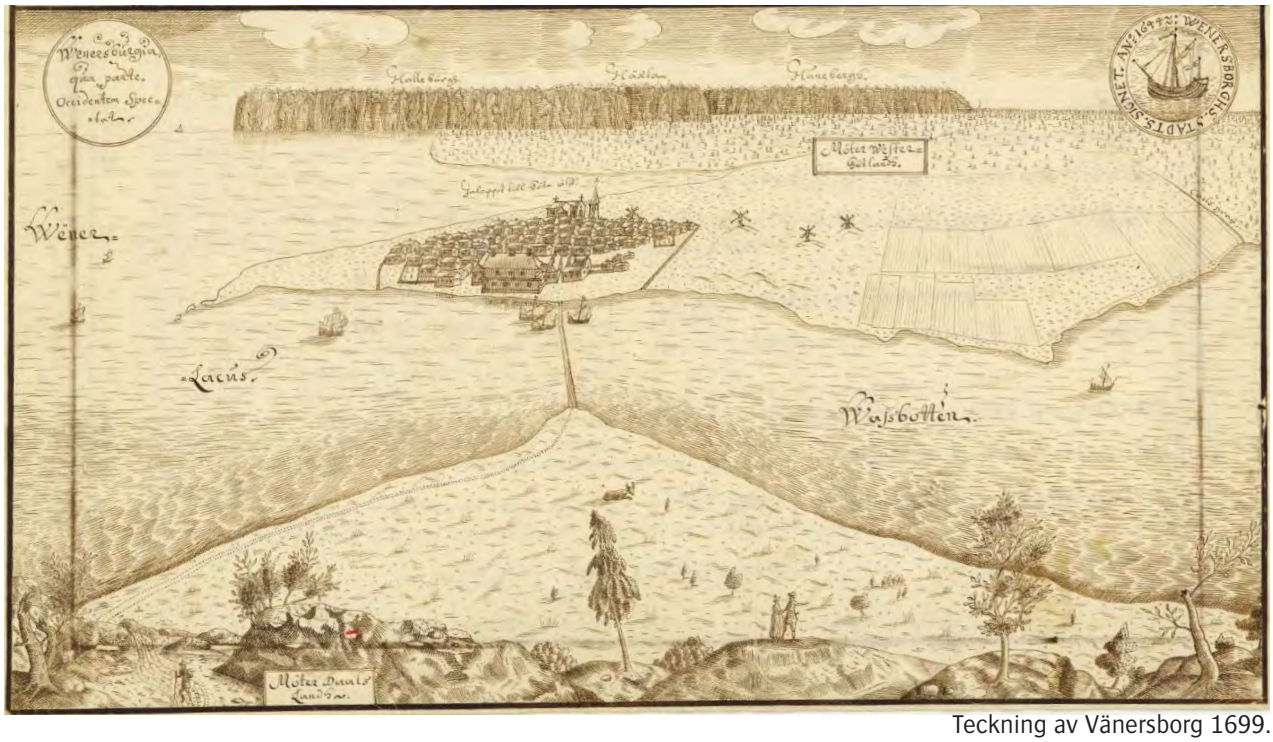
Den nya staden utsattes för danska angrepp under 1600-talet. 1676 intogs Vänersborg och försvarsverket förstördes, staden brändes ner men kyrkan, Vänersborgs första stenbyggnad från 1672, skonades. Vänersborg återuppbyggdes med ett stadsmönster som fortsatt präglades av den strikta rutnätsindelningen.

1600-1700-tal

Under 1600-talet och det tidiga 1700-talet var järn- och trätransporten Vänersborgs främsta näringar. Varuomlastningar och godstransporter utgjorde fram till slutet av 1700-talet stadens basnäring. Vänersborg blev residensstad för Älvsborgs län 1679 men först år 1690 uppfördes en residensbyggnad. Det var en träbyggnad i två våningar med flyglar. Denna ersattes av en ny som uppfördes i sten 1754.

Vänersborg 1661, en befäst stad med rutnätsplan.

Teckning av Vänersborg 1699.

Vid sekelskiftet 1700 kom skärpta krav på hygien och ordning vilket bland annat ledde till att några gator stensattes. Folkökningen under 1700-talet var måttlig, likaså stadens expansion. En större stadsbrand bröt ut 1777 och endast ett mindre antal gårdar klarade sig oskadda. Staden byggdes åter upp efter det gamla stadsplanemönstret. Bebyggelsen var fortsatt enkel i form av trähus men under seklets senare del ändrades dess karaktär något. Utmed huvudgatorna täcktes husens tak med tegel och fasader kläddes med panel och målades. Husen blev också större och fick i vissa fall en andra våning. En ny kyrka i sten stod klar 1784.

Under 1700-talets senare del färdigställdes kanalen Karls Grav som fram till dess fungerat som flottningsränna mellan sjön Vassbotten och Göta Älv. Kanalen öppnades för båttrafik 1778. Konkurrensen mellan godstrafiken via Edsvägen och den nya farleden hårdnade och öppnandet av slussleden förbi Trollhättefallen år 1800 innebar slutet för transporter via landvägen. Den nya effektiva transportleden medförde ett ekonomiskt uppsving för Vänersborg.

Karls grav färdigställdes slutet av 1700-talet, karta från 1814.

Vy över Drottninggatan 1890

Torget och Kungsgatan 1886.

Hamnen med järnvägsstationen i fonden 1890.

Edsgatan 1870-tal.

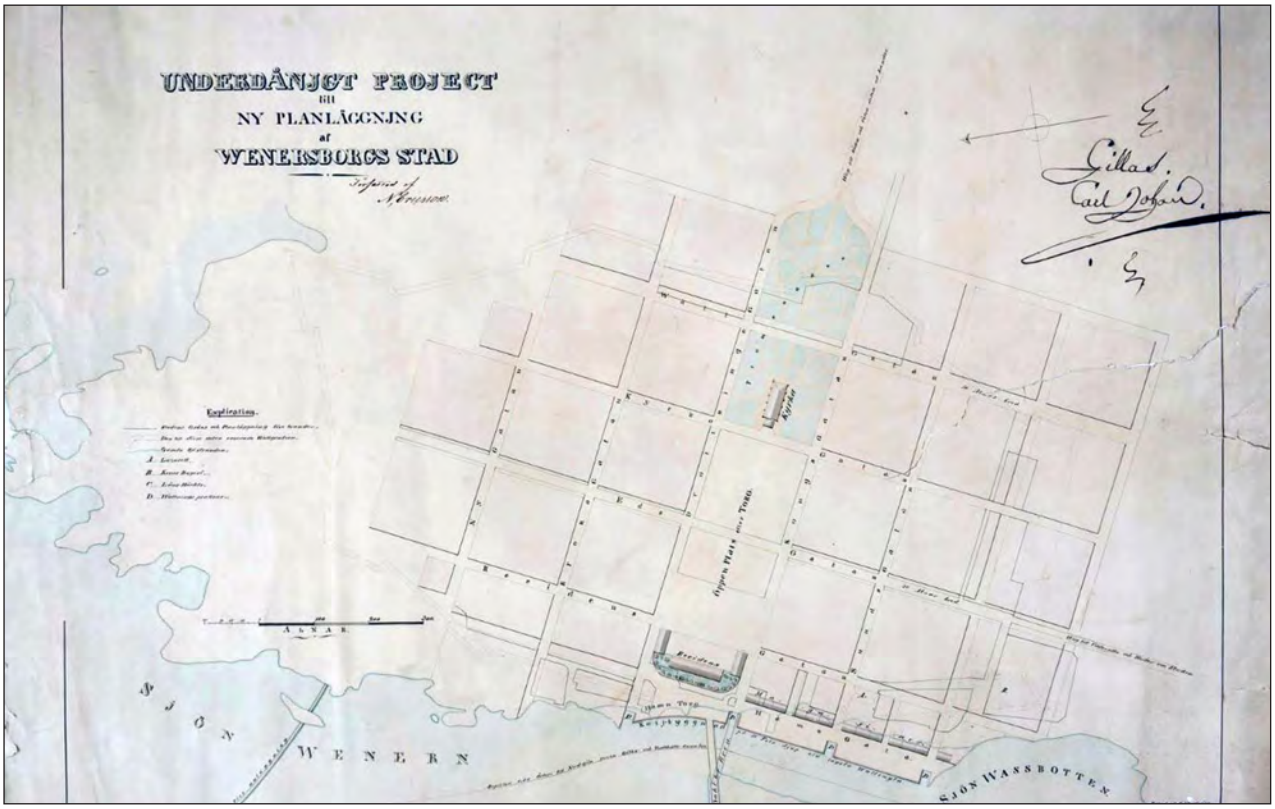
Stadsbranden 1834

År 1834 drabbades Vänersborg återigen av en förödande stadsbrand, vilken innebar att så gott som hela stadens bebyggelse förstördes. Det var vid trankokning i en verkstadslänga på gården innanför Edsgatan 10 som den katastrofala branden började, branden spred sig i rasande fart i den täta och trånga träbebyggelsen. Av 217 byggnader återstod endast ett 20-tal. Det var i stort sett endast ett område vid södra Residensgatan, kyrkan och residensets huvudbyggnad som klarade sig.

I samband med stadsbranden togs en ny stadsplan fram. Den nya stadsplanen där brandsäkerheten sattes i första rummet utarbetades under ledning av landshövding Paul Sandelhielm tillsammans med lantmätare Carl Adamson och ingenjör Nils Ericson som vid denna tid var övermekanikus vid Gamla Trollhätte kanalverk.

Göta kanal blev färdig på 1830-talet och genom det ökade handelsutbytet med utlandet förbättrades Vänersborgs förutsättningar som hamn- och handelsstad. Det fanns därför en stark tilltro till Vänersborgs framtid och stadsplanevisionen som drevs igenom skulle ge staden en gestalt värdig dess förväntade dignitet. Det blev en stadsplan där 1600-talets gatunät och kvartersindelning låg kvar i stora delar men den äldre rutnätsplanen utvecklades efter tidens ideal. Landets städer, som framförallt bestod av trähusbebyggelse eldhärjades ofta under 1700- och 1800-talen. De nya formidéerna som nu kom med öppna stadsrum och trädplanterade gator var en strategi att skydda städer mot nya bränder.

I 1834 års stadsplan anlades en bred och grön brandgata, det som idag kallas Kulturaxeln, genom staden. Den delar staden i två lika stora delar och där ligger residenset och muséet som fondbyggnader med kyrkan i mitten. Staden utvidgades österut vilket medförde att de befästningsrester som fanns ovan mark utplånades. Av brandsäkerhetskäl gjordes också Vallgatan och Edsgatan bredare och försågs med brandhejdande lindalléer. Stenkajer tillkom på 1840-talet och staden öppnades upp mot vattnet. Fisketorget anlades och förstärkte residenset och omkringliggande kvarters representativa och imponerande vy åt väster. Den nya byggnadsförordningen från 1835 föreskrev bland annat att husen skulle uppföras i minst två våningar med långfasaden vänd mot gatan, fönstren skulle vara tre rutor höga och de skulle målas i ljusa kulörer. Resultatet blev en enhetlig horisontellt markerad bebyggelse utmed de större gatorna.

Stadsplanen från 1834 med brandgata, Kulturaxeln, och trädplanterade gator.

Bebyggelse uppförd före 1870

Kyrkan och residenset samt några trähus vid Residensgatan finns bevarade från tiden före branden 1834. Av speciellt intresse för tidsepoken utgör de låga trähusen ut med Drottninggatan som är representativa för den låga trähusbebyggelsen som växte fram efter branden. Utmed Kronogatan ligger enklare trähus i en till två våningar byggda direkt efter branden fram till sekelskiftet 1900. Det finns också enstaka trähus bevarade som ligger insprängda i den övriga kvartersbebyggelsen.

Under perioden efter branden byggdes det också stenhus. Cellfängelset som idag innehåller bostäder har ett framträdande läge i stadsbilden. Vid sidan av residenset ligger ”Malmska huset” som har en stilfull arkitektur. Det före detta stadshuset och stadshotellet visar sin klassicerande fasad mot Plantaget.

Timmerhuset Sellbergska, Residensgatan 2.

”Malmska huset”, Kungsgatan 1.

Vänersborgs kyrka från 1780 var en av få byggnader som klarade sig undan stadsbranden 1834.

Byggnader uppförda före 1870

Den nya staden

Vänersborg återhämtade sig relativt snabbt efter den stora branden. En ökad kanaltrafik medförde en ökad handel och befolkningsökningen fördubblades under en tioårsperiod. Det var en omfattande spannmålsexport från Dalsland och det fanns flera flottor som främst var avsedda för vänersjöfart. Det fanns också flera varv och de första industrierna etablerades omkring 1850. Tändsticksfabriken och skofabriken var de största och anlades i stadens östra delar. Järnvägssträckningen Herrljunga-Uddevalla färdigställdes 1867 och stationen placerades strax söder om stadskärnan. Som ett led av att järnvägen tog över stora delar av godstransporterna minskade Vänersborgs betydelse som hamn- och omlastningsstad.

Under 1800-talets senare del präglades Vänersborg också starkt av den växande civila förvaltningen. Residenset fick sitt nuvarande utförande 1848 då den förlängdes till drygt den dubbla storleken och gavs en för tiden modern empirkaraktär. Resultatet blev en påkostad och storskalig byggnad som manifesterade Vänersborg som residensstad. Landstinget flyttade också sin verksamhet till Vänersborg på 1860-talet. En rad andra intuitioner som fängelse, regemente, lasarett, riksbank, läroverk och olika frikyrkor uppfördes under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. De nya institutionerna var viktiga element i tidens samhällsbyggande och placerades både i stadskärnan och i dess utkanter. Andra viktiga institutioner som polis och stadshus, apotek, banker, hotell och butiker placerades utmed Drottninggatan och Kungsgatan på var sida om stadens breda mittaxel. Kring sekelskiftet 1900 började den enhetliga, låga trähusbebyggelsen höjas genom påbyggnader men också ersättas av en ny, högre stenhusarkitektur.

Industrialiseringen medförde bland annat att staden behövde expandera och en utredning tillsattes i slutet av 1800-talet för att föreslå en utvidgning av stadsplanen. En ny stadsplan beslutades 1903 men denna omarbetades 1908–09 av stadsingenjören i Stockholm, P O Hallman. Skräcklan stadsplanerades genom att gatorna förlängdes norrut, den första bebyggelsen som växte upp var främst i form av villor. Det var också först efter sekelskiftet 1900 som Vänersborg började växa söderut vilket bröt den strikta rutnätsplanen som dittills varit rådande. Regementets etablering strax öster om rutnätsplanens gräns förhindrade vidare expansion i den riktningen. Hallmans stadsplan visade sig dock inte vara så effektiv som man ville så A Lilienberg fick uppdraget att revidera den. Detta ledde till att en stadsplan, även för stadens nya delar i söder, godkändes 1925.

Karta från 1856.

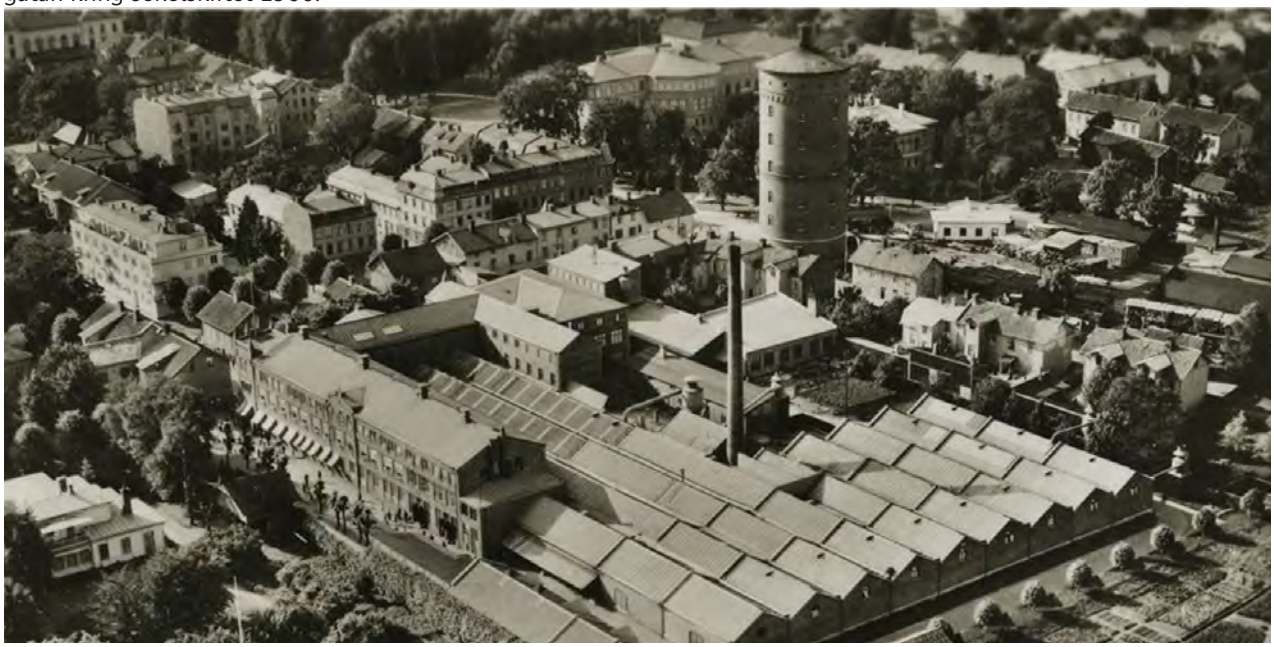
Järnvägsstationen 1870-79.

De två stora bankhusen som uppfördes utmed Kungsgatan kring sekelskiftet 1900.

Trähusbebyggelse utmed Sundsgatan 1916.

Vykort över Carlssons skofabrik.

Bebyggelse uppförd 1870-1929

Perioden speglar årtiondena före och efter sekelskiftet 1900. Många intressanta stenhus byggs i staden. Flera banker exponerar sina bankpalats ut mot torget och Plantaget. Värmlandsbankens hörnhus i nationalromantik är fortfarande en av stadens höga och starkt profilerade byggnader. Riksbankshuset, museet och före detta flickskolan vid Vallgatan har alla klassicerande fasader och de ligger fristående från omgivande byggnader. Flera av fabriksbyggnaderna i den före detta skofabriken är också byggda runt sekelskiftet 1900.

I den södra delen av staden byggs flera landshövdingehus som karaktäriseras av en bottenvåning i sten och två trävåningar. En bostadstyp som var vanligt förekommande i Göteborg. På Norra gatan i kvarteret Linden byggs det putsade tegelhus i tre våningar inspirerade av nationalromantik och 20-talets klassicism. I övre delen av Residensgatan finns exempel på stora påkostade villor som ligger mitt i stora vackra trädgårdar. Flera av villorna är inspirerade av jugendarkitekturen vid sekelskiftet.

Vänersborgs museum, 1885-86, avslutar Kulturaxeln.

Före detta flickskolan, 1885, Kv. Krassen.

Riksbanken, 1902, Hamngatan 11.

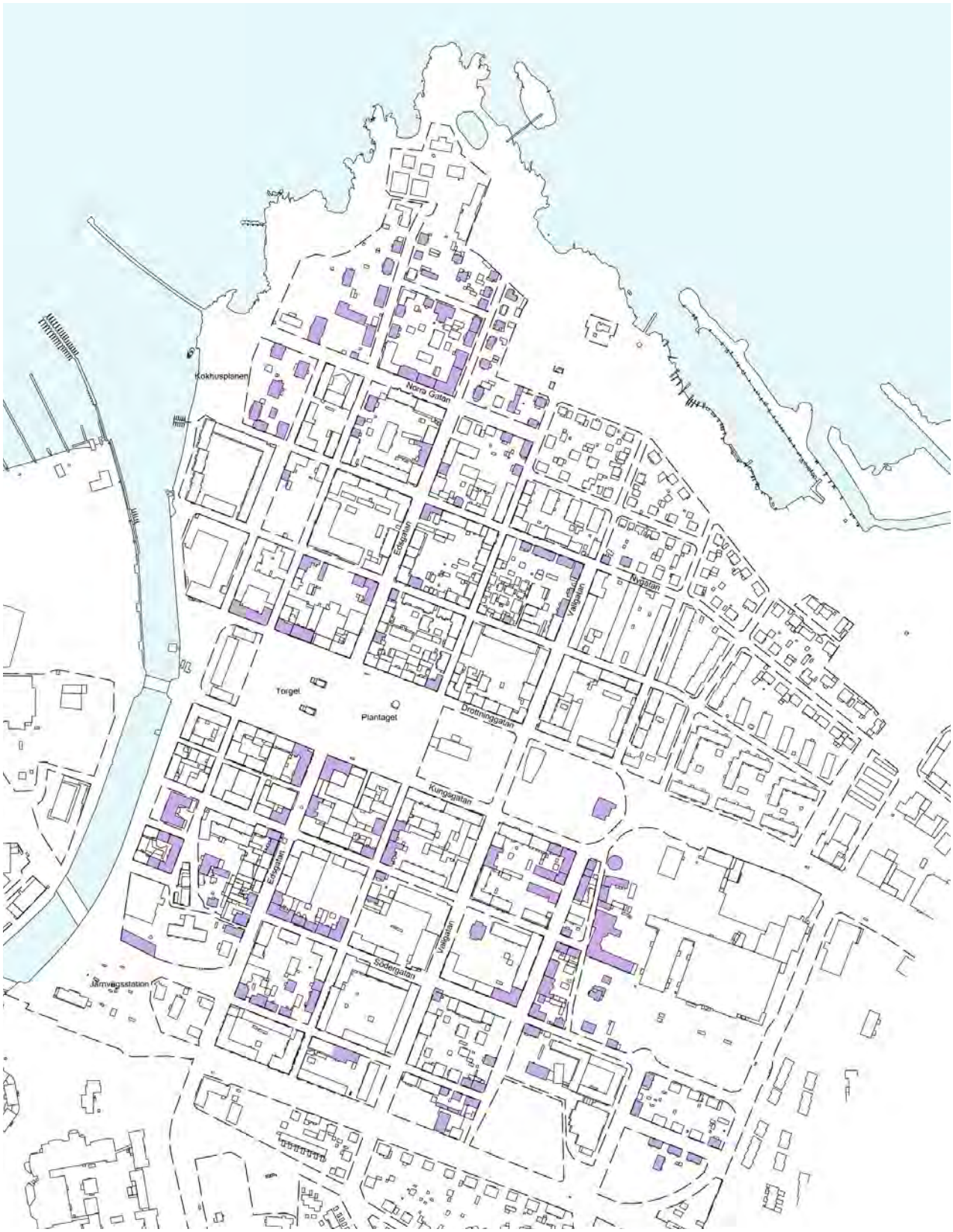

Bankhus ,1919-22, Kv. Näckrosen.

Så kallade Landshövdingehus 1910-tal, Kv. Konvaljen.

Byggnader uppförda 1870 - 1929

1900-talets mitt

Innerstadens största förändringar skedde under 1940–60-talen. Att lösa den stora bostadsbristen var en viktig politisk fråga. Efterkrigstidens byggande, det så kallade ”Folkhemsbyggandet”, stimulerades genom statliga subventioner, främst till de allmännyttiga bostadsbolagen. Även bostadskooperationen subventionerades med bidrag. Vänersborgsbostäders rötter går tillbaka till 1947 då Stiftelsen Vänersborgs-Bostäder bildades. Nationellt genomfördes bostadsutredningar som resulterade i regler för byggandet med en ny bygglagstiftning 1947.

Efterkrigstidens bostadsbyggande och den sanering som innebar rivning av äldre bebyggelse drabbade alla svenska städer. Den ökade bilismen påverkade också många stadskärnor. Även Vänersborg har sin beskärda del av detta. Omoderna bostäder i de äldre trähusen ersattes av bostäder med högre standard. Många av 1800-talets bostadshus fick rivas. Det verkar dock som Vänersborg har tacklat dessa utmaningar på sitt eget vis. Få kvarter har totalsanerats och ofta ligger det kvar en gammal byggnad i ett hörn eller så har ibland halva kvarteret bevarats. Rutnätsplanen bibehölls men kvarterens tomtindelningar slogs samman till större fastigheter. Den småskaliga trähusbebyggelsen ersattes av större sammanhängande huskroppar. I innerstadens nordöstra delar uppfördes ny bostadsbebyggelse efter nya planmönster med öppna kvarter, lamellhus och storgårdar. Tegelfasaderna är en tydlig markör för denna tidsperiod. Sadeltak och dekorationer i form av portomfattningar, udda fönsterformer, burspråk, mönstermurning och balkonger med fronter av sinuskorrugerad plåt är andra typiska karaktärsskapande element för tiden.

Bostadshus utmed Norra Järnvägsgatan uppförda på 1960-talet, foto från 1972.

Epa vid Drottninggatan, foto 1972.

Rivningar vid Edsgatan 1963 inför byggandet av Domus. Gunnar Dahlström antecknar om en funnen en äldre byggnadsrest.

Domus uppfört 1964, foto 1972

Bostadshus uppförda i Kv. Plommonträdet 1949. Nya planmönster med öppna kvarter och storgårdar.

Bebyggelse uppförd 1930–1969

Det funktionalistiska byggandet som slog igenom på 1930-talet finns också i företrätt i den traditionella kvartersstaden och många av villorna i stadens norra del är uppförda i början av 1930-talet. Efterkrigstiden är ett expansivt skede för byggande i Vänersborg precis som i övriga Sverige. Stora raka byggnadskroppar är utmärkande för tidsperioden. I kvarteren Apeln och Alen finns olika exempel på friliggande lameller i nord-sydlig riktning.

Varuhusbyggena med EPA och Domus kommer på 1960-talet. Båda dessa med Domus på Edsgatan och EPA på Drottninggatan inordnades i befintlig byggnadsstruktur och visserligen revs gamla fina trähus men båda uppfördes runt befintliga äldre byggnader. Domus byggdes i kvarteret Näckrosen med likartade kopparfasader både mot Edsgatan och Kungsgatan.

Villa uppförd på 1930-talet i kvarteret Almen

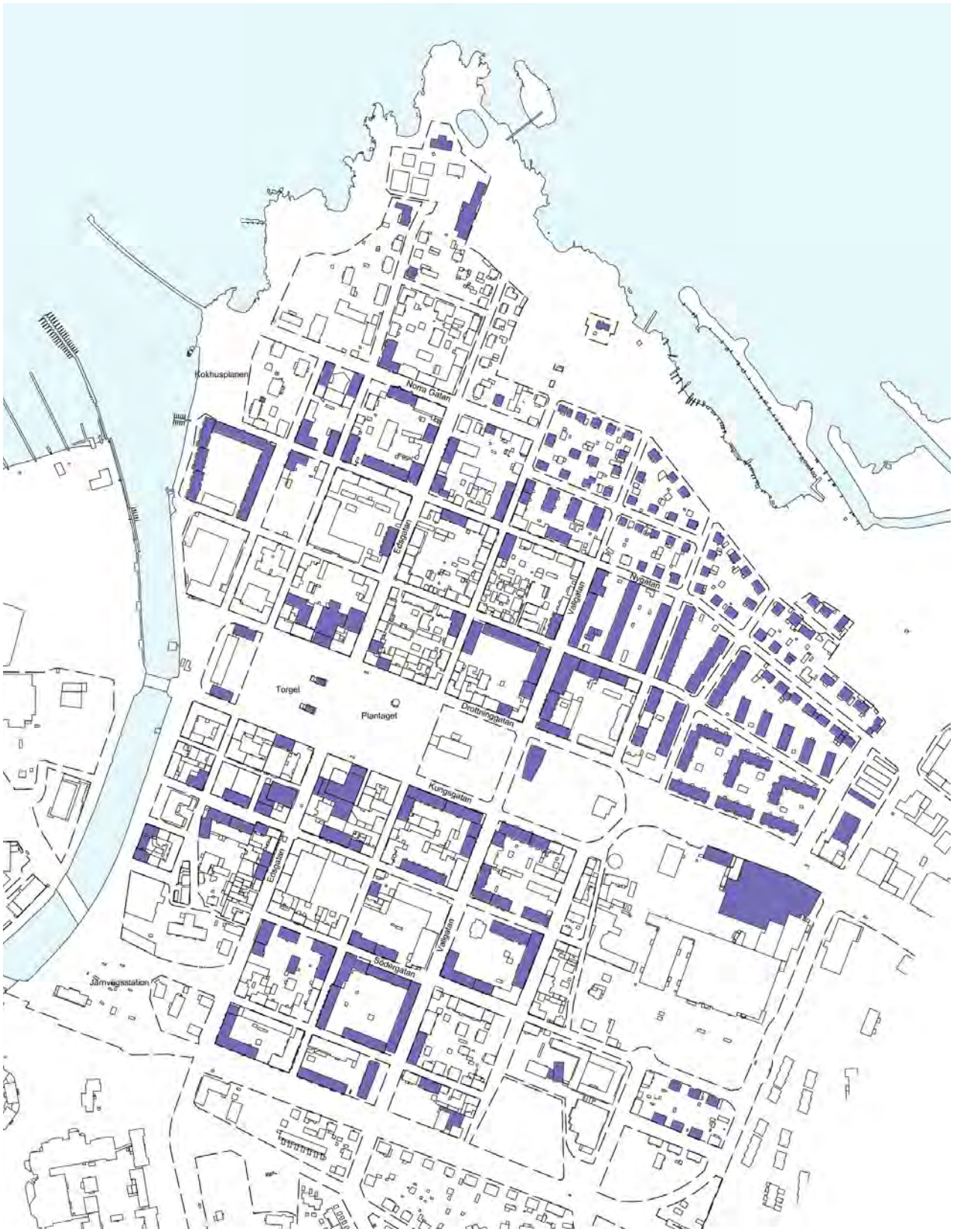

Före detta Domus uppfört i kvarteret Näckrosen 1964.

Friliggande lamellhus i tegel i kvarteret Apeln.

Byggnader uppförda 1930 - 1969

Från 1970-talet och framåt

Stat och landsting var stora arbetsgivare under 1970-talet. Nuvarande Vänersborgs kommun bildades 1974. Så Vänersborgs funktion som förvaltningsstad under den här tiden har gett ett tydligt avtryck i innerstadens bebyggelse i form av kvartersstora kontorsbyggnader för kommun, länsstyrelse och landsting. I avvaktan på en centrumplan rådde det nybyggnadsförbud från slutet av 1960-talet fram till att denna var klar 1979. Detta gjorde att byggandet i övrigt hölls nere under denna period.

Under 1980-talets högkonjunktur ökade förändringarna inom stadskärnan med en återgång till en mer småskalig stadsförnyelse. Utformningen av ny bebyggelse anpassades till den gamla bebyggelsens volymer, höjder och material. Det är uppenbart att det funnits en medveten vilja att tillkommande byggnader skall anpassas till den omgivande äldre bebyggelsen. Dock innebar förnyelsen att många av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna som pekats ut i kulturmiljöprogrammen från 1970-80-talet revs.

Statliga stöd medförde att underhåll och om- och tillbyggnader av stadens äldre bebyggelse skedde i stor utsträckning. Ibland var åtgärderna hårdhänta och fönster och andra originaldetaljer byttes ut och byggnaderna förvanskades. Tilläggsisoleringar gjordes för att göra husen mer energieffektiva och originalfasaderna försvann eller gömdes bakom nya fasadmaterial.

Detta fortsatte även under 1990-talet. Då växte byggnadsvolymerna något men inordnades i den befintliga kvartersstrukturen. Flera nybyggen följer intentionerna i Lilienbergs stadsplan från 1940-talet där huskropparna läggs utmed gatorna. Större byggnadskroppar ersatte flera byggnader men utformades med en strävan att efterlikna en varierad bebyggelse. Det storskaliga bryts upp genom att huskropparna dels upp i mindre delar som även får olika höjder och anpassas efter omgivande bebyggelse.

Under 2000-talet har det tillkommit få tillägg i form av ny bebyggelse i Vänersborgs innerstad. Det finns ett par exempel på flerfamiljshus. I det före detta industriområdet i centrums östra delar har det börjat en omvandling mot handelscentrum där delar av industribyggnaderna byggts om och kompletterats med nya tillägg.

Fisketorget 1972. Byggnaderna i förgrunden revs och ersattes av ed ett stort kontorskomplex för Länsstyrelsen och Vänersborgs tingsrätt.

Posthuset i Kv. Malörten uppfört 1971, foto 1986.

Edsgatan 1984, gatan omgjord till gågata 1983.

Underhåll av äldre trähus i Kv. Furan 1988.

Gjuthuset i Kv. Resedan revs 1988 och ersattes av bostadshus.

Bebyggelse uppförd 1970–1989

Mest utmärkande för byggandet under 1970-talet är de tre stora institutionerna med länsstyrelsen, kommunen och landstinget (idag Västra Götalandsregionen) som bygger nya stora kontorskomplex. De ligger som ett diagonalt stråk i staden. Det är storskaliga byggen som tar större delen av kvartersmarken i anspråk men höjderna följer den småskaliga staden. Tegel i olika kulörer används.

Vänersborgs kommunhus, Kv. Myrten.

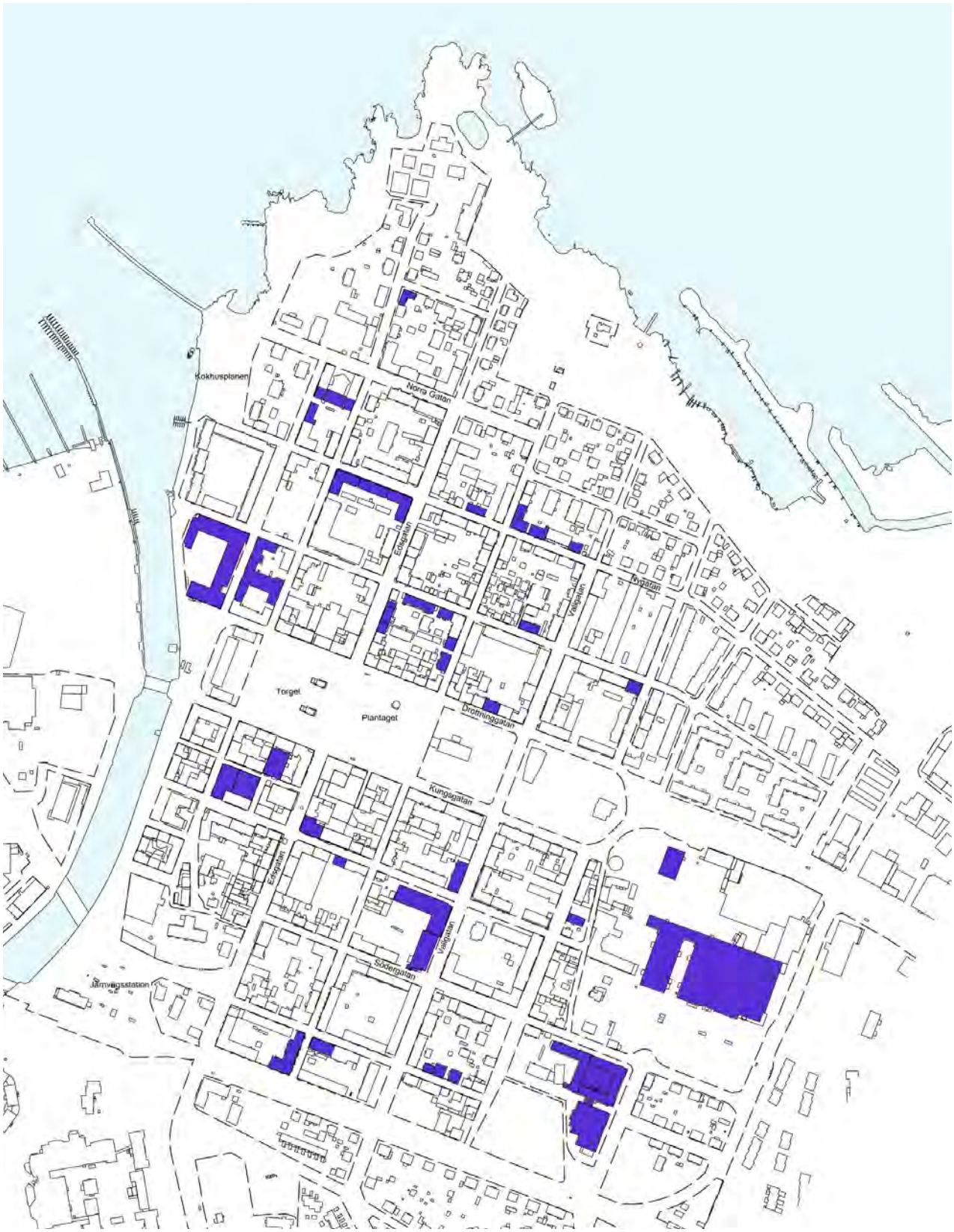

Länsstyrelsen och tingsrätten, Kv. Sälgen.

Landstinget, idag Västra Götalandsregionens kontor, Kv. Klövern.

Byggnader uppförda 1970 - 1989

Bebyggelse uppförd efter 1989

De senaste 25 årens byggande är utspritt över staden. I kvarteret Flädern byggs småskaliga trähus i en till två våningar som även får gårdshus som placeras så att smala gränder skapas som entréer till bostäderna.

Bostäder inreds i byggnader som uppförts för andra ändamål. Cellfängelset och före detta Riksbankshuset byggs om till bostäder. Fabriksområdet får också annan användning och flera butiker etablerar sig i den forna industrimiljön.

Bostadshus,, Kv. Flädern.

Bostadshus, Kv. Häggen.

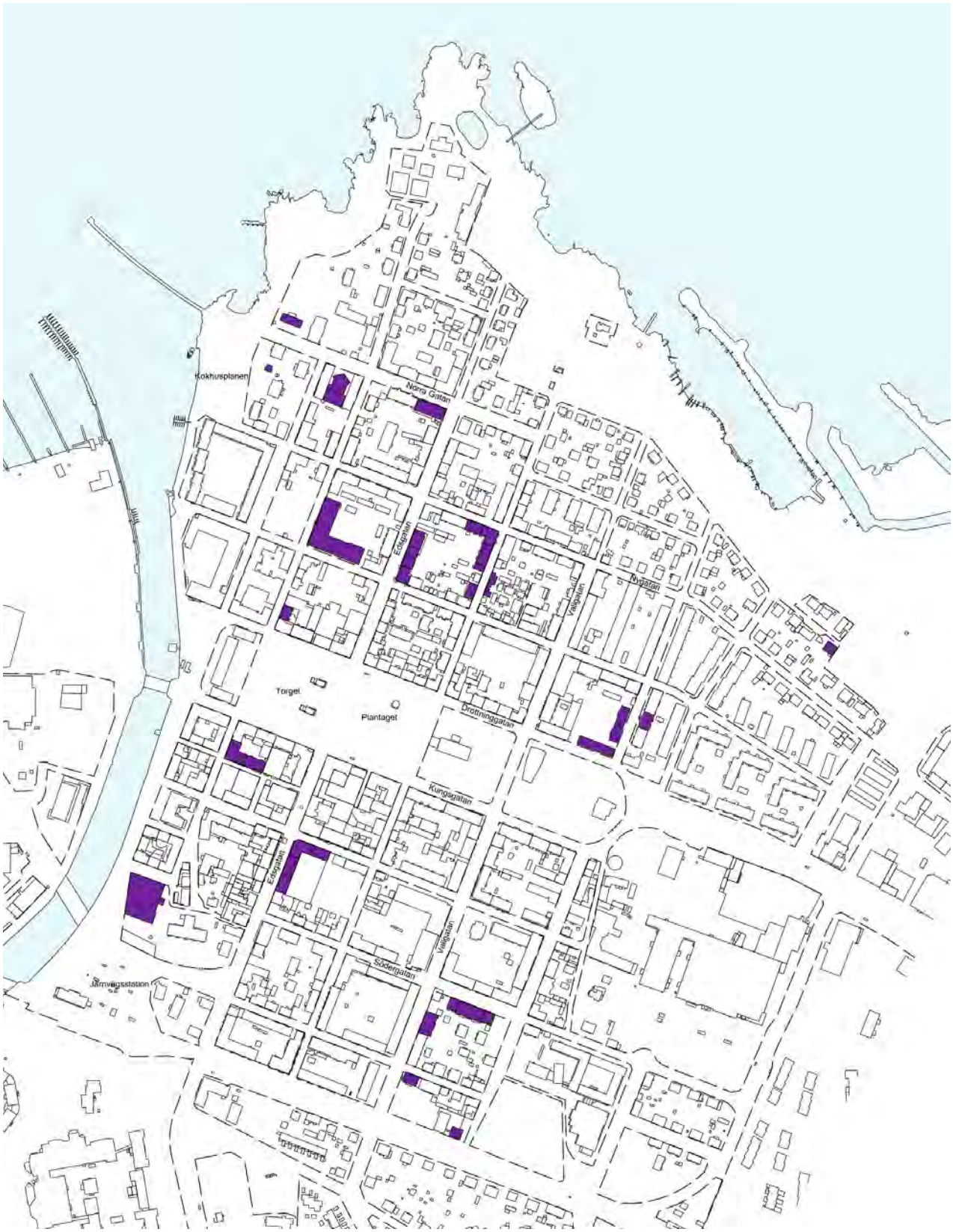

Bostadshus, 2000-tal, Kv. Vallmon.

Bostadshus, 1990-tal, Kv. Linnéan.

Byggnader uppförda efter 1989

Stadens delar

Stadens form

Vänersborgs innerstad har en tydlig geografisk utbredning och dess gränser är tydliga. Vatten finns på två sidor med kajer och hamnen mot väster och den stora sjön Vänern mot norr. I söder är det järnvägen som dragigt en rak linje och mot öster får Regementsgatan vara gränsen mellan rutnätsstaden och dess omland. Vänersborgs innerstad utgör en väl sammanhållen stadsmiljö med stora kvaliteter där grunddragen från den befästa rutnätsstaden samverkar med en varsam bebyggelseutveckling in på 2000-talet.

Vatten

Närheten till Vänern har format och präglar staden påtagligt. Den första befästa staden hade sitt läge mot det som idag är hamnkanalen och mot den öppna stora sjön. Kajerna byggdes i mitten av 1800-talet när Vänersborg utvecklades som handelsstad. Sydväst om innerstaden ligger viken Vassbotten. Efter hamnkanalen ut mot näset omges staden av parken Skräcklan som utgör mötet med Vänerns stora öppna havsliknade skepnad. En kall blåsig dag kan de nordliga vindarna kännas påtagliga men sommartid utgör badplatserna med klipporna en uppskattad tillgång för stadens invånare. De raka gatorna skapar utblickar mot vattnet, hamnkanalen i väster och mot norr anas Vänerns öppna vatten.

Grönytor och stadsmiljö

Vänersborgs största park är Skräcklan som gränsar till Vänerns strand och som omger hela näset. Parken fick sin utformning på 1930-talet. Stora gräsmattor, träd och planteringar samt närheten till bad och fiske gör parken till en uppskattad plats att vara på. Den är en integrerad del av rutnätsstaden och är tillgänglig från flera håll och är ett viktigt rekreationsområde året runt. Vid Skräcklan ser man förutom den vida vattenlinjen även de karaktäristiska bergsformationerna, Halle- och Hunneberg. Skräcklan ansluter också till Holmängen och andra naturområden i nordöst, och via Hamngatan och hamnkanalen i väst mot Vassbotten och Vänerparken.

Stadsplanen som gjordes efter den stora branden 1834 satte sin prägel på de gröna inslagen idag. Kulturaxeln med öppna ytor och träd och breda gator med trädplanteringar blev en del i brandskyddet. Bevarade höga träd och även nyplanterade träd som ersatt äldre är en del av innerstadens särart som utgör stora kvaliteter idag. Träden som planterades på Vallgatan och Edsgatan är fortfarande en viktig del som lever kvar från 1834-års stadsplan. Fler gator har trädalléer i mindre omfattning, på gatumark eller kvartersmark – bland annat Östergatan och A F Carlssons gata.

Kolerakyrkogården är med sina gamla höga lövträd och gräsytor ett betydande grönt inslag i stadsbilden och en viktig grön oas i den södra delen av innerstaden. Kyrkogården är omgärdad av ett äldre gjutjärnsstaket.

I området närmast järnvägsstationen finns gröna ytor i slänterna på båda sidor av Järnvägsbacken. Här finns stora, karaktärsskapande lövträd och grönytorna ger ett trevligt, grönt välkomnande från stationen.

Det gröna inslaget som finns inom kvartersmark har också ett stort berättigande för upplevelsen av ett grönt Vänersborg. Villabebyggelsen som ligger som ett band och en övergång till Skräcklan och Vänern har ett stort kulturhistoriskt värde. Trädgårdarna samspelar med de olika arkitekturstilarna som villorna representerar och grönskan sluter an till Skräcklan.

I de stora kvarteren som ingår i rutnätsstaden finns grönytor i form av gräsmattor och planteringar samt en hel del träd, varav många stora, identitetsskapande träd. Det finns också enskilda trädgårdar som fortfarande speglar och inordnar sig i 1600-talets karaktäristiska tomtindelning.

Vy från Skräcklan ot Dalbobergen och Dalslandskusten.

Kulturaxeln

Kulturaxeln är dagens benämning på den stora platsbildningen mitt i staden som tillkom 1834 för att hindra brandspridning i staden. Istället för att fortsätta med kvartersbebyggelse valde man att tillskapa denna omfattande öppna plats mitt i staden vilken blivit ett signum för Vänersborg. Det är de olika officiella funktionerna och institutionerna i monumentala byggnader på rad som givit platsen dess inofficiella namn, Kulturaxeln. Dess centrala placering och monumentala omfång har varit och är ett signum för staden. Kulturaxeln är indelad i olika områden -residenset, torget, plantaget, kyrkan och museet tillsammans med den före detta aulan och skolgården vilka har klart olika urskiljbara karaktärer. Men en plats är inget utan dess väggar; Kungsgatan och Drottninggatan med tidig låg trähusbebyggelse, storslagna bankpalats, varuhus från 1960-talet och senare årtiondes tillägg visar bebyggelse från över 200 år utmed Kulturaxelns långsidor. Residensets imponerande huvudbyggnad och omgivande flyglar som avslutar axelns stäckning i väster och museet som avslut i öster samt kyrkan i mitten är viktiga ingredienser för platsens identitet.

Grusade och hårdgjorda ytor finns i Kulturaxeln för evenemang och folksamlingar och det är gott om sittplatser inom hela området. Flera stråk följer parallellt med axeln och genomkorsar den åt olika håll. Kiosker, matvagnar, ytor för torghandel och en lekplats finns i axelns västra del. Delen närmast residenset utgörs idag främst av parkeringar.

Mer att läsa att läsa finns rapporten ”Kulturaxeln i Vänersborg, En kulturhistorisk utredning” från Regionmuseum Västra Götaland, 2005.

Översikt med de olika delarna i Kulturaxeln.

Residenset.

Kyrkan.

Före detta aulan.

Muséet.

Plantaget.

Träd vid kyrkan.

Smågatsten och gångbanehällar i området kring Fängelsegränd.

Vallgatan är ett av två trädkantade huvudstråk genom stadskärnan.

Gator

Rutnätsplanens gator är i stort sett orienterade efter väderstreckens riktningar. Klara siktlinjer och långa vyer upplevs i de flesta gator.

Edsgatan och Vallgatan är två huvudstråk genom stadskärnan, med sträckning i nordlig-sydlig riktning. De passerar båda Kulturaxeln och sträcker sig hela vägen norrut mot Skräcklan. Edsgatan och Vallgatan är breda och kantas av trädalléer. Andra breda gator är Östergatan och Änggatan.

Att underhålla gatorna i staden var en slitsam fråga mellan fastighetsägarna och stadens styrande. 1867 antog stadsfullmäktige bestämmelser för gatuunderhållet. Planer gjordes upp för vad som skulle åtgärdas och kostnaderna fördelades. Under 1870-talet fick gatorna kullerstensbeläggning och många av gatorna fick trottoarer med gångbanehällar. Trapporna framför byggnaderna fick endast skjuta fram tre fot. På de tidigt anlagda kullerstensgatorna kunde man se stora flata stenar, så kallade ”Borgmästarstenar”. De var tänkta som passage för de som ville gå lite mer torrskodda och inte bli nedsmutsade. 1921 beslutade och påbörjades omläggning av Vänersborgs gator med tuktad sten, som till skillnad från kullersten bearbetats för att få plana ytor.

Dagens Vänersborg har många olika trottoar- och gatubeläggningar såsom asfalt, smågatsten, storgatsten, markbetongplattor i olika färger och med olika ytskikt, grusade ytor, liksom ränndalar och kantsten i granit eller i betong. Asfalt är det dominerande markmaterialet, och utgörs ofta av ytor som tillkommit vid olika tidpunkter. I området kring Fängelsegränd har återgång till ett äldre uttryck utförts med kullersten närmast byggnaderna och storgatsten i körbanan samt gångbanehällar och smågatsten på trottoarerna. Längs med hamnkanalen ligger smågatsten med gångbanehällar. Flera trottoarer i staden, bland annat på Vallgatan, Kyrkogatan och Södergatan, har en markbeläggning av släta, grå markbetongplattor. På gågatorna Sundsgatan och Edsgatan finns en markbeläggning av smågatsten och markbetongplattor, där plattorna oftast ligger längs med fasaderna.

Belysning av gatorna möjliggjordes genom gasbelysning som beslutades 1865. Gatubelysningen elektrifierades 1923. Gatlyktor utformade med gammaldags förebilder finns bland annat utmed Residensgatan.

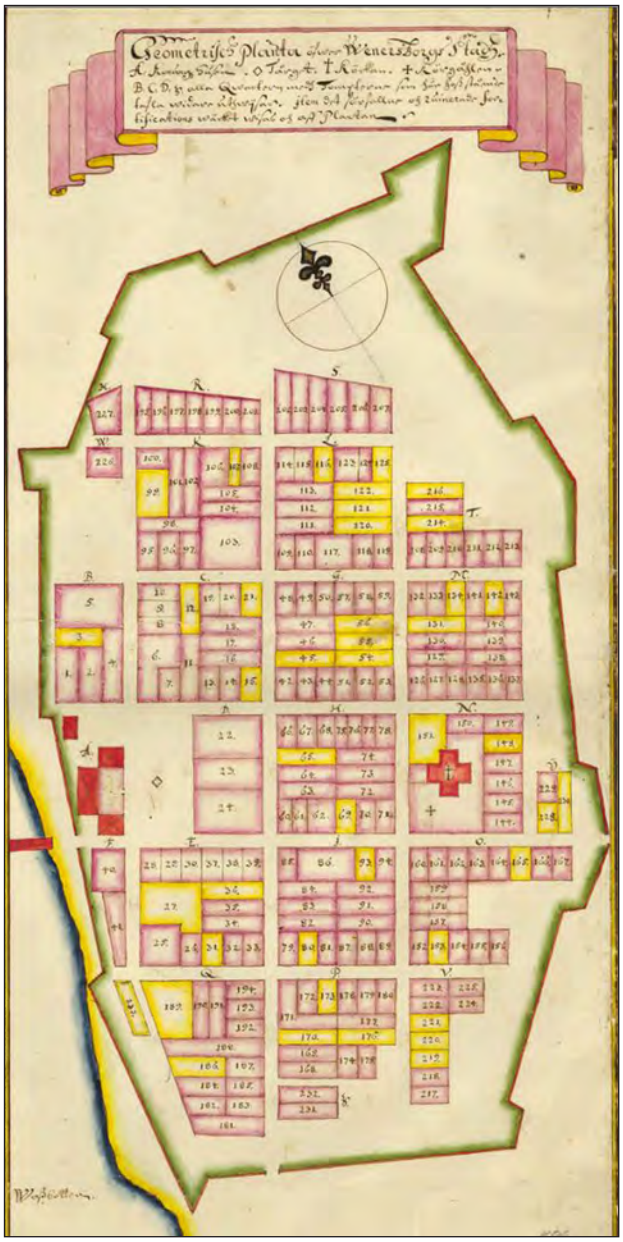

Vy mot Sundsgatan.

Kvarter o tomter

Karaktäristiskt för Vänersborg är de stora kvadratiska kvarteren som finns kvar sedan 1600-talets befästa rutnätsstad. Kvarteren är cirka 100 gånger 100 meter. Utmed gatorna i söder och norr fanns sex lika stora tomter. Kvarterets mitt delades i tre långsmala tomter mot sidogatorna. Tittar man på dagens fastighetsindelning kan man spåra mycket av denna grundindelning, trots att många efterföljande stadsplaner ville ta bort denna tomtindelning. De gamla tomtindelningar som fortfarande är bevarade har stort byggnadshistoriskt värde.

De stora, ofta kringbyggda kvarteren, upplevs tillgängliga och öppna. Det är på många platser enkelt att ta genvägar genom att korsa kvarteren. Idag finns det dock flera avrivna fastigheter som skapar luckor i kvarteren vilket på vissa platser ger en upplevelse av ofullständighet.

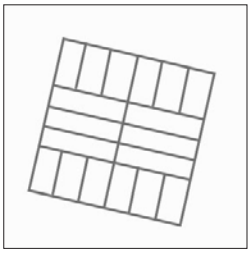

I kartorna från 1699 (t.v.) och 1787 (t.h.) syns de stora kvadratiska kvarteren som levt kvar sedan 1600-talets befästa stad.

Grundindelningen av kvarteren var sex lika stora tomter utmed de södra och norra gatorna med sex långsmala tomter mellan. Denna indelning kan spåras på flera platser i dagens Vänersborg. Exempelvis i kvarteret Kastanjen och kvarteret Flädern som är markerade i kartorna ovan. Jämför gärna dagens fastighetsindelning med de äldre kartorna på föregående sida.

Stadens detaljer

Det finns mycket att fästa blicken vid när man promenerar runt i staden. I detta avsnitt vill vi lyfta fram några av de många fina detaljerna som präglar bebyggelsen i Vänersborg. Avsikten är inte att ge en heltäckande bild utan just att fokusera på vissa speciella detaljer som är viktiga delar av den samlade kulturskatten.

Fönsteromfattningar -Boråsarkitekturen

Precis som Vänersborg och även många andra städer med trähusbebyggelse råkade Borås ut för omfattande bränder i början av 1800-talet. Staden Borås utfärdade då bestämmelser som i detalj reglerade byggegenskaper. Man bestämde att det skulle byggas envåningshus med tre rutor höga fönster med halvrunda vindsfönster. Fasaden avslutades med kraftiga konsoltaklister. Fönsterfodren fick en stereotyp utformning. I Vänersborg är det speciellt dessa som utmärker och inordnar sig i den så kallade Boråsarkitekturen. De utmärker sig genom några väl definierade detaljer. Under det profilerade överstycket finns rektangulära konsoler med en rombisk platta som avslutas nedåt med tre droppar. Dessa typiska fönsteromfattningar finns på flera byggnader i Vänersborg. En bidragande orsak till att dessa arkitekturinfluenser spreds kan vara att när hantverkarna var färdiga i Borås så reste de vidare till andra städer i närheten. Under början av 1800-talet var nyklassicismen högsta mode både nationellt och internationellt och präglar stor del av bebyggelsen.

Takfoten

En fasad har ofta ett avslut och takets bärande delar, takkonsolerna kan bli synliga. Speciellt detaljerade var de trähus som byggdes efter branden 1834. De ingick i Boråsarkitekturens formspråk där de droppformade trädetaljerna fortfarande kan ses. Kraftiga takgesimser finns på många trähus och de med tandsnittslister är speciellt iögonfallande. Även tegelfasader kan ha detaljerade avslut med lekfulla murningar.

Kraftig takfot med tandlist.

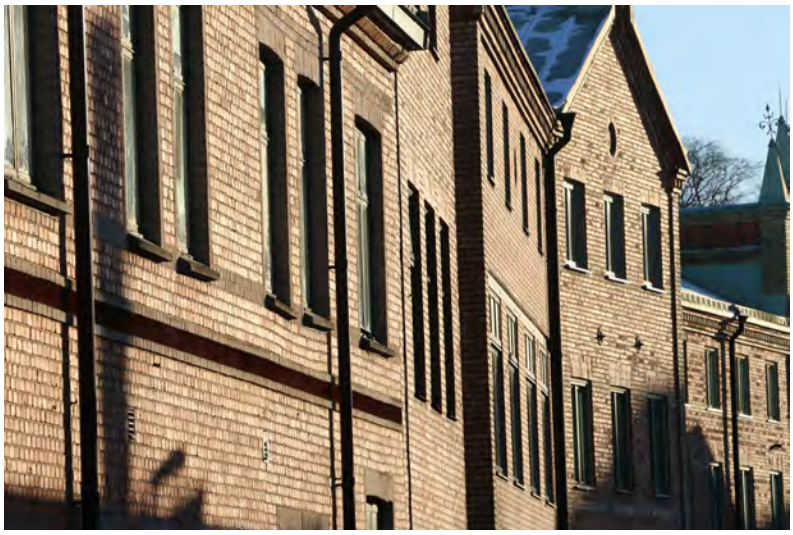
Fönsteromfattning ”Boråsarkitektur”.

Tegel

Tegel är material som använts under olika stilepoker och ett material som aldrig blir omodernt. Olika färger och olika typer av brända tegelstenar murade på ett varierat sätt förekommer i de olika kvarteren. Det finns fasader i gult och rött, räfflat tegel, förbländartegel eller med färgsatta fogar. Ibland har både rött och gult tegel arrangerats i mönster vid takfot och fönsteromfattningar och i andra fall har tegel använts som en dekorativ detalj i omfattningen kring en entré. Tegelfasader är tåliga och får ofta stå kvar orörda över århundraden. Ett levande fasaduttryck kan åstadkommas med mönstermurningar. Tegelstenens långa och korta sida kan varieras på en mängd olika sätt.

Mönstermurat tegel vid entré.

Mönstermurat tegel i före detta Skofabriken.

Dekorativt tegel på biblioteksbyggnaden.

Vårdträd

I Vänersborgs stora rektangulära kvarter står det många stora uppvuxna träd. De ger många gånger intryck av att vara ett vårdträd, likt vårdträden som står planterade på en gårdsplan vid en släktgård på landet. De är karaktärsskapande och skulpturala alla årstider. Men naturligtvis lite extra vackra när de breder ut sin gröna trädkrona. De samspelar med bebyggelsen av skilda slag.

Uppväxt träd mitt i kvarter.

Gårds- och uthus

Fram till början av 1900-talet präglades kvarteren inom Vänersborgs innerstad fortfarande av en småskalig trähusbebyggelse. Det var flera byggnader på relativt små tomter. Boningshusen var placerade med långsidan i gatuliv och innanför låg uthus, dass, brygghus och liknande byggnader placerade vid tomtgräns. Denna typ av byggnader har i större utsträckning än boningshusen rivits allt eftersom behovet av dess funktion försvunnit. Det finns dock exempel på den här mer sekundära typen av byggnader bevarade på flera platser i staden bland annat i kvarteren Ljungen, Sippan, Häggen, Hasseln och Flädern. De bevarade uthusen ger en bild av hur kvarterens inre präglades av en brokighet i det äldre Vänersborg. Genom att se till att byggnaderna används och därför kanske ge dem en ny funktion när det finns möjlighet bevaras det äldre bebyggelsemönstret, om än i en begränsad omfattning.

Uthus i kvartersgräns.

Uthus i vinkel.

Mindre gårdshus i kvartersgräns.

Gårdshus i rött tegel.

Skyltfönster

Affärs- och serviceutbudet i Vänersborgs innerstad ligger framförallt samlat i de södra delarna med en koncentration kring gågatekrysset Edsgatan - Sundsgatan. Det är en varierad bebyggelse från skilda tidsepoker med verksamhet och stora fönsteröppningar i entréplan och bostäder eller kontorslokaler i de övre våningarna. En utmärkande detalj är de flera exempel på äldre skyltfönsterbågar och entrépartier som finns att upptäcka i stadskärnan. Det är smäckra bågar av metall och bågar av trä i tunna dimensioner som utgör en betydelsefull del av byggnadens helhetsgestalt. Fina exempel finns utmed Edsgatan i kvarteret Pionen och kvarteret Sippan. Under en byggnads historia är detta byggnadsdetaljer som ofta bytts ut och idag har de oftast ersatts av nya profiler i aluminium. Ursprungliga eller äldre entrépartier och skyltfönster blir allt sällsyntare och bör bevaras där det fortfarande är möjligt.

Äldre skyltfönster placerat runt hörnet.

Äldre skyltfönster med indragen entrédörr.

Bebyggelsekaraktärer

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Vänersborg 2018

Under 2018 har bebyggelsen i Vänersborgs innerstad inventerats och klassificerats. Senast antaget Bebyggelsemiljöprogram från 1991 har reviderats. De kulturhistoriska bedömningarna omfattar nu bebyggelse fram till cirka 1980.

Utifrån den heltäckande inventeringen kan ett antal reflektioner och iakttagelser göras som belyser Vänersborgs stad. Vänersborgs läge på ett näs vid Vänern är oerhört karaktärsskapande. Utblickarna från de raka gatorna i den strikta rutnätsstaden ger fina utblickar mot vattnet. Begränsningen mot Vänern ger också en väl avgränsad stadsform som man upplever på ett pedagogiskt sätt. 1600-talets rutnät är överfört och vidareutvecklat i 1800-talets utökade rutnätsstad, vilken fortfarande präglar stadskärnan.

Bebyggelsekaraktärer

Vänersborg har en varierad bebyggelse både avseende innehåll och utformning. Man kan se det som att här finns en blandstad som så ofta efterfrågas i dagens stadsplanering. Uppgiften som residensstad präglar fortfarande stadsbilden. Klara skeden i stadsbyggandet kan också utläsas:

- 1600–1700-talets rutnätsstad.
- Bevarade hus från före branden 1834.
- 1834 års stadsplan med bl.a. Kulturaxeln och alléplanterade gator.
- Trähus och representativa stenhus byggda efter branden 1834.
- Bankpalats i början av 1900-talet.
- Fabriker i den östra delen.
- Bostadshus för de inflyttade industriarbetarna kring 1900-talet.
- Frikyrkor.
- Villabebyggelse mot norr vid Vänern.
- Efterkrigstidens bostadsbyggande 1940 – 1960.
- Rivningsvåg 1950-tal och framåt.
- Varuhusbyggen Domus och EPA 1960-tal.
- Förvaltningsbyggnader 1970-talet – Kommun – Landsting - Länsstyrelsen.
- Småskalig och anpassad stadsförnyelse under 1970–80-talen.

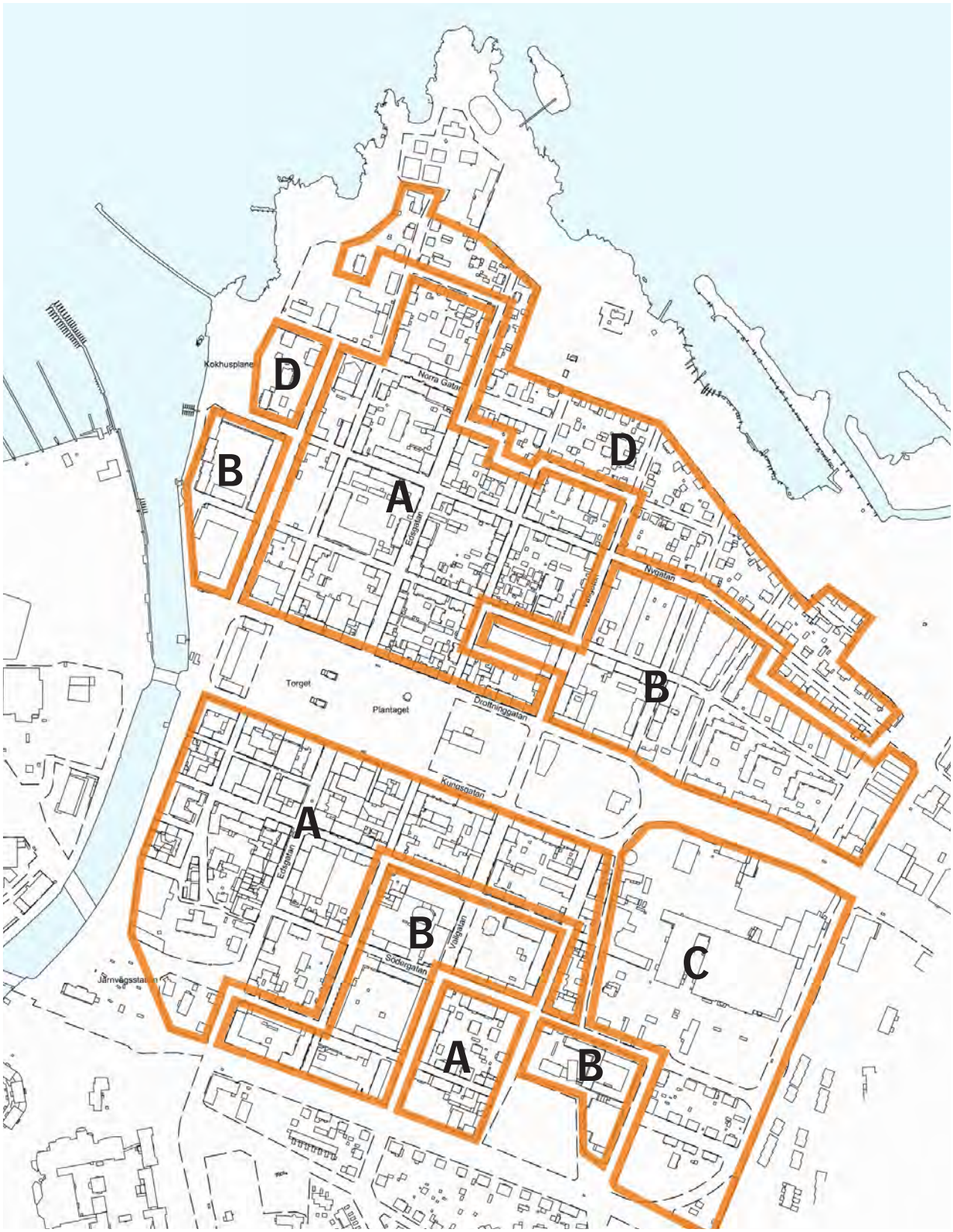
Utifrån denna lista har fyra bebyggelsekaraktärer tagits fram. Det är en grov indelning av stadens olika kvarter men ger en pedagogisk bild av stadens utveckling och hur den tar sig ut utifrån dagens situation. Följande fyra bebyggelsekaraktärer har identifierats:

A Blandad kvartersbebyggelse – här lever delar av den ursprungliga tomtindelningen kvar med hus mot gatan, gårdsbyggnader och långa smala tomter. Det kan finnas byggnader uppförda under en tidsperiod av 200 år.

B Uppbruten kvartersbebyggelse – i dessa kvarter har man byggt efter Lilienbergs stadsplan eller planer från senare datum som ville ha in ljus och luft. Antingen är det kringbyggda gårdar utan gårdsbebyggelse eller så är det lameller som ligger fritt utan staket med fria gräsmattor.

C Industri- och arbetarbebyggelse – det rör sig om ett område i den östra delen av staden där fabrikerna lokaliserades och där arbetarbostäder byggdes i nära anslutning till arbetsplatsen. Idag används fabriksbyggnader till andra verksamheter men bostäderna har kvar sin funktion.

D Villabebyggelse – villorna ligger som ett band mellan rutnätsstaden och Skräcklan. Området började att bebyggas från väster där de äldsta husen från slutet av 1800-talet finns. Längs mot öster hittar vi villabebyggelse från 1950-talet.

Bebyggelsekaraktärer.

Bevarande och utveckling

Att värdera bebyggelse

Kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde är ett vedertaget begrepp som används flitigt i många sammanhang. Bedömningar av vad som är värdefullt kan i olika grad förändras över tid, genom framväxten av nya kunskaper och synsätt. För att värdera bebyggelse bör det finnas ett visst tidsspann mellan det byggda och tidpunkten för värderingen.

De svenska städerna har genomgått stora omvandlingar i olika tidsintervall. Den stora rivningsvågen som startade i mitten av 1900-talet satte stora spår i stadskärnorna och totalt finns det endast ett fåtal byggnader kvar byggda före 1920-talet. Utgångsläget blir då att dessa bör bevaras. En byggnads ålder är därför ett mått som automatiskt blir avgörande för det kulturhistoriska värdet. Ålder inräknas i det som brukar kallas dokumentvärde. Andra dokument värden är byggnadsteknikhistoriskt värde, arkitekturhistoriskt värde, samhällshistoriskt värde, socialhistoriskt värde och personhistoriskt värde.

Sedan finns det som kallas upplevelsevärden; arkitektoniskt värde, konstnärligt värde, patina, miljöskapande värde, identitetsvärde, traditionsvärde och symbolvärde. Förstärkande begrepp kan också användas för att förtydliga en byggnads värde; äkthet/autenticitet, kvalitet, tydlighet/pedagogiskt värde, sällsynthet och representativitet. Detta sätt att beskriva värdering och urval har utarbetats av Riksantikvarieämbetet, som är den statliga myndighet som ansvarar för frågor om kulturarv och kulturmiljöer.

Klassificering av Vänersborgs bebyggelse

Under 2018 har samtliga byggnader inom Vänersborgs innerstad inventerats. Bedömningarna har tillämpats på byggnader uppförda fram till cirka 1980. De som bedömts ha kulturhistoriskt värde har klassificerats utifrån en tregradig skala. Byggnader som inte har färgmarkerats kan vara sådana som tidigare varit klassade men som genom ovarsamma förändringar fallit ur eller sådana som inte bedömts ha sådana kvaliteter för att ingå i klassificeringen. Sedan finns det senare tids byggnader från 1980 och framåt som inte bedömts.

Byggnadernas kulturhistoriska värdering är inte exakta utan de ligger utplacerade på olika avstånd på skalan från mycket högt kulturhistoriskt värde till övrig bebyggelse. Det är viktigt att klargöra vilka befintliga värden och kvalitéer varje byggnad har innan en ändring utförs. Byggnadsinventeringen i kapitlet ”Vänersborg kvarter för kvarter” ska ses som en första bedömning och vägledning inför planeringen av varje ny ändring. Vid ändringar som kräver bygglov eller vid upprättande av detaljplan får en antikvarisk förundersökning eller en kulturmiljöutredning klargöra vilka de befintliga värdena och kvalitéerna är.

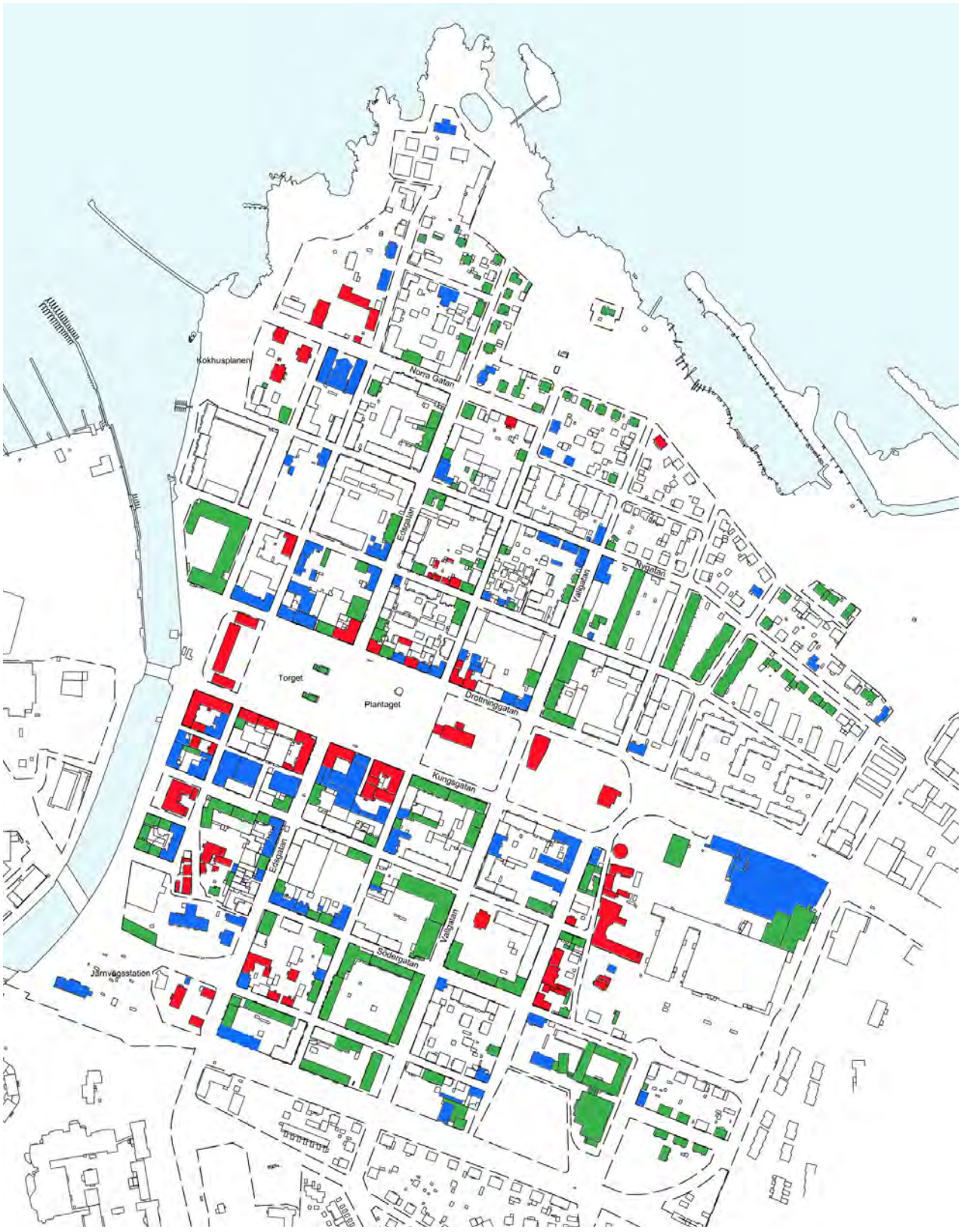
Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde. Byggnader med synnerligen högt kulturhistoriskt värde, vissa av byggnadsminnesklass. Byggnaden är välbevarad och har höga historiska, arkitektoniska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden. Flera av dessa byggnader har varit med i byggnadsinventeringar som kommunen utfört tidigare.

Blå – Högt kulturhistoriskt värde. Byggnader med höga kulturhistoriska värden. Byggnaden har höga historiska, arkitektoniska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden.

Grön – Kulturhistoriskt värde. Byggnader med ett visst kulturhistoriskt värde som är viktig för stadsbilden. Det kan också vara byggnader som om de hade varit mer välbevarade hade fått ett högre värde.

Övrig bebyggelse. Här ingår byggnader som bedömts sakna kulturhistoriskt värde eller är byggda efter 1980 och som kan komma att bli kulturmiljöer vid senare utredningar.

Klassificeringskarta

Riktlinjer för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Programmet för bevarande och utveckling av Vänersborgs innerstad är ett kulturhistoriskt kunskapsunderlag vid programarbete, detaljplanearbete och lovgivning. Att en byggnad är upptagen i programmet visar på att den har ett kulturhistoriskt värde enligt klassificeringen. Varje byggnad har en egen historia och de befintliga värdena varierar. Plan- och bygglagens bestämmelser om varsamhet, underhåll och förbud mot förvanskning gäller alltid. Kontrollen av att detta uppfylls ska ske genom en dokumenterad egenkontroll hos byggherren eller genom kontroll av fristående sakkunnig.

Förvanskning

Förvanskningsförbudet är inget förändringsförbud, utan det är de värden som gör byggnaden särskilt värdefull som är skyddade. För röd- och blåklassade byggnader kan byggnadsnämnden begära att en antikvarisk förundersökning görs. En förundersökning beskriver byggnadens historia, befintliga kvaliteter och hur avvägningar gjorts mot andra samhällskrav. Den ska sedan bifogas bygglovsansökan och möjliggör för byggnadsnämnden att fatta beslut om de åtgärder en fastighetsägare önska göra tillgodoser kraven om varsamhet och förvanskningsförbudet. Den utgör också en värdefull kunskapskälla för fastighetsägaren. Byggnader som omfattas av förvanskningsförbudet är undantagna från kravet på energideklaration (Förordningen om energideklaration för byggnader 2006:1592).

Varsamhet

Alla ändringar av en byggnad ska utformas varsamt så att byggnadens värden och kvaliteter tas tillvara. Hänsyn ska tas till byggnadens karaktärsdrag och att dess tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara. Bestämmelsen kan ses som ett förhållningssätt, där varje ändring utgår från den befintliga byggnaden och dess värden och kvaliteter. Det gäller såväl invändigt som utvändigt och oavsett om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktigt eller inte.

Att ta tillvara och inte byta ut fungerande byggnadsdelar är också ett förhållningssätt som sammanfaller med ett hållbart samhälle.

Byggnadsvård

Byggnader bör underhållas med traditionella material och metoder. Slamfärg, linoljefärg, kalkbruk och lertegel är beprövade material under mycket lång tid. De åldras med behag och är relativt lätta att underhålla. Byggnadsvård innebär att ha kunskap om traditionella material, hantverk och utförande. Att anlita kunniga hantverkare som har erfarenhet av att ha arbetat med kulturhistorisk värdefull bebyggelse tidigare garanterar ett gott resultat.

Ytterligare kunskap kan man få på till exempel Byggnadsvård Nääs. De har bland annat ett hantverkarregister med kunniga hantverkare som specialiserat sig på kulturhistoriska byggnader.

www.slojdochbyggnadsvard.se

Äldre fönster, bevarade dörrar och väl utförda plåtarbeten är exempel på viktiga delar i god byggnadsvård.

Riktlinjer för klass RÖD, byggnader med mycket högt kulturhistoriskt värde:

- Byggnader ska hanteras som särskilt värdefulla i enlighet med PLB 8 kap 13§ som förbjuder förvanskning.
- Ambitioner vid vård och underhåll av byggnaden ska vara mycket höga.
- Ny detaljplan ska föregås av en kulturmiljöutredning. I detaljplanen ska byggnader och bebyggelsemiljöer lyftas fram och ges skydds-, varsamhets- och utformningsbestämmelser.
- Vid bygglov ska en antikvarisk förundersökning, anpassad efter åtgärden, tas fram. Det kan bli aktuellt med anpassade byggnadstekniska lösningar, färg- och materialval.
- Rivningslov ska undvikas. Om frågan om rivning väcks ska ansökan föregås av en antikvarisk utredning.

Riktlinjer för klass BLÅ, Byggnader med högt kulturhistoriskt värde:

- Byggnader bör hanteras som särskilt värdefulla i enlighet med PBL 8 kap 13 § som förbjuder förvanskning.
- Ambitioner vid vård och underhåll av byggnaden ska vara hög.
- Inför detaljplan ska en kulturhistorisk utredning göras som utreder om byggnaden ska klassas som särskilt värdefull (PBL 8 §13). I detaljplan kan det bli aktuellt med skydds-, varsamhets- och utformningsbestämmelser.
- Vid bygglov ska en antikvarisk förundersökning, anpassad efter åtgärden, tas fram. Det kan bli aktuellt med anpassade byggnadstekniska lösningar, färg- och materialval.
- Rivningslov ska ges mycket restriktivt. Om frågan om rivning väcks ska ansökan föregås av en antikvarisk utredning.

Riktlinjer för klass GRÖN, Byggnader med kulturhistoriskt värde:

- Byggnader ska behandlas mycket varsamt vid ombyggnad och underhåll.
- Klassificeringen innebär en särskild påminnelse om att ändringar ska ske med varsamhet och med hänsyn till byggnadens karaktärsdrag.
- Vid bygglov kan åtgärder behöva anpassas så att de utförs varsamt mot byggnadens ursprungliga utformning och tidstypiska byggnadsdetaljer.

Riktlinjer för övrig bebyggelse:

All bebyggelse lyder under plan- och bygglagens varsamhetskrav (PBL 8 § 17). Kravet på varsamhet innebär att man ska ta hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och att dess tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

Att bygga vidare i staden

Bevarande och utveckling är olika sidor av samma mynt. Nya byggnader ska tillkomma i respekt med det som byggts innan, oavsett när det tillkommit. Vänersborg har många olika årsringar som har sina specifika värden. Synen på förnyelse har varierat över åren och tagit sig olika uttryck. Arkitektoniska och kulturhistoriska värden ska bedömas utifrån den tid de tillkommit. Nya byggnader kan inspireras av äldre arkitektur men också hitta helt nya uttryck om de harmonierar med stadens identitet.

Bevarande

Vänersborgs snart 400 år gamla historia visar sig i stadens form med dess rutnätskvarter och spåren efter den ursprungliga tomtindelningen. Vänersborg har en lång tradition att värdera och uppmärksamma sina kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer, speciellt avseende stadskärnan, 1600-talets rutnätsstad, 1800-talets stadsplan, residensstaden vid Vänern med den småskaliga bebyggelsen utgör grundläggande värden för stadens identitet. Att ta hand om stadens värdefulla miljöer samtidigt som man tar ansvar för att nya tillägg samspelar med det gamla är en viktig uppgift.

Riktlinjer för bevarande:

- Bevara den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen.
- Förändringar och ombyggnader ska utföras varsamt och utan att byggnaden eller delar av den förvanskas. Underhåll ska utföras så att de kulturhistoriska värdena bevaras.
- Bevara befintlig kvartersindelning och äldre fastighetsindelning. Speciellt där 1600-talets ursprungliga tomter finns kvar.

Utveckling

Vänersborg är en småskalig och mycket trivsam stad med stora kulturhistoriska kvaliteter. Att bygga vidare på det skulle ytterligare stärka positionen som en bra stad att både bo i och besöka.

Förtätning

Staden bör verka för att obebyggda fastigheter och fastigheter med stora ytor tas i anspråk för ny bebyggelse. Inom några av de stora kvadratiska kvarteren finns det ytor som kan förtätas. Att ansluta till befintligt bebyggelsemönster kan innebära att det byggs ett gathus i kvarterlinjen mot gatan och mindre och lägre gårdshus inom kvarteret. Befintliga hushöjder är varierande. Det finns ett värde i att olika hushöjder kan samsas sida vid sida även efter kompletterande tillägg.

Riktlinjer för förtätning:

- Tillkommande bebyggelse ska utformas så att den väl ansluter till befintligt bebyggelsemönster som gäller i respektive kvarter.
- Anpassa byggnadsformer efter befintlig eller tidigare typisk tomtindelning.
- Studera nya byggnadshöjder i förhållande till intilliggande bebyggelse. Påverkan på stadsbilden och platsens specifika stadsrum ska analyseras och utredas med volymstudier.

Påbyggnader

Att bygga på med ytterligare en eller flera våningar är en företeelse som funnits med i städernas utvecklingsmöjligheter under flera århundraden. Vi har en lagstiftning som stödjer bevarande och som vill undvika att byggnader med stort värde förvanskas. Det innebär dock inte att påbyggnader är omöjliga att genomföra, men var och hur de ska utföras är av största vikt att utreda.

Påbyggnader är framförallt möjliga på byggnader som inte bedöms ha mycket höga eller höga kulturhistoriska värden.

Det finns ingen mall att följa utan varje enskild påbyggnad måste ske utifrån det enskilda husets karaktärsdrag och värden. En analys av dess påverkan i stadsbilden och utifrån dess unika läge i stadsrummet måste göras. De arkitektoniska kraven måste vara högt ställda och antalet våningar anpassas till omgivningen.

Riktlinjer för påbyggnader:

- Påbyggnaden ska anpassas till den befintliga byggnadens karaktärsdrag.
- Påbyggnader ska utformas med hänsyn till befintlig bebyggelse i dess omgivning.
- Påbyggnadens påverkan på stadsbilden och dess specifika stadsrum ska analyseras och utredas med volymstudier.

Utredningsområden för förtätning

Kartan visar områden som ur kulturmiljösynpunkt kan vara möjliga att utreda för eventuell förtätning.

Exempel

Utifrån kartan på sid. 57 har tre kvarter med möjliga lägen för kompletterande bebyggelse valts ut. Enkla volymstudier har tagits fram för att illustrera hur en förtätning kan göras. Principerna som beskrivs i exemplen kan appliceras på andra platser i Vänersborgs innerstad där ny bebyggelse skulle kunna fylla de luckor som skaptas genom historien och samtidigt bygga vidare på den befintliga stadsväven.

Kv. Linnéan

Kvarteret Linnéan är ett exempel på en miljö där villor samsas med flervåningshus och parkområden. Exemplet intill visar en möjlighet att förtäta kvarteret med ny bebyggelse på en idag obebyggd fastighet. Genom att tolka den befintliga stadsbildens gavelsiluetter kan kvarterets variationsrika bebyggelse bindas samman. En ny hörnbyggnad skulle i ett sådant här läge också artikulera korsningen och komplettera gaturummet.

Kv. Pilen

Pilen är ett exempel på kvarter där det finns goda möjligheter att förtäta med ny bebyggelse och på nytt skapa ett kringbyggt kvarter. Exemplet nedan visar en möjlighet att uppföra en större byggnadsvolym. I samklang med omgivande bebyggelse kan en U-formad, terrasserad byggnad knyta an till de lägre husen i norr och gradvis stegra till att möta våningshöjderna på övriga sidor. En indragen översta våning ger utrymme för utsikt över staden utan att inkräkta på gaturummets nuvarande karaktär.

Kv. Lönnen

I Vänersborgs stadskärna finns det flera exempel på kvarter med stora innergårdar, kvarteret Lönnen är ett, som till stora delar utgörs av parkeringsytor. I de större kvarteren skulle innergårdarna i vissa fall kunna användas för nya byggnader. Exemplet nedan visar småskaligare flerfamiljshus, vilka kan ses som en översättning av stadens äldre gårdshus och historiska tomtindelning.

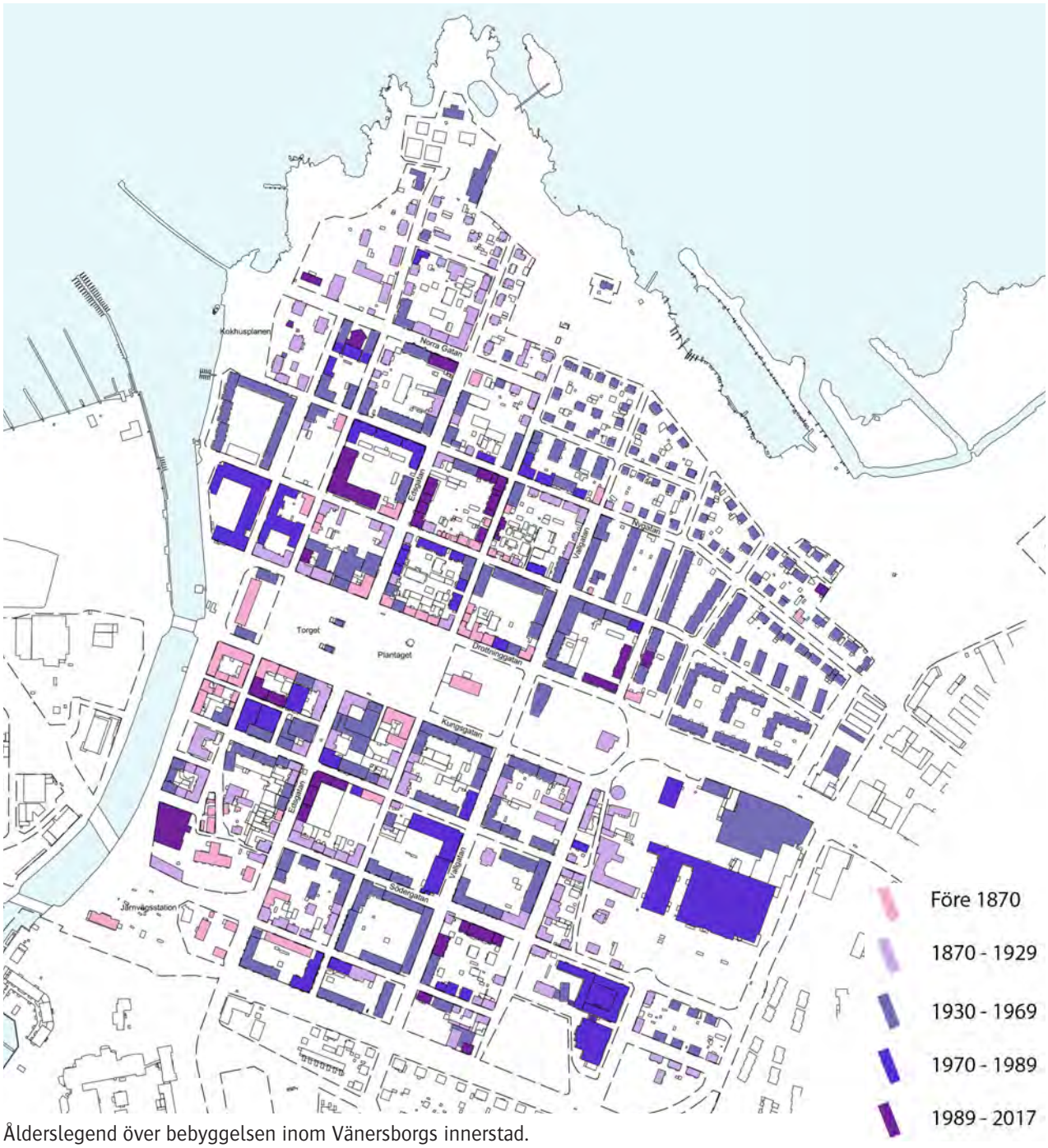

Kvarteren i innerstaden

I följande avsnitt beskrivs kvarteren inom Vänersborgs innerstad. Respektive kvartersbeskrivning inleds med en text där kvarterets karaktär beskrivs, historiska nedslag som haft betydelse för kvarterets utveckling nämns och eventuella möjligheter till förtätning redogörs för kortfattat.

Bebyggelsens kulturhistoriska värde redovisas i form av en modell där klassificerade byggnader färgmarkerats efter den tregradiga skalan som finns beskriven i kapitlet ´”Att värdera bebyggelse” på sidan 52. Vidare beskrivs, kortfattat, samtliga byggnader som är placerade utmed kvarterets gator. Dateringen av bebyggelsen utgår från Kulturhistorisk byggnadsinventering framtagen av Vänersborgs kommun 1982, vilken har kompletterats med uppgifter från Vänersborgs kommuns bygglovsarkiv och fastighetsregister.

Ålderslegend över bebyggelsen inom Vänersborgs innerstad.

Kvartersindelning i Vänersborgs innerstad.
Kvarteren inom prickade linjer beskrivs under Kulturaxeln respektive Villakvarteren i följande avsnitt.

Kvarter

Kv. Alen 62
Kv. Apeln 63
Kv. Aspen.....64
Kv. Astern 66
Kv. Begonian och Blåklinten 70
Kv. Cedern 73
Kv. Cypressen.....75
Kv. Enen.....77
Kv. Flädern 80
Kv. Furan.....85
Kv. Fuxian 89
Kv. Hasseln 91
Kv. Hyacinten 94
Kv. Häggen.....96
Järnvägsstationen.....100
Kv. Kastanjen 101
Kv. Klövern 106
Kv. Konvaljen 108
Kv. Krassen 112
Kulturaxeln 114
Kv. Linden 118
Kv. Linnéan 122
Kv. Ljungen 125
Kv. Lärkträdet.....128
Kv. Lönnen 131
Kv. Lövkojan.....133
Kv. Malörten 136
Kv. Misteln.....137
Kv. Myrten 142
Kv. Narcissen 145

Kv. Nejlikan.....147
Kv. Näckrosen.....149
Kv. Nässlan.....152
Kv. Oxeln.....155
Kv. Palmen.....158
Kv. Penséen.....160
Kv. Pilen.....164
Kv. Pionen.....166
Kv. Plommonträdet.....168
Kv. Poppeln.....169
Kv. Resedan.....171
Kv. Riksbanken.....174
Kv. Rönnen.....175
Kv. Sippan.....177
Skräcklan.....183
Kv. Syrenen.....184
Kv. Sälgen.....185
Kv. Säven.....186
Kv. Timjan.....188
Kv. Tisteln.....189
Kv. Tulpanen.....192
Kv. Vallmon.....194
Villakvarteren.....197
Kv. Violen.....204

Kv. Alen

Kvarteret låg utanför 1800-talets rutnätsbebyggelse och tillkom som kvarter i mitten av 1900-talet. Kvarteret har en blandad bebyggelse med flerbostadshus och låga kedjehus. Byggnaderna speglar en del av folkhemmets byggande där stor omsorg lades vid arkitekturens detaljer. Alen 12-18 beskrivs under kvarterstexten ”Villakvarteren” sid 197.

Alen 11

Skansgatan 7 – 9

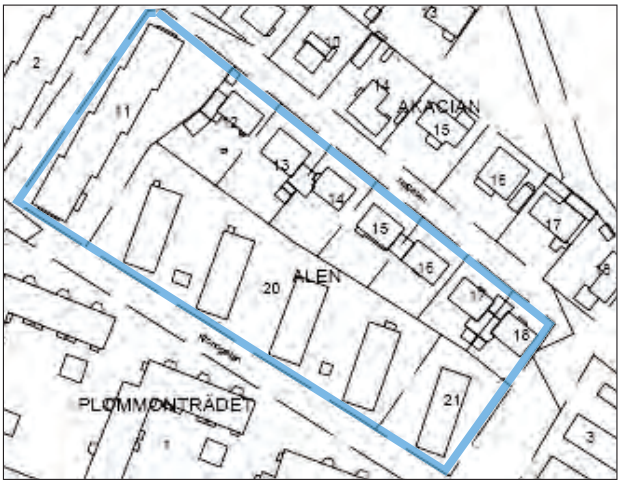
Byggår: 1956

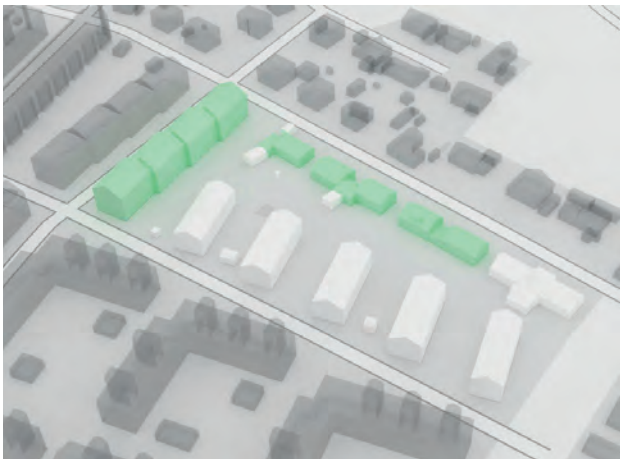
Grön: Kulturhistoriskt värde

Bostadshus i tre våningar med fasad av rött tegel. Fyra sammanbyggda volymer som ligger förskjutna mot varandra med synliga gavlar och sadeltak. Entréerna har en speciell utformning där entrédörren och ett fönster markeras med en kraftig naturstensomfattning. Burspråk på gavlarna i ljus puts. Indragna balkonger med fronter i ljus profilerad plåt. Franska balkonger med dekorerade räcken. Butikslokal i hörnet mot Kronogatan. Bildar tillsammans med bostadslängan på andra sidan Östergatan en samlad bostadsmiljö som visar på 1950-talets lågmälda och detaljerade arkitektur.

Alen 20

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Alen 20

Krongatan 60 - 66

Byggår: 1946

Fyra stycken tvåvånings lameller svagt förskjutna mot gatan. Ombyggda 1983 då de tilläggsisolerades och fick fasader i gult tegel.

Alen 21

Kronogatan 68

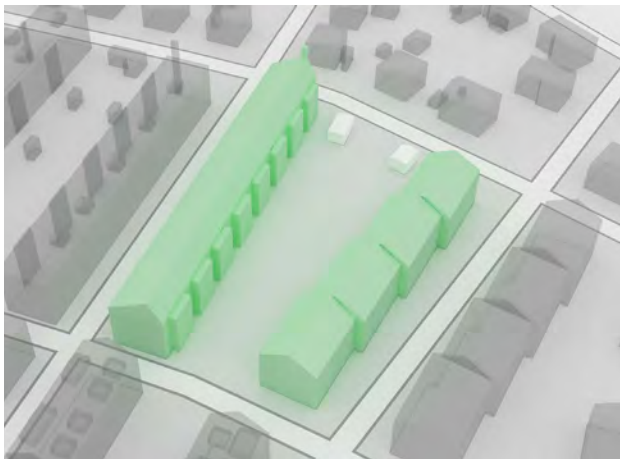
Byggår:1946

Tvåvånings lamellhus med putsad fasad i gul ockrakulör. Bildar tillsammans med de fyra lamellerna en småskalig bostadsmiljö med öppna gräsmattor.

Kv. Apeln

Kvarteret låg utanför den befästa 1600-talsstaden och ingick inte heller i stadsplanen från 1834 utan tillkom som kvarter i slutet av 1800-talet och fick befintlig planform i Albert Lilienbergs stadsplan 1925. Bebyggelsen ansluter till intilliggande funktionalistiska lamellhusbyggande. Två långa byggnadskroppar med bostäder finns i kvarteret.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Apeln 2

Kronogatan 56 och Nygatan 41
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1955

Bostadshus i tre våningar med fasad av rött tegel. Fyra sammanbyggda volymer som ligger förskjutna mot varandra med synliga gavlar och sadeltak. Burspråk på gavlarna i ljus puts. Indragna balkonger med fronter i ljus profilerad plåt. Franska balkonger med dekorerade räcken. Bildar tillsammans med bostadslängan på andra sidan Östergatan en samlad bostadsmiljö som visar på 1950-talets lågmälda och detaljerade arkitektur.

Apeln 6

Östergatan 29-37 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1960

Bostadshus i tre våningar med hög bottenvåning. Putsad och tilläggsisolerad fasad med fyra olika kulörer. Indragna trapphus med vitt kakel vid entréerna. Inglasade balkonger mot gårdssidan.

Kv. Aspen

Kvarteret låg utanför den befästa 1600-talsstaden och ingick inte heller i stadsplanen från 1834 utan tillkom som kvarter i början av 1900-talet.

Kvarteret präglas av efterkrigstidens bostadsbyggande då bostadsbristen var stor och den äldre trähusbebyggelsen började ersättas av flerfamiljshus i tre till fyra våningar. Tre av kvarterets byggnader är uppförda under slutet av 1940-talet. De är placerade som lameller utmed Östergatan och Skansgatan. Mellan dem bildas en öppen grön gård. På gården finns ett enkelsidigt gårdshus inrett som bostadshus. Det lilla gårdshuset har vitputsade fasader och svart plåttak. Kvarteret har även förtätats med ett bostadshus uppfört 1991. Det finns ett äldre trähus placerat med långsidan mot Drottninggatan. Det är uppfört omkring 1850 och hade tidigare ett syskonhus intill. De båda husen har använts som bostäder åt Tändsticksfabrikens förmän med familjer. Den bevarade byggnaden, kallad Tändstickshuset, har senare även använts som skola och som kansli och kontor för länsmuseet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Aspen 1

Östergatan 27

Byggår: 1950

Bostadshus i tre våningar med källarvåning och inredd vindsvåning. Fasaderna är slätputsade i en gul kulör och har enkla vita fönster. Takkupor täckta med svart plåt.

Aspen 2

Östergatan 25

Byggår: 1991

Bostadshus i fyra våningar uppfört i ljust tegel med enstaka murade band i rött tegel. Risalit med välvda balkonger mot gatan. Utskjutande takfot med enkla konsoler i trä.

Aspen 3

Östergatan 23

Byggår: 1948

Bostadshus i tre våningar med slätputsade gula fasader. Gult tegel markerar entréerna. Balkonger med vita plåtfronter mot gatan.

Aspen 6

Skansgatan 4–10

Byggår: 1947

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Fasaderna är putsade i en gul kulör med vita fönster i fasadliv. Svarta takkupor och balkonger mot gården. Tillbyggda förstukvistar i trä vid entréerna mot gatan.

Aspen 7

Östergatan 19–21
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1850

Bostadshus i 2½ våning uppfört med timmerstomme. Sadeltaket är täckt med enkupiga tegelpannor. Byggnaden har en panelarkitektur med locklistpanel målad i en blå kulör. Byggnaden är ett i raden av trähus som ligger utmed Drottninggatan och ett exempel på den trähusbebyggelse som uppfördes efter branden 1834.

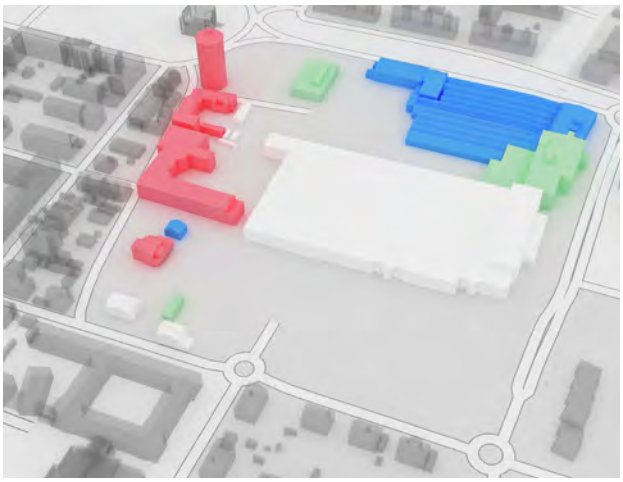
Kv. Astern

Kvarteret Astern är ett stort kvarter öster om rutnätsstaden och präglas av Vänersborgs industrialisering kring 1850-talet. Kvarteret fick sin form i 1896-års stadsplan och det är en äldre vägsträckning som ligger som grund för den diagonala formen. Vägen hette tidigare Torpavägen. Tändsticksfabriken och Sveriges första skofabrik uppfördes i kvarteret. De äldsta fabriksbyggnaderna med karaktäristiskt röda mönstermurade tegelfasader ligger på A F Carlssons gata. Nyare fabriksbyggnader som i dag används till butiker ligger i kvarterets östra del.

Det före detta vattentornet och fabriksbyggnaden intill ligger på egen fastighet. Övriga byggnader i kvarteret ligger på en och samma fastighet. De beskrivs per gatuadress.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Astern 11

A F Carlssons gata 17
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1889-1914

A.F. Carlssons Skofabrik. Fabriksbyggnad i tre till fyra våningar med mönstermurade tegelfasader i rött och gult tegel. Fasaderna har en rikt artikulerad arkitektur med en livfull taklinje med en krenelerad takfot och på hörnet finns spetsiga små torn med spiror. Fabriksproduktionen lades ned 1968.

Byggnaden utmed A f Carlssons gatan utgör en viktig del i staden och är mycket industrihistoriskt intressant.

A F Carlsons gata 15
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1890-tal

F. d. Disponentbostad i två våningar med en rikt dekorerad träfasad med både stående och liggande fasspontpanel. Vitmålad med ljusgrå fönster. Byggnaden är sammansatt av olika höga och utskjutande volymer där det flacka taket med dess rikt dekorerade takot har stor betydelse för helhetsintrycket. Källarvåningen har rakt huggna granitblock. Huset är placerat mitt på den stora tomten. Det finns ett gårdshus i trä utfört i fornnordisk arkitektur. Det är brunmålat med blå detaljer.

Villan är en del av kvarterets industrihistoriskt intressanta miljö.

A F Carlsons gata 13

Byggår: Cirka 1900

Bostadshus i 1 ½ våning. Fasad klädd med ljusgrå eternitplattor. Framskjutande fasadparti med sadeltak. Vid takfoten syns dekorerade takkonsoler. Huset byggdes för de anställda på skofabriken.

Södergatan 30

Byggår: Cirka 1900

Bostadshus i två våningar med sadeltak och inredd vind. Fasaden är klädd med gula eternitplattor och större perspektivfönster är insatta. Vid takfoten syns dekorerade takkonsoler som skvallrar om en tidigare träfasad. Det äldre gårdshuset i tomtgräns har ett kulturhistoriskt värde.

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Grön: Kulturhistoriskt värde

Östra vägen 1 - Regementsgatan 6

F. d. Tändsticksfabriken och senare Teli. Mot Östra vägen ligger den f d Tändsticksfabriken som uppfördes i slutet av 1800-talet. Det är både en kontorsbyggnad i puts med valmat tegeltak och en sågtandad fabriksbyggnad. Televerket tog över lokalerna 1940 för sin verksstadsverksamhet. Under 1950-talet byggdes lagerlokalerna mot Regementsgatan och under 1960-talet byggdes höglager, elektronikfabrik och kontor i de tre flygelbyggnaderna i rött tegel som idag används för butiker.

Väster om Tändsticksfabriken finns en fristående matsalsbyggnad från 1970-talet.

Astern 16

A F Carlssons gata 19
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1900

Består av tre olika byggnadskroppar. Mittbyggnaden var ursprungligen byggt för manufakturaffär med bostad på andra våningen. Hörnhuset mot skofabriken var fabrikens tryckeri och kartongfabrik. Dessa fasader har rött tegel med mönstermurningar. Den övre hörnbyggnaden är träbyggnad klädd med korrugerad plåt men har kvar dekorerade takkonsoler.

Byggnaderna är en del av den värdefulla industriella miljön i kvarteret.

Astern 22

Kungsgatan 37
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1882, påbyggt 1911

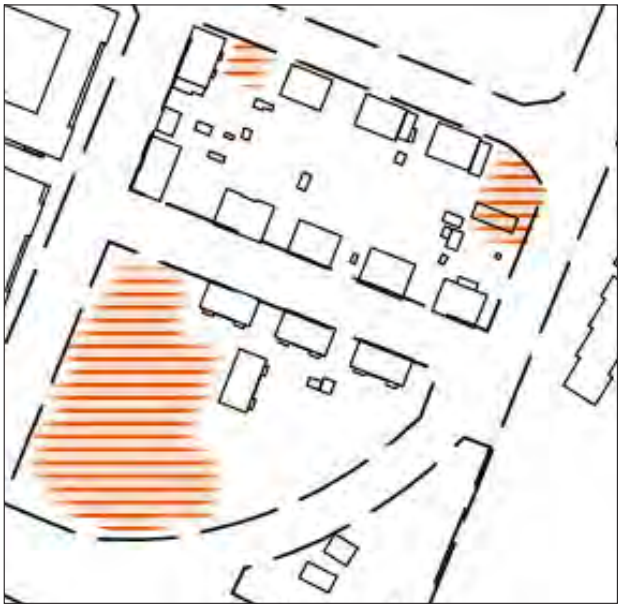
Vattentorn i rött tegel med plåtklätt konformat tak. Dekorativa möntermurningar i teglet. Står på en granitsockel. Äldre fönster med spröjsar målade i en rödbrun kulör.

Vattentornet är ett viktigt industrihistoriskt minnesmärke och utgör ett intressant landmärke i staden.

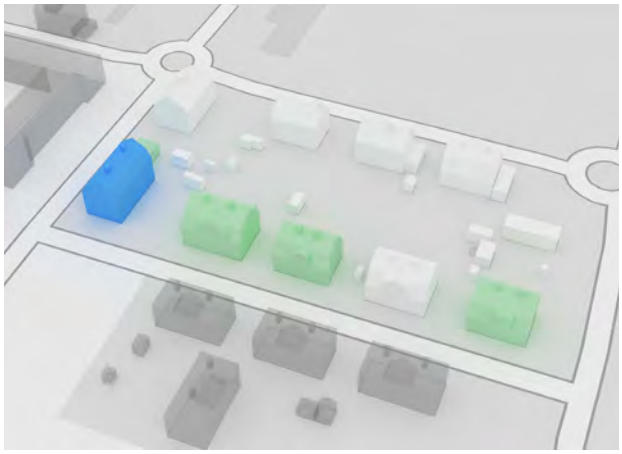
Kv. Begonian och Blåklinten

Kvarteren ligger utanför rutnätsplanen och tillkom när Albert Lilienberg upprättade en ny stadsplan för Vänersborg 1927. Kvarterens läge i anslutning till fabrikerna gjorde att det kom att användas för arbetarbostäder. Bostadshusen är placerade direkt i trottarlinjen. Bebyggelsen i kvarteren är uppförd under 1920- 30-talen. Intill flera av husen i kvarteret Begonian finns låga garage med pulpettak som är byggda senare. Garagen från 1950- och 60-tal är tidstypiska tillägg i stadsmiljön som vittnar om bilismens genomslag och ökning under 1900-talet.

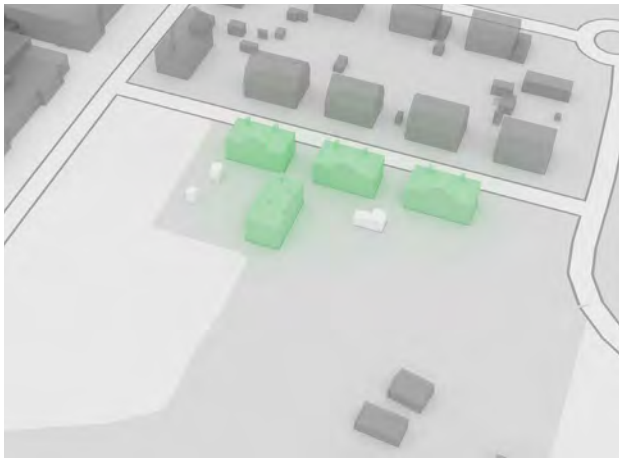

Möjlighet till förtätning: Begonian 10 är en obebyggd tomt. Klövern 7 är en större fastighet i anslutning till Blåklinten som är obebyggd.

Kv. Begonian

Kv. Blåklinten

- Mycket högt kulturhistoriskt värde
- Högt kulturhistoriskt värde
- Kulturhistoriskt värde

Begonian 3

Begonian 4

Begonian 5

Begonian 3

Änggatan 20 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1926

Bostadshus i 2 ½ våning med mindre frontespis mot gatan. Brutet tak med rött lertegel. Fasaden är klädd med gråmålade eternitplattor. Äldre spröjsade fönster.

Begonian 4

Änggatan 18

Byggår 1931

Bostadshus i 2 ½ våning med mindre frontespis mot gatan. Brutet tak med bruna betongpannor. Fasaden är klädd med gult fasadtegel.

Begonian 5

Änggatan 16 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1930

Bostadshus i 2 ½ våning med mindre frontespis mot gatan. Fasaden är klädd med grå eternitplattor. Spröjsade bruna fönster.

Begonian 6

Begonian 7

Begonian 9

Begonian 6

Änggatan 14 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1931

Bostadshus i 2 ½ våning med gulputsade fasader och vita fönster som är pivåhängda. Brutet tak med böjd nederdel.

Begonian 7

Fabriksgatan 7 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1924

Välbevarad f d arbetarbostad i direkt anslutning till fabriksområdet. Bostadshus i 2 ½ våning klädd med ljusmålad locklistpanel. Grönmålade fönster av pivåmodell. Brutet tak med röda betongpannor. Ligger i direkt anslutning till trottoaren. Intill huset finns en låg garagelänga med pulpettak från 1964.

Begonian 9

Södergatan 31

Byggår: slutet 1930-talet

Bostadshus i 2 ½ våning med mindre frontespis mot gatan. Fasaden är klädd med gult fasadtegel. Det brutna taket har röda betongpannor. Ett lågt garage är tillbyggt vid den ena gaveln.

Begonian 11

Begonian 12

Begonian 13

Begonian 11

Södergatan 25

Byggår: Slutet 1930-talet

Bostadshus i 2 ½ våning. Gavlarna är klädda med vitt mexitegel och fönstren har hela rutor. Sadeltak med brunröda betongpannor. Balkonger mot gårdssidan.

Begonian 13

Södergatan 29

Byggår: Slutet av 1930-talet

Bostadshus i 2 ½ våning. Fasaden är klädd med gult fasadtegel och fönstren har hela rutor. Sadeltak med rött lertegel.

Begonian 12

Södergatan 27

Byggår: Slutet av 1930-talet

Bostadshus i 2 ½ våning. Fasaden är klädd med vitt mexitegel och fönstren har hela rutor. Sadeltak med bruna betongpannor.

Blåklinten 2

Änggatan 7 Grön: Kulturhistoriskt värde

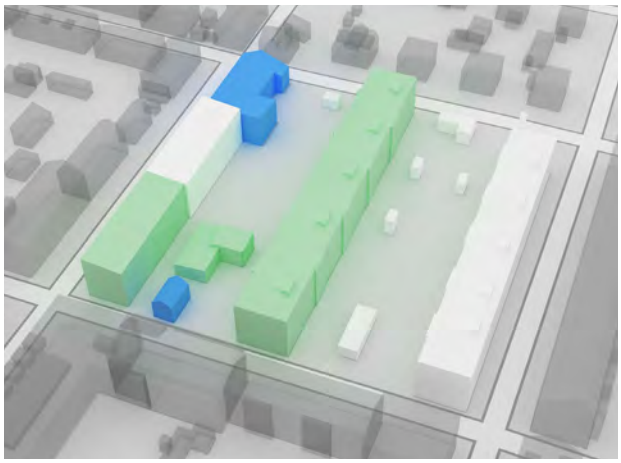
Byggår: Cirka 1920

Fyra stycken tvåvånings bostadshus uppförda av A F Carlssons Skofabrik för arbetarna på fabriken. Byggnaderna har ett kulturhistoriskt värde genom sitt sammanhang med den före detta industrin. Fasaderna är tilläggsisolerade och fönstren utbytta men byggnadsvolymerna och takutformningen bevarade.

Kv. Cedern

I den befästa 1600-talsstaden gick befästningarna rakt genom dagens kvarter. I stadsplanen från 1834 blev kvarteret ett av de stora kvadratiska kvarteren i rutnätstaden. Dagens bebyggelse domineras av två långa funktionalistiska bostadslängor som sträcker sig rakt genom hela kvarteret. På två fastigheter finns det kvar trähus från 1800-talet. Det ena är Nykterhetslogen Hoppets Stjärna, Cedern 20 och det andra är ett småskaligt trähus, ursprungligen byggt som bostadshus, Cerdern 15. 1935 inrymdes Biografen Stjärnan i Nykterhetslogen men som senare flyttade till Edsgatan där biografbyggnaden fortfarande finns kvar.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Cedern 15

Kronogatan 42 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1840-talet

Litet trähus i två våningar. Ockrafärgad locklistpanel med trägesims mitt på fasaden. Äldre spröjsade fönster i gaveln. Kraftigt utskjutande takfot med profilerade takkonsoler. Byggt som bostadshus men används nu av glasfirman som finns i byggnaden bredvid. Huset är ett av få bevarade trähus som byggdes direkt efter branden 1834. Innanför det lilla trähuset ligger en verkstadslokal i en våning med blåfärgad putsfasad byggt 1954 och om- och tillbyggt 2004.

Cedern 16

Vallgatan 23 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1960

Fyravånings bostadshus med garage i bottenvåningen. Indragna balkonger med räcken och fronter av grönfärgat glas. Vitputsad fasad med rött tegel på gaveln. Flackt pulpettak med bred taksarg i grön plåt.

Cedern 20

Vallgatan 20 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1888

Tvåvånings träbyggnad med ljusmålad locklistpanel. Plåtklätt sadeltak och taksprång med profilerade takonsoler. Den indragna entrén har tempelliknade motiv med tympanonfält och pilastrar på sidorna. På det avfasade hörnet finns ytterligare en mindre entré. Fasaden har höga fönster med dekorerad överdel. På gaveln finns grönmålade korspostfönster i de båda våningarna. Mot gården finns en utbyggnad som har en ljust putsad fasad.

Cedern 23

Vallgatan 25-27

Byggår: 1968

Fyravånings bostadshus med garage i bottenvåningen. Indragna balkonger med fronter av grönfärgad plåt. Vit mexitegelfasad. Flackt pulpettak med bred taksarg i grön plåt. Röd tegelfasad mot gården med franska balkonger.

Cedern 24

Kronogatan 46 och Östergatan 48
Grön: Kulturhistoriskt värde

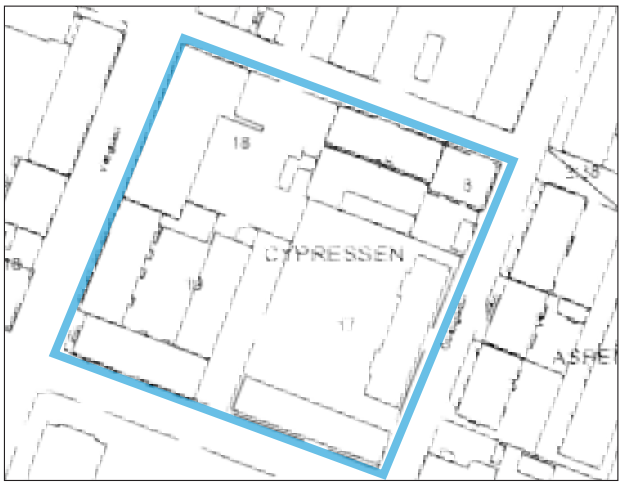
Byggår: 1968

Två fyravånings lameller med tidstypiska gula tegelfasader och vita fönster. Inglasade balkonger mot gårdssidan. Gård med växtlighet med uppbyggda murar och pergolor.

Kv. Cypressen

I den befästa 1600-talsstaden gick befästningarna rakt genom dagens kvarter. I stadsplanen från 1834 blev kvarteret ett stort kvadratiskt kvarter och fick en framträdande roll i sträckan utmed Drottninggatan mitt framför tomten där Vänersborgs museum kom att byggas. Det finns inga byggnader bevarade från 1800-talet i kvarteret och befintliga hus speglar idealen med stora fastigheter med byggnadskroppar förlagda i kvarterets gräns mot gatan. Det är bostadshus i fyra våningar som dominerar. De två byggnaderna på fastigheten Cypressen 19 utgör en intressant komposition som en exponent för byggandet vid mitten av 1900-talet.

Cypressen 8

Kronogatan 49

Byggår: 1991

Bostadshus i fyra våningar med fasad i rött tegel. Glasat burspråk på gaveln och balkonger mot gården.

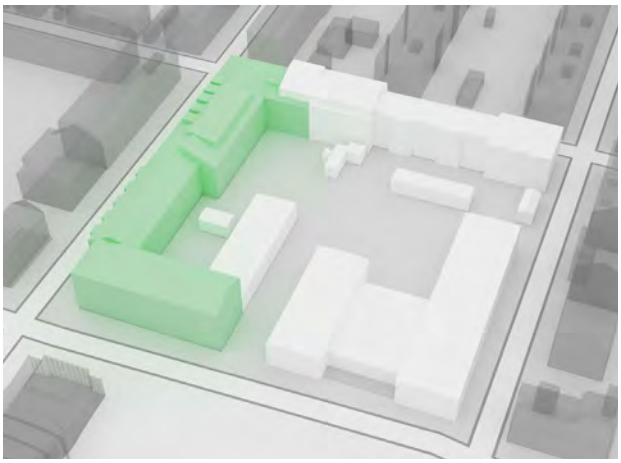

Cypressen 15

Kronogatan 47

Byggår: 1959

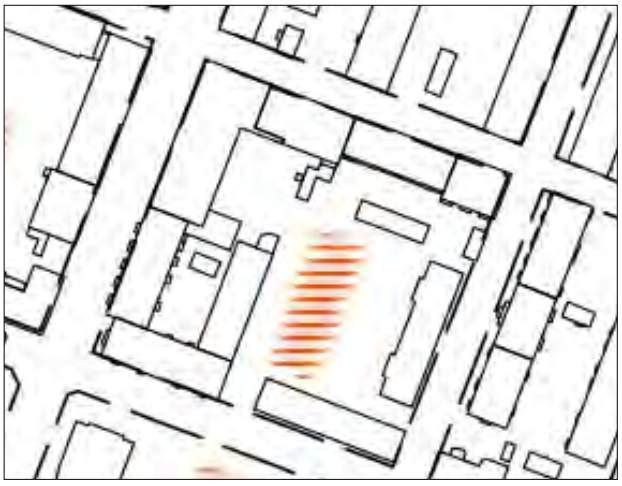
Bostadshus i tre våningar med fasad i rött tegel. Mönstermurning över de två entrépartierna. Indragna balkonger med dekorativa räcken på gårdsfasaden.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Möjlighet till förtätning: Innergården på fastigheten Cypressen 17 skulle kunna ge möjlighet till lägre byggnad inom kvarteret.

Cypressen 17

Drottninggatan 40–42 - Östergatan 24-28

Byggår: 2016–17

Två lamellhus i fyra våningar med vit putsad fasad och sadeltak. Vita fönster och mörkgrå entrépartier. Stora balkonger mot både gård och gata i samtliga våningar. Gräsmattor och bilparkering på gården.

Cypressen 18

Vallgatan 21 - Kronogatan 37-47
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1946

Trevånings kontorshus. Fönsterband löper runt fasaderna och varvas med horisontella bruna klinkerklädda fasadband. Klinkerfasaden går ända ned till marknivå.

Cypressen 19

Vallgatan 19 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1948

Byggt för Älvsborgs Läns Brandstodsbolag, idag Länsförsäkringar. Trevånings bostadshus med röd tegelfasad. Mönstermurad takfot. Bottenvåningen har fasad med grovhuggen kalksten som avslutas med en svart naturstenssockel. Utanpåliggande balkonger med fronter i korrugerad plåt. Emblem på fasaden både på kalkstensvåningen och senare byggd gavel mot grannhuset.

Drottninggatan 36-38 Grön: Kulturhistoriskt värde

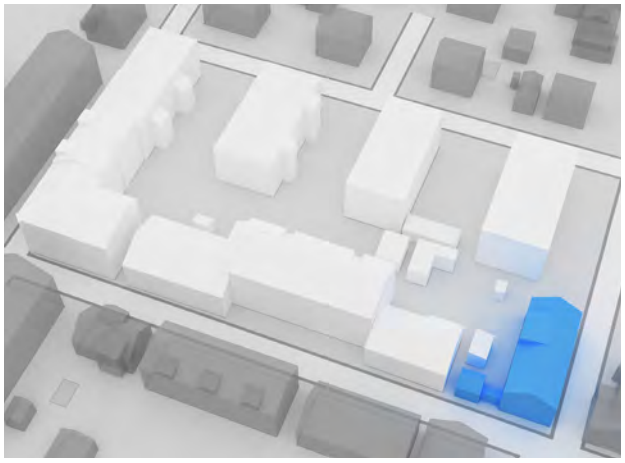
Byggår: 1957

Bostadshus i fyra våningar med kontor i bottenvåningen. Sammanbyggt med Vallgatan 19. Fasad i gult tegel med burspråk i tre våningar och franska balkonger. Bottenvåningen har tätt sittande fönster inramade av natursten och fyllningar med ljus mosaik. Byggnaden är indragen från Vallgatan och en murad gavel har skapats mot Vallgatan 19.

Kv. Enen

Kvarteret fanns med som en liten del innanför den befästa 1600-talsstaden och ett litet kvarter skapades vid stadsplanen 1834 och det fick sin nuvarande planform i stadsplanen från 1925. Fram till 1920-talet innan kvarteret var helt bebyggt fanns här ”Skräcklans idrottsplats”. Intressant att lägga märke till är att kvarteret skjuter ut i Vallgatan och hörnbyggnaden bildar på så vis fond i gatans förlängning.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Enen 6

Nygatan 46 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1850–80

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Ljus ockrafärgad puts med röda tvåluftsfönster med spröjsar och slätputsade omfattningar. Små halvrunda fönster i gavlarna. Tre plåtinklädda skorstenar på nocken. Entré från gården. Gårdshus i tomtgräns mot gatan. Byggnadens gavel bildar fond i Vallgatan eftersom kvarteret skjuter utanför övriga kvartersgränser. I bostadshusets bottenvåning har tidigare ett kakelugnsmakeri varit inrymt.

Enen 7

Nygatan 44

Byggår: 1977

Tvåvåningshus med ockrafärgad puts och bruna tvåluftsfönster med en spröjs. Loftgång på gårdssidan. Sadeltak med kraftigt taksprång. Stor gård med uthus i tomtgräns. Uppfört som bostadshus med tandläkarmottagning

Enen 8

Nygatan 42

Byggår: 1952

Bostadshus i tre våningar med gul tegelfasad och fönster med hela stora rutor. Utanpåliggande balkonger med fronter i korrugerad beige plåt. Huset är indraget från trottoaren. Putsad gårdsfasad och påbyggnad av vinden.

Enen 18

Lovisebergsgatan 7

Byggår: 1942

Putsat bostadshus i tre våningar med två trappuppgångar. Utanpåliggande balkonger på ena fasaden.

Enen 19

Lovisebergsgatan 9

Byggår: 1942

Bostadshus i tre våningar med tilläggsisolerad tegelfasad och fönster med en hel ruta. Valmat tegeltak.

Enen 20

Lovisebergsgatan 5

Byggår: 1943

Fristående bostadshus i tre våningar med valmat tegeltak. Fasaderna är tilläggsisolerade och klädda med gult tegel. Mönstermurning runt de djupa fönsternischerna. Vita pivåhängda fönster och utanpåliggande balkonger.

Lovisebergsgatan 1 – 3

Byggår: 1942

Bostadshus i tre våningar med valmat tegeltak. Fasaderna är tilläggsisolerade och klädda med gult tegel. Mönstermurning runt de djupa fönsternischerna. Vita pivåhängda fönster och utanpåliggande balkonger. Det är HSB:s första bostadsrättsförening i Vänersborg, Bostadsrättsföreningen Enen,

Enen 21

Kyrkogatan 41

Byggår: 1932

Bostadshus i tre våningar med inredd vind putsad i en beigerosa kulör med vita horisontella band. Intressant är den bevarade entrén med originaldörrar som har överljus med dekorativt mönster typiskt för tiden vid skiftet mellan 1920 och 1930-tal.

Nygatan 38

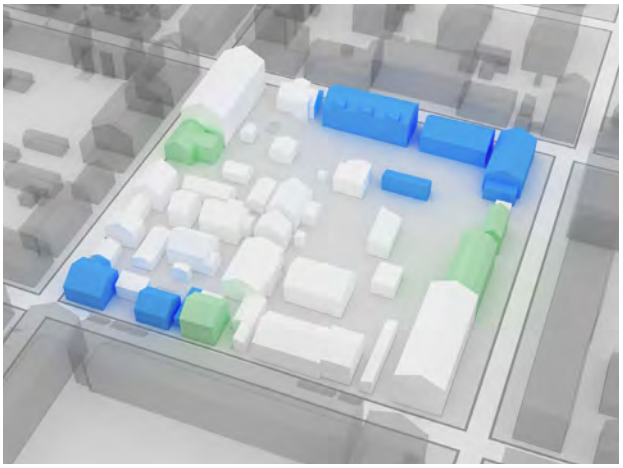
Byggår: 1981

Bostadshus i tre samt två våningar i hörnet med ockrafärgade putsfasader med vita omfattningar runt fönstren. Burspråk mot gatan och balkonger mot gården. Bostadshus med vinkel inåt gården. Radhusliknade entréer mot gården med skärmtak och uteplatser.

Kv. Flädern

Kvarteret var ett av de stora kvarteren i den befästa 1600-talsstaden. Några mindre trähus finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 och mycket av den småskaliga och ursprungliga tomtindelningen är kvar. De många gårdshusen visar också på ett ålderdomligt byggande. Det är en varierad bebyggelse i kvarteret som visar på olika sätt att bygga från 1800 fram till vårt århundrande. Det finns en allmänning med lekplats i mitten av kvarteret. Intressanta att lägg märke är den sentida och småskaliga trähusen som tagit intryck av de små husen från början av 1800-talet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Flädern 1

Nygatan 29 A-B

Byggår: 1944

Bostadshus i tre våningar. Slätputsad fasad i en gulrosa kulör med vita fönster och utanpåliggande balkonger med korrugerad plåt. Entréerna är placerade mot gården och trapphusen är markerade med en utstickande gul tegelsten. Dörrarna är i ädelträ med diagonalställda rutor och ett sidoparti med mönstrat brunt konstglas. Huset är ett exempel på flerfamiljsbyggande i mitten av 1900-talet då större lameller infogades i rutnätskvarteren.

Flädern 2

Nygatan 29

Byggår: 1909

Mindre trähus i ljusgul locklistpanel. Tilläggsisolerad fasad med vita pivåhängda fönster. Frontespis mot gatan och inredd vind. Trädgård med garage mot tomtgräns.

Flädern 6

Vallgatan 28 – Kronogatan 38

Byggår: 1948

Affärs- och bostadshus byggt av Länsförsäkringar 1948. Gulputsat trevåningshus med inredd vind. Butikslokal på hörnet med indragen entré. Utanpå liggande balkonger med korrugerad plåt. Trapphusen markeras med tätt sittande fönster något indragna i fasaden.

Flädern 15

Nygatan 31 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1883

Landgrenegården. Tre bostadshus kring en stor gård. Ljusbeige locklistpanel med vita fasaddetaljer på de två hörnbyggnaderna. Kraftigt utskjutande taksprång med dekorativa takkonsoler. Gatuhuset mot Nygatan som är i två våningar med inredd vind har liggande träpanel med band av stående träpanel. Taken har enkupigt rött lertegel och skorstenar finns på taknockarna. Socklar av grovtuktad natursten. Entréerna ligger mot gården och nås via utanpåliggande trappor med smidesräcken. Stor öppen gård med enkelsidigt gårdshus i tomtgräns.

Husen uppfördes av och tillhör alltjämt de hus vi kallar för Sandmarkska Stiftelsen, efter dess grundare, lasarettsläkaren Gudmund Sandmark. De uppfördes för att bereda ett bättre boende för arbetarklassen. Det är hus med stads- och socialhistoriskt värde. Den tidigare ägaren till tomtområdet hette Landgren och gården har fått sitt namn efter honom.

Flädern 16

Vallgatan 32 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1890-talet Uthus 1936

1 ½ plans fristående bostadshus med orange puts med samma kulör på de äldre spröjsade fönstren. Trädgård med uthus i tomtgräns. Uthuset användes ursprungligen som målarverkstad. Intressant bostadshus med gårdshus uppfört med en ursprunglig långsmal tomtindelning från 1600-talet.

Flädern 18

Flädern 19

Flädern 18

Kronogatan 32 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1850

Litet fristående bostadshus med tre fönster och små vindsfönster under takfoten. Beigemålad locklistpanel med vita spröjsade fönster. Plåtinklädd skorsten på nock. Låg sockel med ojämnt fogade naturstenar. Litet gårdshus mot grannfastigheten. Välbevarat bostadshus och uthusbyggnad som ingår i en bebyggelsemiljö som speglar det enkla byggandet under 1800-talet.

Flädern 19

Kronogatan 30 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1850

1 ½ plans bostadshus med vit locklistpanel och vita fönster med spröjsar. Små vindsfönster under takfoten. Fönsteromfattningar har de för ”Boråsarkitekturen” karaktäristiska dekorationerna med romber och droppar. I naturstenssockeln finns källarfönster. Skorsten murad i rött tegel på nocken. Gårdshus med ljusblå träpanel och turkosmålade bräddörrar. Välbevarat bostadshus och uthusbyggnad som ingår i en bebyggelsemiljö som speglar det enkla byggandet under 1800-talet.

Flädern 20

Kyrkogatan 35

Byggår: 1984

Bostadshus i en till två våningar med fasader klädda med locklistpanel i olika ljusa kulörer med vita fönster. Den småskaliga och täta bostadsmiljön omfattar flera fristående byggnader innanför gatuhusen. Smala gränder bildas mellan de täta byggnadsvolymerna och dess uteplatser. Intressant bebyggelse från 1980-talet som tagit fasta på äldre tomtindelning, trähustradition och småskalighet.

Flädern 21

Kyrkogatan 37 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1834

Envånings bostadshus med gul locklistpanel och vita tvåluftsfönster med spröjsar. Tillbyggt i två våningar mot gården. Intressant bostadshus uppfört med en ursprunglig långsmal tomtindelning från 1600-talet.

Flädern 22

Kronogatan 40

Byggår: 1985

Tvåvånings bostadshus med rosa träpanel med vita fönster och vita gesimser. Burspråk mot gatan. På gården ligger ett friliggande bostadshus lika gatuhuset.

Flädern 23

Vallgatan 28 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1904 Gårdshus 1910

Tvåvånings bostadshus med inredd vindsvåning. Rikt dekorerad träfasad med både liggande och stående panel. Vita korspostfönster med profilerade omfattningar. Svart plåttak med sirligt utformade takkupor med takspira. På gården ligger ett gårdshus murat i rött tegel med svart plåttak. Det uppfördes ursprungligen som charkuteri. På fasaden finns dubbeldörrar för inlastning till vinden. Välbevarat bostadshus från början av 1900-talet som tillsammans med gårdshuset utgör en intressant miljö.

Flädern 24

Kronogatan 34 Grön: Kulturhistoriskt värde

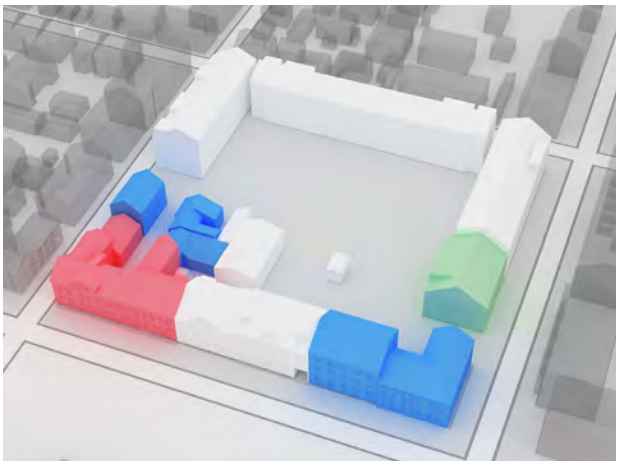
Byggår: Cirka 1870

Litet fristående bostadshus med aprikosfärgad puts och vita fönster. Liten utbyggnad på gårdssidan med altan ovanpå. Trots ovarsamma renoveringar ingår byggnaden i den småskaliga miljön utmed Kronogatan.

Kv. Furan

Kvarteret var ett av de centrala kvarteren i den befästa 1600-talsstaden. I stadsplanen från 1834 fick kvarteret en framträdande roll i sträckan utmed Drottninggatan mitt framför Kyrkan. Flera byggnader finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 och utmed Drottninggatan finns mycket av den småskaliga och ursprungliga tomtindelningen är kvar. Gårdshusen visar också på ett ålderdomligt byggande. Halva kvarteret bebyggdes med hyreshus i 3-4 våningar i mitten av 1950-talet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Furan 9

Vallgatan 22 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1941

Församlingshem i två våningar med fasad i gult tegel med profilerad takfot. Symmetrisk fasad med två stora entréer med äldre dörrpartier i brunmålat trä. Entréerna har breda kalkstensklädda omfattningar. Höga fönster i övervåningen med fyra lufter som visar att den stora församlingslokalen finns på denna våning. Vindsvåning mot gården inredd som bostad. Flackt tegelklätt tak.

Möjlighet till förtätning: Den stora innergården skulle kunna ge möjlighet till lägre byggnad inom kvarteret.

Furan 10

Vallgatan 20 - Drottninggatan 34
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1830-talet

En av de kvarvarande byggnader längs med Drottninggatan som uppfördes direkt efter branden 1834. Hörnhus i två våningar med traditionell träpanel. Ljust målad fasad med stående och liggande panel avdelad med gesimser. Vita korspostfönster. Kraftig takfot med dekorerade takkonsoler och valmat takfall. Fasaden är tilläggsisolerad med ny panel och fönstren är nya från 1980-talet.

Furan 11

Drottninggatan 34 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår:1948

Byggt som pastorsexpedition och prästbostad. Trevåningshus i gult tegel med sadeltak. Högre bottenvåning med källarfönster. Högt entréparti med mönstermurad omfattning. Mönstermurad takfot. Tegeltak med kopparklädd sarg mot gatan. Balkonger i grön sinuskorrugerad plåt på gårdsfasaden. Delvis utbytta fönster.

Furan 13

Drottninggatan 28
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1850

Tvåvånings trähus med locklistpanel och vita korspostfönster med grönmålade profilerade omfattningar. Små vindsfönster under den utskjutande takfoten. Portgång med små fönster ovanför trädörrarna. Klaksten i sockeln. Den välbevarade byggnaden ingår som en viktig del av den äldre trähusbebyggelsen som finns utmed Drottninggatan.

Furan 14

Drottninggatan 26 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1840

Frontespis över två fönsteraxlar mitt på fasaden med kraftigt dekorerad takfot. Ljusgul locklistpanel och vita korspostfönster och ljusgröna profilerade omfattningar. Entrédörr med profilerad omfattning. Gavel med små trekantiga vindsfönster i hörnet mot kyrkogatan. Portingång från Kyrkogatan. Med sin välbevarade och rikt dekorerade fasad utgör byggnaden en viktig del av den äldre trähusbebyggelsen utmed gatan.

Kyrkogatan 25 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Början av 1800-talet

Envånings timmerbyggnad med brant sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel. Endast tre vita höga fönster med spröjsar utmed fasaden. Ljusgrå locklistpanel. Dörr av moderna slag mitt på fasaden. Intressant träfasad i gaveln mot Kyrkogatan 27 med vankantad träpanel. Ett av få bevarade envånings timmerhus i Vänersborg.

Furan 15

Kyrkogatan 27 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1850

Tvåvånings bostadshus med vit locklistpanel och vita korspostfönster. Fönsteromfattningar dekorerade som så kallad ”Boråsarkitektur”. Utbyggt trapphus mot gården med två entrédörrar. Gårdshus i en våning med inredd vind. Uthus i tomtgräns med faluröd träpanel med bruna dörrar och vita omfattningar. Välbevarat bostadshus med unik gårdsmiljö.

Furan 17

Kyrkogatan 31 - Kronogatan 31

Byggår: 1962

Bostadshus i vinkel i tre våningar med inredd vind. Gula tegelfasader med gråputsad källarvåning. Indragna entréer med breda naturstensomfattningar. Putsade fasader i fyra våningar mot en stor obebyggd gård. Gräsmattor och flera uppvuxna träd.

Furan 18

Drottninggatan 30

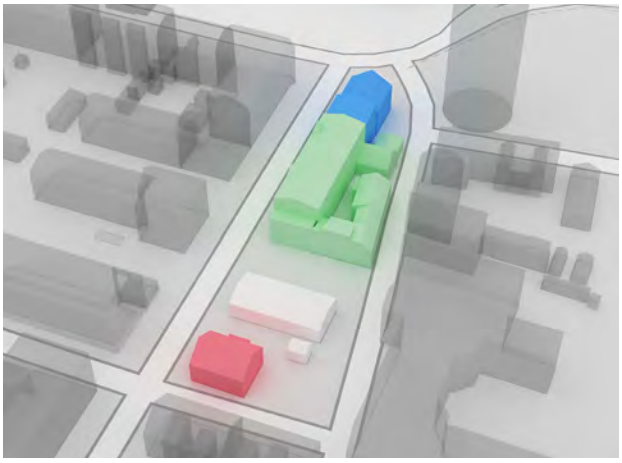
Byggår: 1984

Två bostadshus i tre våningar med inredd vind och sadeltak. Byggnadernas arkitektur är anpassad till de omgivande äldre trähusen med uppbyggt fasadparti med trekants-gavel och små vindsfönster. Ljust målade träfasader. Fönster med spröjsade överdelar.

Kv. Fuxian

Smalt oregelbundet kvarter som ingick i 1896-års stadsplan och format efter en äldre vägsträckning öster om kvarteret. Kvarteret vänder framsidan mot Östergatan och mot baksidan finns uthus och mindre trädgård. Påverkat av det nära läget till den före detta skofabriken på andra sidan gata med bostad för verkmästaren för fabriken. Baptistkyrkan i kvarterets spets mot Kulturaxeln utgör ett intressant arkitektoniskt blickfång.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Fuxian 1

Östergatan 17 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909, ombyggd 1954

Baptistkyrka med bostadsdel i tre våningar, fick sitt nuvarande utseende 1954 efter en ombyggnad. Välbevarad frikyrkobyggnad från 1950-talet. Småskalig arkitektur med strategiskt läge vid Vänersborgs muséum och vattentornet.

Möjlighet till förtätning; Fuxian 3, Östergatan 15, är en obebyggd avriven tomt.

Fuxian 2

Östergatan 15 - A F Carlssons gata 20
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

Trevånings bostadshus i trä. Nya fönster och ny panel målad i gult med gröna fönsteromfattningar och röda fönster. Uppfört 1909 och ombyggt 1983. Värdefull byggnad i den småskaliga miljön.

Fuxian 4

Östergatan 11 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: sent 1800-tal

Bostadshus i 1 ½ våning uppfört i timmer med oljegrå locklistpanel och vita fönster och fasaddetaljer. Sadeltak med rött lertegel. Sockel med stora granitblock. Hustypen är ett västsvenskt dubbelhus uppfört i slutet av 1800-talet i den dåvarande stadens utkant. Rester av trädgården är kvar. Byggt som bostad för verkmästaren vid A F Carlssons Skofabrik och hans familj. På tomten ligger en modernare barackbyggnad, idag kallad PRO Gården från 1977.

Kv. Hasseln

Kvarteret ingick i den befästa 1600-talsstaden och blev ett av de stora kvadratiska kvarteren i 1834-års stadsplan. Flera byggnader finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 och mycket av den småskaliga och ursprungliga tomtindelningen är kvar. De många gårdshusen visar också på ett ålderdomligt byggande. Kvarteret gränsar till villabebyggelsen norr om staden och utmed Norra gatan ligger flera villor från sekelskiftet 1900. I kvarteret finns också flera bostadshus byggda i mitten av 1900-talet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Hasseln 1

Edsgatan 53 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1858 ombyggt 1921

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Ockragul puts med ljusa hörnkedjor och gavelspetsar. Entrén markeras med kraftiga naturstensomfattningar. Utanpåliggande balkonger på gaveln. Byggnaden uppfördes ursprungligen som epidemisjukhus och har därigenom ett social- och samhällshistoriskt värde.

Hasseln 4

Norra gatan 19
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1925-26

Bostadshus i 2 våningar med ljust putsade fasader med frontespis, äldre fönster med spröjs i fasadliv och mansardtak med valmade gavelspetsar och fönster infällda i takfoten. Ett representativt exempel på 1920-talets villabebyggelse. Apotekare Barkstedt uppförde huset och bodde på bottenvåningen. Hans bror Elias som var en lokalkonstnär bodde på andra våningen. I husets källare finns byggnadsdelar t.ex. stengolv och kordörr som kommer från Vänersborgs kyrka som renoverades samtidigt som bostadshuset byggdes.

Hasseln 5

Kyrkogatan 46

Byggår: 1922

Före detta bostadshus som nu används som hotell. Två våningar med inredd vind. Gul tegelfasad med äldre fönster med spröjsar.

Hasseln 6

Kyrkogatan 44 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1924

Bostadshus i en våning med inredd vind. Säteritak med betongpannor. Dekorativt formad frontespis mot gatan. Fasadens är tilläggsisolerad med mexitegel. Vita korspostfönster och litet ovalt fönster ovanför entrédörren.

Hasseln 10

Nygatan 28

Byggår: sent 1800-tal, ombyggt 1981

Tvåvånings bostadshus med fasad av mexitegel. Stora perspektivfönster med osymmetrisk placering. Äldre gårdshus på gården med träpanel och spröjsade träfönster. Gårdshusen är placerade i tomtgräns och har ett kulturhistoriskt värde.

Hasseln 11

Nygatan 26 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: före 1899, om- och tillbyggt 1984, 1998

Envånings bostadshus med stor frontespis mot gatan. Tilläggsisolerad fasad med gult tegel och utbytta fönster. Sadeltak med röt betongtegel. Kraftigt förändrad exteriör men bibehållen byggnadsvolym som berättar om det äldre Vänersborgs småskaliga trähusbebyggelse.

Hasseln 14

Edsgatan 47 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1929

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Typisk 20-tals klassicerande arkitektur med tandsnittslist, spröjsade fönster och medaljonger. Stora takkupor på taket och nya dörrar och fönster med löstagbara spröjsar. Ljus putsad fasad. Tvåvånings bostadshus på gården med träfasad målad i rosa kulör.

Hasseln 16

Norra gatan 17

Byggår: 1970

Villa i 1½ våning med fasader i mexitegel, mindre enluftsfönster och sadeltak. Ingång med litet skärmtak, smidesräcke till trapp och balkong.

Hasseln 18

Nygatan 30–32

Byggår: Cirka 1900.

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Träpanel i olika utförande; liggande och stående panel med gesimser. Nytillverkade fönster med utanpåliggande spröjsar. Dekorativa takkonsoler i taksprånget. Stora takkupor på taket

Hasseln 19

Kyrkogatan 42

Byggår: 1949

Bostadshus i tre våningar, tilläggsisolerad i gul puts med vita enluftsfönster. Trapphusen är markerade med en rödgul kulör. Balkonger finns på gårdsfasaden.

Hasseln 20

Edsgatan 49

Byggår: 1959

Bostadshus i 4 våningar mot gatan och tre våningar i flygel inåt kvarteret. Fasad i gult tegel och vita fönster. Balkonger mot gatan. På gården finns en garagelänga.

Hasseln 23

Nygatan 22 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1964

Pingstkyrkan sticker ut med sin ovanliga byggnadsvolym. Det starkt lutande taket signalerar det sakrala innehållet. Den röda tegelväggen har fönster vid takfoten och mot grannhuset på Edsgatan finns en indragen byggnad som en övergång mot bostadshuset. Entré till kyrkan är i den låga envåningsdelen mot Nygatan. En taksarg av brun träpanel avslutar hela byggnaden. Förgårdsmark finns mot Nygatan.

Kv. Hyacinten

Smalt oregelbundet kvarter som ingick i 1896-års stadsplan format efter en äldre vägsträckning öster om kvarteret. Kvarteret vänder framsidan mot Östergatan och mot baksidan finns uthus och mindre trädgårdar. Blandad bebyggelse med låga trähus och hög tegelbyggnad.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Hyacinten 1

Östergatan 9 - Sundsgatan 37
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

Tvåvånings bostadshus med putsad grön fasad, enluftsfönster och ingång från gårdssidan. Garage på gården. Troligen byggt som ett trähus med panelarkitektur som grannhuset, ombyggt 1955.

Hyacinten 2

Sundsgatan 37 A F Carlssons gata Högt

Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: sent 1800-tal

Tvåvånings bostadshus med träfasad och inredd vind. Ljusgul locklistpanel med vita fönster och fasaddetaljer. Små vindsfönster mot Sundsgatan. Liten hårdgjord gård med tvåvånings gårdshus i ljusgul puts och treluftsfönster med spröjs. Bevarat småskaligt bostadshus i en miljö med verksamheter.

Hyacinten 3

Östergatan 7
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1899

Bostadshus två våningar mot Östergatan. Rikt dekorerad panelfasad målad i olika blå nyanser. Symmetriskt uppbyggd fasad med burspråk och frontespis. Korspostfönster med två eller tre lufter. Välbevarad byggnad med färgsättning som avviker från originalfärgen. Trädgård med garage och lusthus.

Hyacinten 4

Östergatan 5
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1905

Fyravånings bostadshus i rödgult tegel med bottenvåning i rusticerad puts. Symmetrisk uppbyggs fasad med balkonger i mitten och fasaduppbyggnad som avslutas med ett trekantsmotiv. Hög putsad brandmur med texten ”Vänersborgs Kartongindustri”. Tvåvånings gårdhus i rött tegel. Välbevarat tegelhus från förra sekelskiftet som visar när renodlade hyresfastigheter i sten började uppföras i direkt anslutning till den låga trähusbebyggelsen.

Hyacinten 7

Södergatan 26 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1929

Tvåvånings bostadshus klätt med eternitplattor. Inredd vindsvåning med stor takkupa och äldre fönster i gaveln. Två- och treluftsfönster utan spröjsar. Smal gårdslänga med träpanel mot gården.

Hyacinten 8

Östergatan 3 - Södergatan 24
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1900

Bostadshus i två våningar med rikt dekorerad träfasad. Liggande träpanel med gesims mellan våningarna målad i avvikande färgnyans. Korspostfönster med profilerade omfattningar. Tätt sittande utsmyckade takassar. Avfasat hörn med burspråk krönt av en tornbyggnad med fönster.

Ett mindre trähus i en våning byggt med gaveln mot grannhusets brandvägg. Träpanel och fönsterutformning som gathuset. Ytterligare gårdshus i tegel.

Kv. Häggen

Kvarteret ingick i den befästa 1600-talsstaden och följer rutnätsplanen från 1834. Flera byggnader finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 och mycket av den småskaliga och ursprungliga tomtindelningen är kvar. De många gårdshusen visar också på ett ålderdomligt byggande. Kvarteret har en varierad bebyggelse där de små trähusen samsas med bostadshus i fyra våningar. Tegelhusen från slutet av 1900-talet har anpassats till äldre tomtindelningar genom uppdelning i olika höga och breda volymer. Kvarterets småskaliga trähusbebyggelse bildar tillsammans med trähusen i kvarteret Flädern en sammanhållen kulturhistoriskt värdefull miljö.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Häggen 1

Edsgatan 45 – Nygatan 17
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

1 1/2 plans bostadshus med inredd vindsvåning. Ljusgul träpanel med dekorativt utformad takfot. Tilläggsisolerad fasad med djupa fönsternischer. Nya fönster med utanpåliggande spröjsar och små trekantsfönster i vindsvåningen. Större takkupa ovanför den indragna entrén mot gatan. Dekorativt utformad takfot. Gårdshus i två våningar med tegelfasad. Byggnaden har visst kulturhistoriskt värde som exponent för ett äldre byggnadsskick trots exteriöra förändringar.

Häggen 5

Edsgatan 41-43 – Kronogatan 20 och Nygatan 19-25 – Kyrkogatan 36-40

Byggår: 1993

Bostadshus indelat i olika längder och höjder för att efterlikna och anpassas till en äldre tomtindelning. En av volymerna vänder gaveln mot gatan. Tegelfasader i olika gula och rödgula kulörer. Mönstermurning ovanför entrépartierna. Ljusmålade tvåluft- och fyraluftsfönster med spröjsad nederdel. Underbyggt garage med infart från Nygatan. Hörnhuset mot Kyrkogatan har utanpåliggande balkonger klädda med liggande träpanel.

Häggen 11

Kyrkogatan 34 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1869

Bostadshus i 1 1/2 plan med inredd vind. Frontespis mot gatan med två tvåluftsfönster. Ljusblå träfasad och sockel med synliga stenar. Entré från gårdssidan. Gårdshus i tomtgräns med faluröd träfasad med svartmålad port och dörrar. Bostadshus med långsmal tomt med uthus visar på den äldre tomtindelningen som fanns redan på 1600-talet.

Häggen 12

Kyrkogatan 32 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1840 , om- och tillbyggt 1983

Boningshus i två våningar. Ljus träpanel som avdelas med en grågrön gesims. Stora och tätt sittande fönster med korspost. Entré från gårdssidan. Intressant timmerhus som ingår i en välbevarad miljö med äldre låga trähus utmed Kronogatan.

Häggen 13

Krongatan 28
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834

Envånings bostadshus med putsad fasad. Fyra korspostfönster i fasaden mot gatan och entré från gården. Byggt i ”gjuthusteknik” vilket innebär att väggarna gjöts som av en massa med kalk eller lera som bindemedel och med sten som fyllnadsmaterial. Efter branden 1834 uppmuntrade myndigheterna byggande i mindre brandfarliga material. Byggnaden har stort teknikhistoriskt värde och lär vara det enda bevarade gjuthuset. Det ingår också i den småskaliga bebyggelsen utmed Kronogatan.

Häggen 14

Kronogatan 26
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834

Två byggnader i en våning. Det ena placerat med långsidan mot gatan och det andra med gaveln. Bostadshus med ljus profilerad locklistpanel avslutas med kraftig sockelgesims. Mörka korspostfönster med profilerade omfattningar. Rött lertegel på taket. Entré från gårdssidan. Gårdshus med faluröda fasader. Intressant småskalig trähusbebyggelse från tiden efter branden 1834. Visar på enkla hantverkarbyggnader som var en del av staden under 1800-talets första hälft.

Häggen 15

Kronogatan 22-24

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834

Två små timmerbyggnader byggda som bostäder. Ägs av Vänersborgs kommun men hyrs ut till Vänersborgs Söners Gille som verkar för stadens väl och förskönande. Det ljusgröna huset vänder sin gavel mot gatan. Fasaden är en locklistpanel med avslutande sockelgesims. Det har ett korspostfönster och ett mindre vindsfönster. Det vita huset har liggande panel och det har två mörkgröna korspostfönster med profilerade fönsteromfattningar. En grind mellan de små byggnader leder in till gården som omges av rödmålade plank i tomtgränsen. Det finns ytterligare ett litet boningshus på gården lika de mot gatan. Det har ljusgul liggande panel och gröna tvåluftsfönster med spröjsar. Enkupigt rött lertegel finns på samtliga tak. De tre små välbevarade byggnaderna har stort kulturhistoriskt värde och visar på den enklare hantverksbebyggelsen som fanns i början av 1800-talet.

Häggen 16

Kronogatan 20 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Rikt utsmyckad tegelfasad i olika tegelnyanser. Ursprungligen inreddes bottenvåningen till speceriaffär. Symmetriskt uppbyggd fasad med en mindre frontespis. Fönsteraxlarna markeras ett mörkare rött tegel som är mönstermurat. De vita fönstren är utbytta under senare tid. Fyrkantiga plåtinklädda takkupor finns på taket. Det höga stenhuset bryter markant mot de små envåningshusen utmed gatan och visar på det expansiva bostadsbyggandet kring sekelskiftet 1900.

Häggen 22

Nygatan 21

Byggår: 1947

Ljusgult putsat bostadshus i tre våningar. Symmetriskt placerade enluftsfönster. Entrén markeras med en dekorativ omfattning och en fransk balkong med dekorativt räcke. Portgång från gatan.

Häggen 21

Nygatan 19

Byggår: 1946

Ljust putsat bostadshus i tre våningar. Symmetriskt placerade enluftsfönster. Entrén markeras med en dekorativ omfattning och en fransk balkong med dekorativt räcke.

Järnvägsstationen

Järnvägsstationen

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1866

Järnvägslinjen Uddevalla - Vänersborg - Herrljunga öppnades för trafik år 1867. Stationen invigdes ett år tidigare, 17 oktober 1866. Den ritades av arkitekt Claes Adelsköld. Stationen är en träbyggnad i två våningar. Den är symmetriskt uppbyggd med ett framskjutande mittparti (risalit) över fyra fönsteraxlar. Hörnen markeras med något mindre utskjutande delar över två fönsteraxlar. Fasaden har liggande fasspontpanel med stående panel under fönstren i bottenvåningen. Fasaden är rikt dekorerad med fönsteromfattningar med överstycken, gesimser och hörnkedjor. Panelen är målad i ljus ockrakulör med vita fönsteromfattningar och fönstersnickerier i engelskt rött. Det valmade sadeltaket är klätt med bandplåt och flera skorstenar finns på taknocken.

Kv. Kastanjen

Kvarteret var ett av de centrala kvarteren i den befästa 1600-talsstaden. I stadsplanen från 1834 fick kvarteret en framträdande roll i sträckan utmed Drottninggatan mitt framför Plantaget. Flera byggnader finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 och mycket av den småskaliga och ursprungliga tomtindelningen är kvar. De många gårdshusen visar också på ett ålderdomligt byggande.

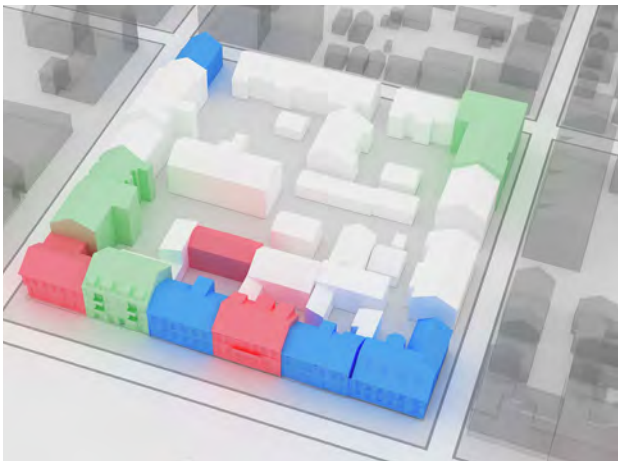

Kastanjen 10

Kyrkogatan 30 – Kronogatan 25
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1952

Hörnhus i tre våningar med källarvåning. Gul tegelfasad med utkragad takfot. Markerat trapphus mot Kyrkogatan. Naturstenomfattningar runt entréerna. Indragna balkonger med vit korrugerad plåt. Vita fönster med en ruta. Välartikulerad arkitektur med fina detaljer från 1950-talet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Kastanjen 13

Drottninggatan 2 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1835

Timmerhus i två våningar med grå locklistpanel i övre våningen och liggande panel i bottenvåningen. Stora skyltfönster och en port med dubbla dörrar i bottenvåningen. Moderna fönster med fasta poster i rutan. Enkla fönsteromfattningar och en kraftigare takfot med tandsnittsfris. Utgör en viktig träbyggnad i miljön utmed Drottninggatan.

Kastanjen 14

Drottninggatan 22 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834

Timmerhus i två våningar klätt med profilerad locklistpanel och gesimser under fönstren. Balkong i andra våningen tre fönsteraxlar bred. En rikt dekorerad takfot med konsoler som har fyrkantiga kassetter emellan. Små vindsfönster tätt inpå takfoten. Vita tvådelade fönster med spröjsar. Blåmålade profilerade fönsteromfattningar med konsoler i överkanten. Portingång med överljus och dubbeldörrar. Mycket intressant gårdsbebyggelse med dubbla gårdar. Ursprungligen en främre hantverkargård och fägård längst in. En betydelsefull representant för den bostadsbebyggelse i trä som uppfördes utmed Drottninggatan i anslutning till branden 1834. Bevarade gårdshus.

Kastanjen 15

Drottninggatan 20
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834

Tvåvånings timmerbyggnad klädd med ljus gråblå locklistpanel som är uppdelad mitt på fasaden. Vitmålad kraftig takfot med tandsnittsfris. Moderna fönster som utförda för att efterlikna äldre kosrspostfönster. Fönsteromfattningarna har den typiska ”Boråsarkitekturen” med romber och droppar. Ingång till gården genom port med infälld dörr. Vita tvådelade fönster med spröjsar. Blåmålade profilerade fönsteromfattningar med konsoler i överkanten. Portingång med överljus och dubbeldörrar. En betydelsefull representant för den bostadsbebyggelse i trä som uppfördes utmed Drottninggatan i anslutning till branden 1834.

Kastanjen 16

Drottninggatan 18 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1955

Bostadshus i tre våningar med restauranger i bottenvåningen. Symmetriskt uppbyggd tegelfasad med balkonger och fönster med hel ruta utan poster. Sadeltak.

Kastanjen 17

Drottninggatan 16 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1844-1880

Välbevarat hörnhus uppfört med timmerstomme och klädd med tidstypisk panelarkitektur i 2 våning med inredd vind. Profilerad locklistpanel målad i ljusgrön kulör och fönster med omfattningar och andra dekorativa detaljer är vitmålade. Rikt dekorerad taklist med tandsnittsgesims. Sadeltak med rött lertegel. Entré till butik i det avfasade hörnet. Gavelmotiv mot Edsgatan med små runda lunettfönster till vinden. Byggnaden ingår i den så kallade ”Boråsarkitekturen” som främst kännetecknas av fönsteromfattningarnas detaljutförande. Den kraftiga takfoten med tandsnittsfris är också en del av arkitekturstilen. En betydelsefull representant för den bostadsbebyggelse i trä som uppfördes utmed Drottninggatan efter branden 1834.

Edsgatan 29 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1927-28

Bostadshus i tre våningar med inredd vind och butik i bottenvåningen. Fasad i ljusgul puts med vita tvåluftsfönster. Tjugotalets klassicism ger sig till känna i de dekorativa putsdetaljerna som finns mellan de tätt sittande fönstren.

Kastanjen 24

Edsgatan 37 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1850

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Ombyggd 1986 då fasad och fönster byttes ut. Timmerstomme med klädd med gulbeige profilerad locklistpanel. Fönster- och dörromfattning har den karaktäristiska ”Boråsarkitekturen” med romber och droppar. Sadeltak klätt med rött betongtegel. Två murade skorstenar med krönlist på nocken. Hörnhuset utgör en av få bevarade timmerbyggnader från mitten av 1800-talet.

Kronogatan 11 – 23

Byggår: 1986

Bostadshus i en – två våningar. Ljusa träfasader med locklistpanel och vita fönster med enkla omfattningar. Sadeltak med rött betongtegel. Husen har till volym och material anpassats till den äldre trähusbebyggelsen. Bostadshus även på gården.

Kyrkogatan 28 A-F

Byggår:1986

Fristående tvåvånings bostadshus med ljusgul träpanel med vita knutar. Ett litet burspråk i ena hörnet mot gatan. Samma utförande som husen på Kronogatan.

Kyrkogatan 28 G

Byggår : 1986

Bostadshus i tre våningar med fasad i gulrött tegel. Indragna balkonger med fronter i orange korrugerad plåt.

Kastanjen 25

Drottninggatan26 - Kyrkogatan 26
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1870-90

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Liggande fasspontpanel i bottenvåningen och stående fasspontpanel i övervåningen. Vita fönster av nyare sort med fasta poster. Panelen är gulmålad och fönsteromfattningar och gesimser är gröna. Välbevarat hörnhus uppfört med timmerstomme och klädd med tidstypisk panelarkitektur. En betydelsefull representant för den bostadsbebyggelse i trä som uppfördes utmed Drottninggatan under 1800-talet.

Kastanjen 27

Edsgatan 31 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1910

Bostadshus i ½ våning. Tegelarkitektur typisk för det tidiga 1900-talet. Gula tegelfasader med horisontella band, gesims och takfris i rött tegel.

Kastanjen 28

Edsgatan 33 - 35

Byggår: 1986

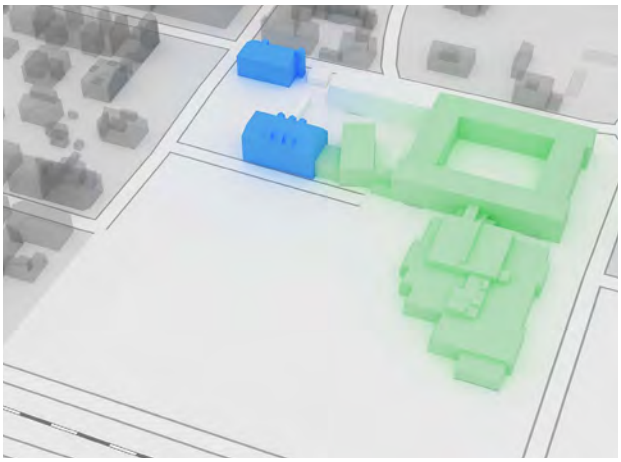
Bostadshus och servicehus i tre – fyra våningar uppfört i gulrött tegel med indragna balkonger med fronter i orange korrugerad plåt. Loftgångar mot gården.

Kv. Klövern

Kvarteret är beläget i anslutning till 1800-talets rutnätsstad. Det är uppdelat i två delar varav den ena är obebyggd. Tidigare var det tre kvarter där Klövern var ett av kvarteren och A F Carlssons gata avdelade de olika delarna. Det var innan landstinget byggde nytt kontorskomplex på 1960-talet. Byggnaderna speglar landstinget olika utbyggnadsperioder under 1900-talet. Idag är det Västra Götalandsregionen som har kontor i kvarteret.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Klövern 8

Östergatan 1 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1900

Träbyggnad i två våningar med rikt detaljerad träfasad med omväxlande liggande och stående fasspontpanel. Korspostfönster med småspröjsade överdelar och profilerade omfattningar. Tätt sittande och dekorerade takkonsoler. Avfasat hörn vid trottoaren med stora fönsterpartier i båda våningarna. Torn klätt med grön plåt som avslutas med en tornspira. Utbyggt trapphus på gaveln som avslutas med tornliknande tak prytt med dekorativa detaljer. Välbevarad byggnad med rik intressant jugendfasad från sekelskiftet 1900.

Klövern 7

Ängsgatan 2 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår:1925

Intressant kontorsbyggnad från 1920-talet sammanbygg med senare utbyggnader. Byggt för landstinget. Putsat hus i tre våningar med inredd vind och klassicerande arkitekturdetaljer. Det branta tegeltaket är halvvalmat. Konstnären Carl Elmbergs allegoriska stenrelief över entréportalen symboliserar landstingets ansvars- och förvaltningsområden: sjuk- och hälsovården, undervisningsväsendet, lantbruket, hemslöjden och kommunikationsväsendet. Utbytta fönster med hela fönsterrutor. Tak med tvåkupiga tegelpannor och plåtdetaljer i ärgad kopparplåt. Tre dekorativt utformade takkupor inklädda i koppar centrerade i mitten på taket.

1962 byggdes det till två nya byggnader öster om det gamla kanslihuset. Båda dessa är i två våningar och de som förbinder byggnaderna är i brunt trä med stora fönsterpartier med en mellandel i vitt mexitegel med flackt kopparklätt tak. Sannolikt har tillbyggnaden vinklats efter A.F. Carlssonsgatan som tidigare skar genom kvarteret.

Fabriksgatan 2 Grön: Kulturhistoriskt värde

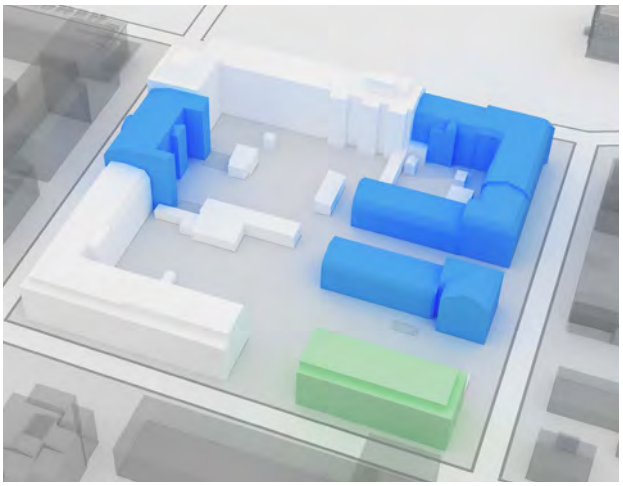
Byggår: 1975, tillbyggt mot Södergatan 1976

Byggnaderna i den sydöstra delen av fastigheten Klövern 7 uppfördes i mitten av 1970-talet. Den norra delen mot Fabriksgatan är i tre våningar, medan den södra endast innehåller en våning. Fasadmaterialet är av mörkt tegel. Mot kyrkogården har fasaderna ett varierat fasaduttryck. Rött tegel blandas med stora ytor med släta träpaneler och stora uppglasade fönsterpartier. De platta taken har en exponerad taksarg i mörk plåt en bit utanför tegelfasaden. Kontorskomplexet berättar om 1970-talet, en tid när kommun och landsting byggde ut sin verksam.

Kv. Konvaljen

I det befästa 1600-talets Vänersborg gick befästningen rak genom kvarteret. I 1834-års stadsplan som tillkom efter den stora branden blev det ett av rutnätskvarteren och fick en framträdande exponering utmed Kungsgatan och mot den öppna platsen där Vänersborgs museum kom att ligga. Kvarteret följer rutnätsplanen och är till största del helt kringbyggd. Gården är indelad i mindre gårdsrum med grönska och ytor för parkering. Det finns viss lägre gårdsbebyggelse och murar mellan fastigheter. Landshövdingehusen vid Kungsgatan och Östergatan skapar tillsammans med bebyggelsen på Östergatans motsatta sida en sammanhållen trähusbebyggelsemiljö. Längs Sundsgatan och hörnet Vallgatan finns tre byggnader uppförda under 1930-talet som genom dess funktionalistiska arkitektur utmärker sig från flerbostadshusbebyggelsen i Vänersborg. Mot Kungsgatan och Kulturaxeln ansluter tegelfasaderna till liknande byggnader i intilliggande kvarter.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Östergatan med Vänersborg Museum i fonden.

Möjlighet till förtätning: Den obebyggda fastigheten Konvaljen 10 och eventuellt Konvaljen 14 skulle med fördel kunna bebyggas så att kvarteret sluts samman. Det skulle även finnas möjlighet att småskaligt bebygga en del av innergården.

Välbevarade landshövdingehus utmed Kungsgatan, Konvaljen 4 till höger och Konvaljen 5 till vänster.

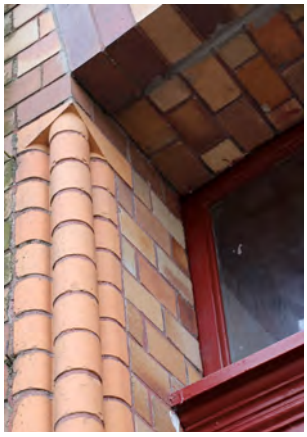
Konvaljen 4

Kungsgatan 31 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1910

Landshövdingehus uppfört som affärs- och bostadshus. Typiskt och välbevarat landshövdingehus utformat efter stilideal kring sekelskiftet 1900. Detaljrik fasad- och takutformning. Tegel i bottenvåning, liggande slätpanel i övre våningar. Utsirade fönsteromfattningar, trekantsformade överstycken på andra våningen, rött plåttak i fasettmönster och takkupor med sprior. Byggnadshistoriskt intressant, typisk i Göteborg men också förhållandevis utbredd byggnadstyp i Vänersborg.

Konvaljen 5 till höger och Konvaljen 6 till vänster

Konvaljen 5

Kungsgatan 33 - Östergatan 22

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1910

Hörnhus, ”Tullen”, uppfört som affärs- och bostadshus. Typiskt och välbevarat landshövdingehus utformat efter stilideal kring sekelskiftet 1900. Detaljrik fasad- och takutformning. Tegel i bottenvåning, liggande slätpanel i övre våningar. Utsirade fönsteromfattningar, trekantsformade överstycken på andra våningen, plåttak i fasettmönster och takkupor med sprior. Burspråk på hörnet. Byggnadshistoriskt intressant, typisk i Göteborg men också förhållandevis utbredd byggnadstyp i Vänersborg.

Konvaljen 6

Östergatan 20 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1910

Typiskt och välbevarat landshövdingehus, ”Burmanska”, uppfört som kontors-, affärs- och bostadshus med gårdsflygel i 2 våningar. Enkla ljusmålade fasader. Grå slätputs med spritputsade band i sockelvåningen. Grått plåttak i fasettmönster med små spetsiga takkupor. Flygelbyggnaden har liggande slätpanel. Byggnadshistoriskt intressant, typisk i Göteborg men också förhållandevis utbredd byggnadstyp i Vänersborg.

Konvaljen 7

Östergatan 18 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: omkring 1910

Typiskt landshövdingehus med gårdsflygel i 2 våningar. Uppfört som bostadshus. Liggande slätpanel, utsirade fönsteromfattningar, grå spritputs med slätputsade band och kring fönster. Ljust plåttak i fasettmönster och små spetsiga takkupor. Byggnadshistoriskt intressant, typisk i Göteborg men också förhållandevis utbredd byggnadstyp i Vänersborg.

Konvaljen 12 till vänster och Konvaljen 11 till höger.

Konvaljen 11

Sundsgatan 26

Byggår: 1942

Flerbostadshus i 4 våningar med indragen takvåning. Funktionalistisk stil med putsade fasader. Tilläggsisolerat, kraftiga balkongfronter. Portvalv utan intilliggande byggnad. En företeelse som dyker upp på spridda ställen i staden.

Konvaljen 12

Vallgatan 15 - Sundsgatan 26

Byggår: 1942

Bostadshus i fyra våningar, indragen takvåning. Funktionalistisk stil med putsade fasader och treluftsfönster.

Konvaljen 13

Vallgatan 17
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1905

Byggt som affärs- och bostadshus i 4 våningar. Välbevarat stenhus med putsade fasader i jugendstil. Rusticerad sockelvåning, välvda burspråk, rundbågig frontespis och gjutjärnsbalkonger. Ett av få jugendhus i Vänersborg och ett exempel på stenstadens påkostade arkitektur kring sekelskiftet 1900.

Konvaljen 14

Sundsgatan 30 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1935

Bostadshus i 3 våningar och indragen takvåning. Slätputsade fasader, fönster i fasadliv och balkonger runt hörn. Välbevarad funkiskaraktär och ett av få representativa exempel från denna tid och stil i Vänersborg.

Konvaljen 16

Vallgatan 17 - Kungsgatan 25–27

Byggår: 1961

Affärs- och bostadshus uppfört i två byggnadskroppar i 4 och 6 våningar och vindsvåningar. Tegelfasader, den högre delen i rött och den lägre i gult. Inglasade stora balkonger.

Konvaljen 17

Kungsgatan 29

Byggår: 1960

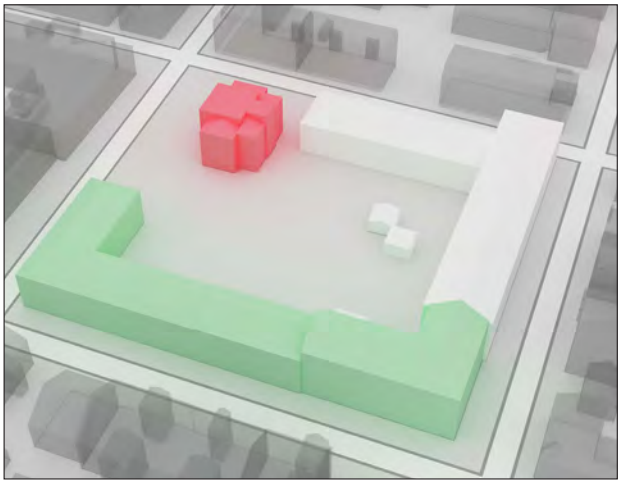
Kontors- och bostadshus i 4 våningar och inredd vind. Släta fasader i puts och tegel med fönster i fasadliv.

Kv. Krassen

Kvarteret låg precis utanför den befästa 1600-talsstaden och tillkom med 1834-års stadsplan. Vårdhemmet Lindgården upptar en stor del av kvarteret. Det stora före detta affärs- och bostadshuset från 1916, vid hörnet Södergatan - Östergatan, är ett exempel på den stenhusarkitektur som uppfördes omkring sekelskiftet 1900 men är dock relativt förvanskad sedan uppförandet. Kvarteret har en jämn höjdskala, tegel och putsfasader. Den före detta flickskolan ligger som en solitär i det stora kvarteret. Gårdsrummet är öppet, lite grönplanterat men används främst för parkering. Här skulle det vara möjligt med förtätning om visst respektavstånd till framförallt flickskolan bibehålls.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Krassen 5

Södergatan 20 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1947

Flerbostadshus i 3 våningar med inredd vind. Putsade fasader i ljust gul, gröna balkonger, takkupor.

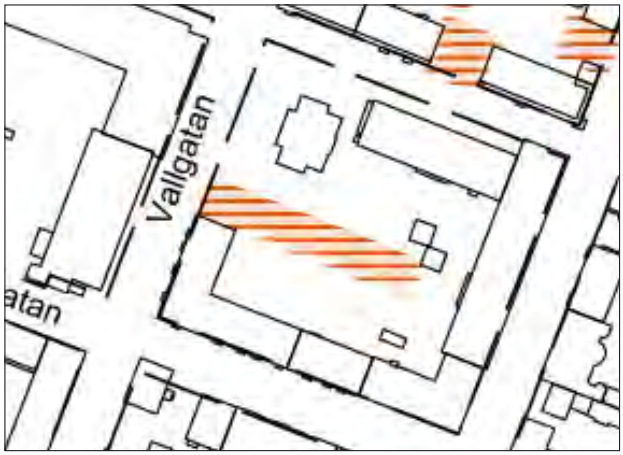
Krassen 7

Södergatan 18 - Vallgatan 11
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1951

Flerbostadshus i vinkel, 3 våningar och inredd vind. Gula tegelfasader med gröna fogar och tidstypiska balkonger med fronter i grön sinuskorrigerad plåt. Välbevarad grundkaraktär.

Möjlighet till förtätning: Del av den stora innergården som idag framförallt används för parkering skulle kunna ge möjlighet till förtätning inom kvarteret.

Krassen 8

Sundsgatan 33 - Östergatan 14

Byggår: 1968-69

”Lindgården”, uppfört som vårdhem är en byggnad i vinkel i 3-4 våningar med släta gula tegelfasader. Balkongerna med fronter i trä är färgsatta i olika mörka kulörer. Koppardetaljer i takkupor och takfot.

Krassen 9

Södergatan 22 - Östergatan 12
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1916

Uppfört som affärs- och bostadshus i 4 våningar, med putsade ljust grå fasader. Relativt förändrad fasad men bevarad byggnadsvolym och bevarade detaljer såsom kopparplåt på burspråk, kolonn vid det avfasade hörnet.

Krassen 10

Vallgatan 13
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1885

Den före detta flickskolan är en fristående byggnad med mönstermurade fasader i rött tegel och detaljer i gult tegel. Det är en välbevarad skolbyggnad uppförd i tegelarkitektur typisk för sekelskiftet 1900. En av många institutionsbyggnader som uppfördes i Vänersborg kring sekelskiftet 1900. Stort arkitektoniskt- och samhällshistoriskt värde.

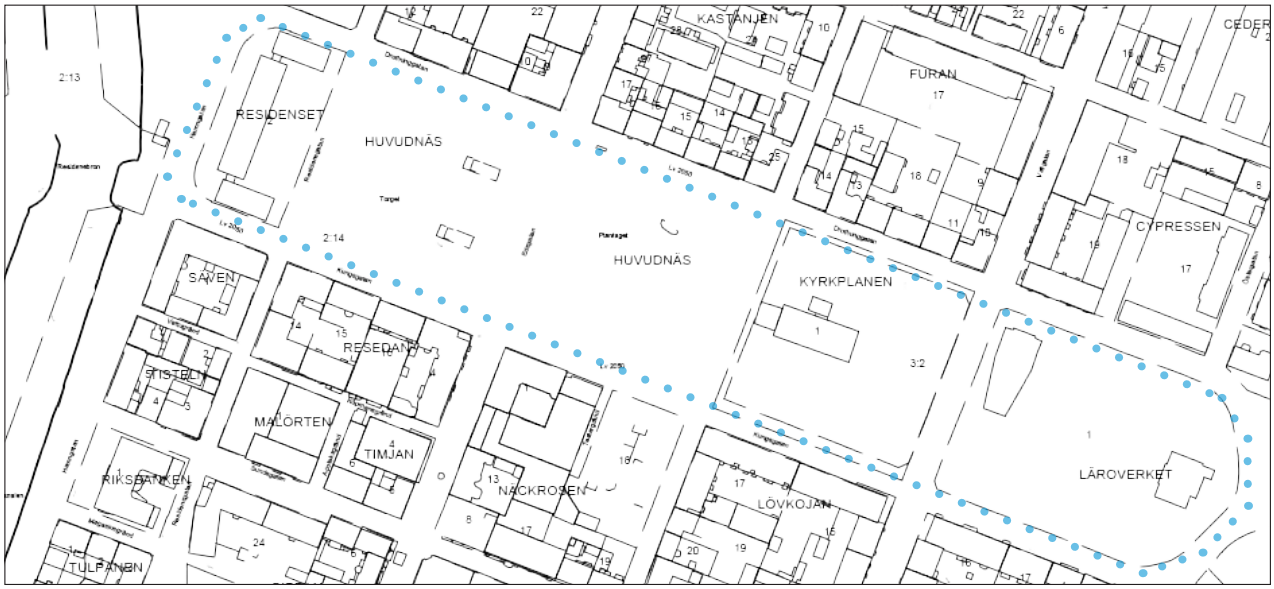

Kulturaxeln

Kulturaxeln är dagens benämning på den stora platsbildning som tillkom efter branden 1834. Kulturaxelns struktur grundlades redan i Vänersborgs första stadsplan 1644 genom att ett mittstråk av kvarter förband den västra och östra infarten till staden. Den centrala kvartersraden förvandlades till en brandgata i samband med den nya stadsplanen som togs fram 1834. Brandgatan var en över 100 meter bred och över 500 meter lång esplanad med park och torg i mitten samt kyrka och residens i varsin ände. Efter återuppbyggnaden av Vänersborg kom esplanaden under 1800-talet att bli den centrala mötes-platsen för vänersborgarna. Offentliga instutitioner som läroverk och museum placerades på rad i esplanadens östra del och längs de parallella gatorna, Kungsgatan och Drottninggatan anlades rådhus, societetshus, skola, gästgiveri och apotek. Senare även banker och stadshus med stadshotell.

Den centrala axeln är indelad i fem områden som utgör ett storskaligt, öppet och till stora delar grönt stadsrum mitt i Vänersborg. Kulturaxelns fem områden består av residenset, torget, plantaget, kyrkan och museet tillsammans med den före detta aulan.

Residenset 2

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: ursprungliga byggnaden 1754, tillbyggnad 1848, flyglar 1944

Residensets äldsta delar, uppfördes 1754 efter ritningar av arkitekten Carl Hårleman. Sitt nuvarande utseende fick residenset efter branden 1834. En om – och tillbyggnad som avslutades 1848. De var två arkitekter som upprättade ritningarna inför ombyggnaden, dels den lokale förmågan P. Wallström som gjorde planlösningen och föreslog det valmade sadeltaket och dels överintendentsämbetets arkitekt Carl Gustaf Blom Carlsson som ansvarade för fasaden. Byggnaden förlängdes då till en drygt dubbel storlek och den ursprungliga byggnaden inlemmades som byggnadens södra del.

Residenset är uppfört i en behärskad och måttfull empirestil. Sidorisaliterna går tillbaka till Hårlemans fasadutformning. Huvudbyggnaden är i tre våningar med källare och vind. Fasaderna är slätputsade och avfärgade i ljust gulbeige förutom risaliternas bottenvåning samt bottenvåningens hörn som har slätputsad linjerustik avfärgad i grått.

Huvudvåningen ligger en trappa upp och markeras med högre vånings- och fönsterhöjd och mer bearbetade fönsteromfattningar. På huvudbyggnaden finns våningsband över sockelvåningen och mellan våning ett och två, avfärgade i grått. Sockeln av spritputs på sten är avfärgade mörkgrå. På den västra sidan består en bit av sockeln av kalksten. Kalkstenen är en rest från ett skyddsrum som legat under mark. Det valmade flacka sadeltaket är täckt med falsad stålplåt.

Fasaden mot Gamla Hamnkanalen som är huvudfasad, trots att entréerna är vända mot torget, har en mittrisalit med fem fönsteraxlar och sidorisaliter med två fönsteraxlar vid ändarna. En våning upp på mittrisaliten finns en balkong med konsoler och räcken av svart smide. Mittrisaliten kröns av en låg attika med det svenska riksvapnet vilande på drakvingar. Vapnet är från 1750 och har flyttats till sin nuvarande plats från Hårlemans residensbyggnad.

Fasaden mot torget har två likvärdig portar som var och en accentueras av en risalit, tre fönsteraxlar bredd. De raka entrétrapporna av röd granit och svarta smidesräcke tillkom 1910. Dörrarna är parportar av ek med tre kvadratiska helfranska fyllningar och överljus med bågformade spröjs. Dörrarna är från 1920-talet.

Flyglarna i två våningar med källare tillkom 1944. Fasaderna är slätputsade och avfärgade i ljust gulbeige och vilar på en mörkgrå spritputsad sockel. Taken är valmade precis som huvudbyggnadens och täckta med falsad stålplåt.

Runt residenset finns en liten trädgård med en stensättning mot torget, rabatter, häckar och träd.

Kiosker

Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1967

Kioskerna ritades 1965 av den dåvarande stadsarkitekten Victor Landén. De båda kioskbyggnaderna har genomgått flera förändringar sedan de uppfördes. Det är två låga kvadratiska byggnader med platta tak. Fasaderna är klädda med mexitegel.

Musikpaviljong

Byggår: 1994

Sedan 1900-talets mitt har det funnits en musikpaviljong i parken. Den nuvarande paviljongen uppfördes i samband med stadens 350-årsjubileum. Det är en rund byggnad på en sockel av betong med smala trappor. Fasaderna i trä är indelade i fält med ovala dekorskivor och snedställd träpanel i bottenfälten. Fönstren kan skjutas samman så att en öppen scen bildas.

Vänersborgs kyrka

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1784

Kyrkan är uppförd i sten med slätputsade fasader avfärgade i ljust gul kulör. Långhuset har höga rundbågade fönster och plåtavtäckta strävpelare. Kyrkan har ett rakt avslutat kor i öster och ett kraftigt torn i väster. Kyrktornet har slammade fasader i beige, takfot och entréparti har slätputsade detaljer i orange-ockra, tak och lanternin täckt med kopparplåt.

Aula

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1963

Den före detta aulan var tidigare sammanbyggd med den numera rivna Huvudnässkolans långsträckta byggnad utmed Drottninggatan. Den säregna byggnaden har fasader i trapetskorrugerad kopparplåt med vitmålade betongbågar som följer den välvda formen. Höga och smala, djupt placerade, fönster med omfattningar av sandsten längs långsidorna och uppglasad entré.

Vänersborg museum

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1886

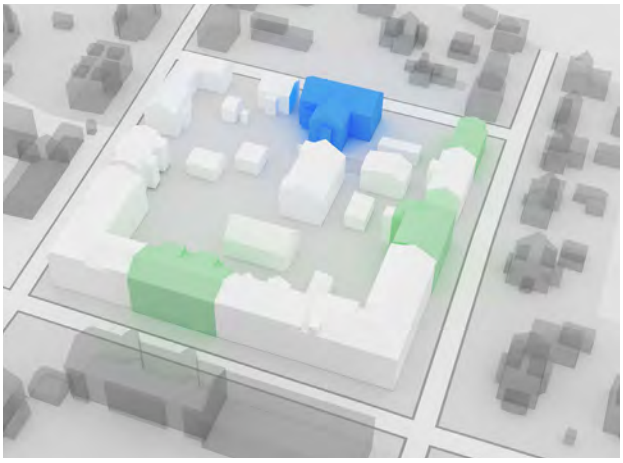
Museibyggnad i två våningar uppförd i sten med arkitektoniskt variationsrika fasader i tegel och puts. Huvudfasaden har en attikakrönt mittrisalit. Den rusticerade bottenvåning i vit slät- och spritputs har raka fönster. Våningsplanen skiljs åt av en gördelgesims i slätputs. Våning två har gula tegelfasader med hörnkedjor, pilastrar och foder kring de rundbågade fönstren i vit puts. Fasaderna avslutas med tandsnitt längs takfoten. Det valmade taket är täckt med falsad plåt. På baksidan finns en tillbyggnad i glas som inrymmer hiss som byggdes 2016.

Kv. Linden

I 1600-talets befästa stad låg kvarteret där befästningsvallarna mot norr gick. Kvarteret tillkom i stadsplanerna som fastställdes i slutet av 1800-talet. Det utgör kvartersstadens gräns mot villabebyggelsen som ligger mot Skräcklan. Kvarteret har en varierad bebyggelse med byggnader från sekelskiftet 1900 och hyreshus från mitten av 1900-talet. Större hyreshus finns på gården.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Linden 1

Skräcklegatan 1

Byggår: 1982

Bostadshus i två våningar med flackt tak. Varierande storlekar på de spröjsade fönstren.

Linden 2

Skräcklegatan 3

Byggår: 1915

Mindre bostadshus. Tidigare mjölk- speceriaffär i bottenvåningen.

Linden 3

Skräcklegatan 5
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår:1914

Vinkelbyggt bostadshus i två våningar. Fasaden är klädd med gulmålade eternitplattor. De jugendinspirerade fönstren med smårutsindelade överdelarna är målade i en grågrön kulör. Burspråk och en takkupa mot gatan.

Linden 4

Edsgatan 44 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

Bostadshus i en våning med inredd vind. Stor frontespis mot Edsgatan som med tre stora fönster. Ljusockra träfasad med locklistpanel med gesims både över fönster och under den övre fönsterraden. Tätt sittande t-postfönster i bottenvåningen. Valmat svart plåttak med takkupor i takfallet mot gårdssidan. Tre entréer på baksidan varav en med litet utbyggt vindfång.

Linden 5

Edsgatan 42

Byggår: 1910

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Ljus målad träfasad med locklistpanel med gesims som bryter fasaden mellan våningarna. Spröjsade fönster med två eller tre lufter. Frontespis mitt på fasaden med intilliggande takkupor med spetsig avslutning. Rött plåttak.

Linden 6

Edsgatan 40 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1915

Landshövdingehus med bottenvåning i sten och två bostadsvåningar av trä med inredd vind. Ljusgul locklistpanel med vita dekorativa snickerier. Nyare fönster med falska spröjsar.

Linden 7 intill skymtar Linden 6.

Linden 7

Edsgatan 38 - Norra gatan 10

Byggår: 1918

Putsat bostadshus i tre våningar med inredd vind. Tilläggsisolerad fasad målad i en ljusgrå kulör. Vita fönster med korspost. Burspråk på båda fasaderna. Svart plåttak med stora takkupor. Förträdgård mot Edsgatan.

Linden 8

Norra gatan 8

Byggår: 1918

Putsat bostadshus i tre våningar med inredd vind. Tilläggsisolerad fasad målad i en ljusgul kulör. Vita tvåluftsfönster. Busspråk mitt på fasaden. Den inredda vinden har en lång kupa över nästan hela takbredden. Bostadshus på gården.

Linden 9

Norra gatan 6 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1918

Putsat bostadshus i tre våningar med inredd vind. Klassiserande arkitektur med vitmålade lisener och markerat fält mot taket. Spröjsade tvåluftsfönster och dekorativa räcken vid de franska fönstren som finns mitt på fasaden. Bostadshus på gården.

Linden 10

Norra gatan 4 - Residensgatan 37

Byggår: 1945

Putsat bostadshus i tre våningar med en fjärde indragen våning som tillkom 1986. Burspråk med stora perspektivfönster och balkonger ger den putsade fasaden ett livligt intryck. Hörnet förstärks av den tornliknande takkupan. Garage finns i bottenvåningen med infart från gården.

Linden 11

Residensgatan 39

Byggår: Början av 1900-talet

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Tilläggsisolerad träfasad med både liggande och stående panel. Fönster av korspostmodell målade i rött med vita omfattningar. Bred frontespis med fönster till vinden.

Linden 13

Skräcklegatan 3

Byggår: 1960

Flerbostadshus i 3 våningar med källare. Fasader i rött tegel och ljust puts. Skafttomt i kvarterets inre del.

Linden 14

Residensgatan 41

Byggår: 1911, ombyggt 1969

Bostadshus i två våningar med fasad i rött tegel. Vita tvåluftsfönster och dekorativa räcken på balkong mot gården.

Kv. Linnéan

Kvarteret Linnéan är ett kvarter som tillkom i stadsplanen från 1834. Kvarteret har en varierad bebyggelse uppförd under 1900-talet. Byggnaderna är till största del uppförda i direkt anslutning till trottoaren med undantaget av den långa byggnadskroppen utmed Södergatan som har en mindre gräsmatta anlagd mot gatan. Hörntomten Södergatan-Östergatan är obebyggd och fungerar idag som parkering. På tomten står ett gammalt och uppvuxet kastanjträd, som är bevarandevärt.

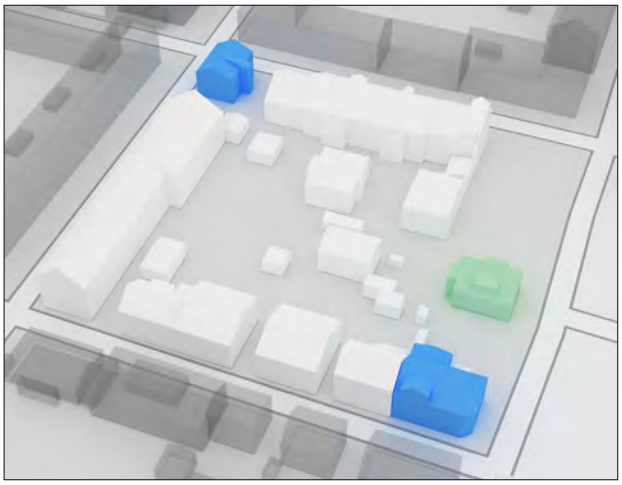
Linnéan 1

Vallgatan 9 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Omkring 1900

Bostadshus i 2½ våning uppfört med timmerstomme. Fasader klädda med stående locklistpanel i ljus gul kulör. Blindfönster i gavelfasad mot gatan. Traditionell, enkel, låg trähusbyggnad med välbevarad grundkaraktär omgiven av en mindre trädgård.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Möjlighet till förtätning; Linnéan 14, hörnet Södergatan/Östergatan.

Linnéan 4, Södergatan 11-13, till höger i bild syns bostadshuset på Vallgatan 5-7.

Linnéan 4

Södergatan 11-13

Byggår: 1992

En lång byggnadskropp i 2-4 våningar, indelad för att efterlikna fyra individuella byggnader, utmed Södergatan. Tillbakadragen postmodernism med anspelningar till såväl traditionell lägre trähusbebyggelse som stenhusbebyggelse. En del av byggnaden har panelklädda fasader, resterande putsade. Representativ för sin tid.

Vallgatan 5-7

Byggår: 1992

Bostadshus i 3 våningar. Tillbakadragen postmodernism. Putsade fasader i ljust gul kulör. Markerade entréer mot gatan med omfattningar av blankslipad natursten. Representativ för sin tid.

Linnéan 7

Gasverksgatan 28-Östergatan 6

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1906

Ursprungligen byggd som samlingslokal och bostäder för Frälsningsarmén. Tegelarkitektur, typisk för sekelskiftet 1900. Fasader i rött tegel med enkla dekorativa, murade listverk och takfot. Delvis valmat mansardtak. Mur kring en mindre trädgård mot Östergatan.

Från vänster:Linnéan 11, gult tegel, Linnéan 18, två byggnader, Linnéan 8, ljust gult tegel.

Linnéan 8

Gasverksgatan 26

Byggår: 1909

Uppfört som bostadshus. Gula tegelfasader med fyr- och sexluftsfönster. Ett gårdshus vid tomtgräns med liggande gul slätpanel och pulpettak.

Linnéan 11

Gasverksgatan 20

Byggår: 1902

Bostadshus i 2½ våning med släta gula tegelfasader, bruna fönsterbågar och foder. Äldre naturstensgrund.

Linnéan 15

Östergatan 8 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1922

Bostadshus i 1½ våning omgiven av mindre trädgård. Fasader i gult tegel, brant sadeltak och bevarade äldre fönster. Byggnaden med trädgård återspeglar kvarterets äldre tomtindelning.

Linnéan 16

Gasverksgatan 18

Byggår: 1958

Bostadshus i 3½ våning med släta fasader i rött tegel och ljusa slätputsade ytor mellan våningsplanen mot gatan. Sammanhängande utskjutande, murade balkonger med putsade mönstergjutna fronter mot gatan och mindre balkonger med smidesräcken inåt gården.

Linnéan 18

Gasverksgatan 22

Byggår: 1984

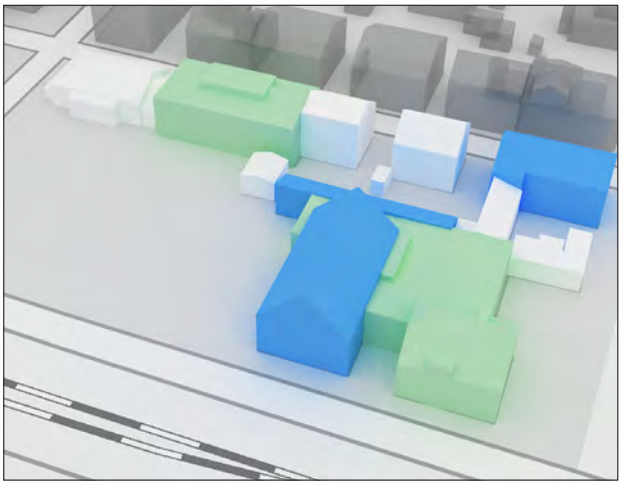
Två bostadshus i 2 våningar. Fasader klädda med slätpanel, stående och liggande i ljust gul respektive ljust blå kulör. Entréer med förstutrappa och balkonger inåt gården. Se bild på föregående sida.

Kv. Ljungen

Kvarteret ingår i den utökade stadsplanen från 1896 där avlånga kvarter lades intill järnvägsspåren. Byggnaderna längs med Gasverksgatan ligger placerade i liv med trottoaren. Mot Norra Järnvägsgatan är kvartersindelningen istället mer uppluckrad på grund av förskolans gård och den fristående kyrkobyggnaden från 1914.

I kvarteret grundades redan 1874 det så kallade Barnhemmet efter en donation från skeppsredaren Carl Johan Andersson. Idag är tomten bebyggd med två sammanbyggda hus som fungerar som förskola. Tre av kvarterets ursprungliga bostadshus, uppförda kring sekelskiftet 1900, finns bevarade. Det finns också välbevarade uthuslängor placerade vid tomtgräns. Uthusen hör till en byggnadsgrupp som rivits i större utsträckning än boningshus eftersom dess funktion försvunnit. De ger en bild av hur den historiska bebyggelsestrukturen sett ut i kvarteret och har därför ett högt kulturhistoriskt värde.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Ljungen 1

Gasverksgatan 15 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1949 och 2006

Två hus sammanbyggda med uppglasad förbindelsegång. Byggnaden från 1949 är kommunens äldsta förskola. Den är i 2 våningar har enkla putsade fasader i en gul kulör med tvåluftsfönster i fasadliv. Valmat tak täckt med tegelpannor. Fransk balkong med fint snidad front ovan en av entréerna mot gatan. Det andra huset är i ett plan med putsade fasader i ljus ockra, valmat tak täckt med tegelpannor.

Uthuslängor vid fastighetsgräns, Ljungen 3 och 2.

Ljungen 2

Gasverksgatan 21

Byggår: 1909

Bostadshus i två våningar som ingår i en traditionell lägre trähusbebyggelse. De gula fasaderna är klädda med slätpanel, omväxlande liggande och stående uppdelade i fält. Bevarad byggnadsvolym, grundform och fönstersättning. Mindre trädgård på gården och en välbevarad uthuslänga vid fastighetsgräns med högt kulturhistoriskt värde.

Ljungen 3

Gasverksgatan 23

Byggår: 1910

Bostadshus i 2 våningar med inredd vind. Putsade fasader i ljust beigegrå kulör med vitputsade fönsteromfattningar och vita fyrluftsfönster. Sadeltak täckt med betongpannor. Mindre trädgård på gården och en välbevarad uthuslänga vid fastighetsgräns med högt kulturhistoriskt värde.

Ljungen 4

Gasverksgatan 25 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1910-tal

Bostadshus med liggande slätpanel i gul kulör och vita knutar. Fönster med korspost, gröna fönsterbågar och vita foder. Välbevarat bostadshus, representativt för den trähusbebyggelse som uppfördes i stadens utkanter kring sekelskiftet 1900. Gården till största del kringbyggd med uthus och plank.

Ljungen 13

N:a Järnvägsgatan 16-20
Blå: Högt kulturhistoriskt värde
Grön: Kulturhistoriskt värde (tillbyggnad)

Byggår: 1914-15, tillbyggt 1964 och 1999

Equmeniakyrkan. Svagt jugendinfluerad exteriör, ritningar av ingenjör W. Paalzow för lutherska missionsföreningen. Den ursprungliga kyrkobyggnaden är uppförd i tegel med putsade fasader i en ljust beigegrå kulör. Smårutsspröjsade fönster i orange kulör. Gaveln med dubbla ingångar en halvtrappa upp är riktad mot gatan och kröns av en kopparinklädd tornuppbyggnad med lökkupol och spira. Tillbyggnad från 1960-talet i en våning med platt tak, fasader i beigegrå puts och liggande slätpanel i ljust grön kulör. Putsad tillbyggnad i 2 våningar, sadeltak brutet vid gavlarna, fönster i orange kulör och ljust gröna vindskivor. En lägre entrébyggnad i glas binder samman den ursprungliga kyrkobyggnaden med tillbyggnaden.

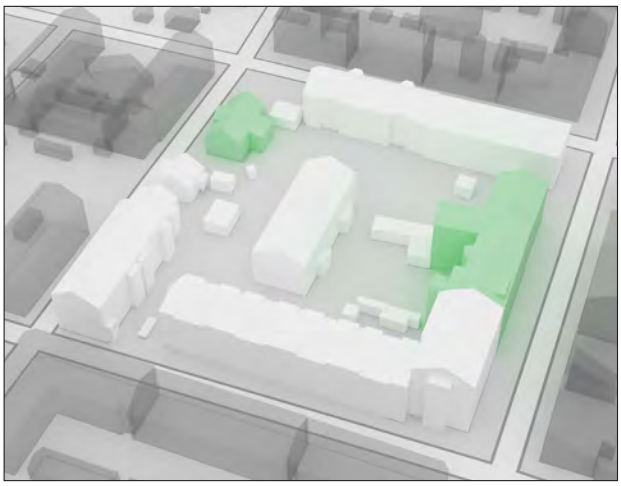
Kv. Lärkträdet

Kvarteret ingick i den befästa 1600-talsstaden och blev ett av de stora kvadratiska kvarteren i 1834-års stadsplan.

Kvarteret består av en varierad bebyggelse med framförallt flerfamiljshus som uppförts under 1900-talets andra hälft. Utmed Residensgatan finns tre äldre friliggande bostadshus från omkring sekelskiftet 1900 bevarade. Särskilt ett har genomgått så omfattande förändringar att det endast är den bevarade byggnadsvolymen som vittnar om dess ålder. Byggnaderna är placerade med långsidorna mot gatan på mindre tomter som till viss del är planterade. Edsgatan 34 var det första huset i kvarteret med mer än två våningar när det uppfördes vilket gav det namnet Skyskrapan.

Framför Lärkträdet 28 och 29 finns små obebyggda fastigheter mellan fasad och gata.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Lärkträdet 5

Norra gatan 13

Byggår: 1988

Bostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning. Ljust putsade fasader med gröna fönsterbågar. Takkupor klädda med grön plåt, burspråk på gavelfasaden och loftgångar mot gården.

Lärkträdet 7

Residensgatan 31

Byggår: 1905

Bostadshus i två våningar klätt med fasadtegel. Träplank som avgränsar tomten mot gatan.

Lärkträdet 14

Residensgatan 33

Byggår: 1909

Bostadshus i 1½ våning med panelklädda fasader och frontespis centralt placerad på långsidan mot gatan.

Lärkträdet 16

Edsgatan 34 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1900–1910

Bostadshus i fyra våningar med karaktäristisk tegelarkitektur för tidigt 1900-tal. Uppfört i rött tegel med rusticerad bottenvåning. Profilerade omfattningar i puts kring överdelen av fönstren löper som ett band över fasaden.

Lärkträdet 18

Residensgatan 35 Grön:Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1900

Bostadshus i 1½ våning uppfört i trä på en hög natursstensgrund. En typisk panelarkitektur från tidigt 1900-tal med liggande och stående träpanel, profilerade takkonsoler, dekorativt utformade fönsteröverstycken och listverk. Fasader och snickerier är målade i samma vita kulör.

Lärkträdet 25

Nygatan 14

Byggår: 1955

Bostadshus i tre våningar med tegel- och putsfasader. Relativt förändrade fasader men med ett par tidstypiska detaljer som det kopparinklädda burspråket på gavelfasaden (sammanbyggd med balkong) och skärmtaket i koppar över entrén bevarade.

Lärkträdet 28 o 29

Nygatan 18–20

Byggår: 1961–62

Bostadshus i 4–5 våningar med gula tegelfasader. Inglasade balkonger som hålls upp av vita betongkonsoler. Mosaik i portvalv.

Lärkträdet 32

Norra gatan 11

Byggår: 1946

Trevåningshus klätt med gult fasadtegel. Utanpåliggande balkonger mot gården och burspråk på gavelfasaden. Genomgripande exteriöra förändringar. Tilläggsisolerat.

Lärkträdet 33

Edsgatan 36 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1947

Bostadshus i tre våningar med flackt sadeltak och ljusa slätputsade fasader. Markerade entréer i sten mot gatan och tegel mot gården. Välbevarade entrédörrar i trä och glas.

Kv. Lönnen

Kvarteret ingick i den befästa 1600-talsstaden och följer rutnätsplanen från 1834. Bebyggelsen är till största del uppförd i direkt anslutning till trottoarerna. Kvarteret karaktäriseras framförallt av den kontors- och bostadsbebyggelse i tegel som är uppförd under senare delen av 1900-talet. I hörnet Kronogatan-Edsgatan finns kvarterets äldsta byggnad bevarad. Det är ett bostadshus i 1½ våning som trots exteriöra förändringar kan ses som en representant för den småskaliga bostads- och verksamhetsbebyggelse som fram till mitten av 1900-talet präglade kvarteret. Det är också författaren och vissångaren Birger Sjöbergs födelsehus vilket ger byggnaden ett personhistoriskt värde.

Kvarteret är kringbyggt och gårdens yta upptas framförallt av parkeringsplatser och garagelängor med mindre grönytor närmast bostadshusen. De stora ytorna i kvarterets inre skulle vara möjliga att förtäta med kompletterande bebyggelse. Det skulle även vara möjligt med ett tillägg utmed Edsgatan.

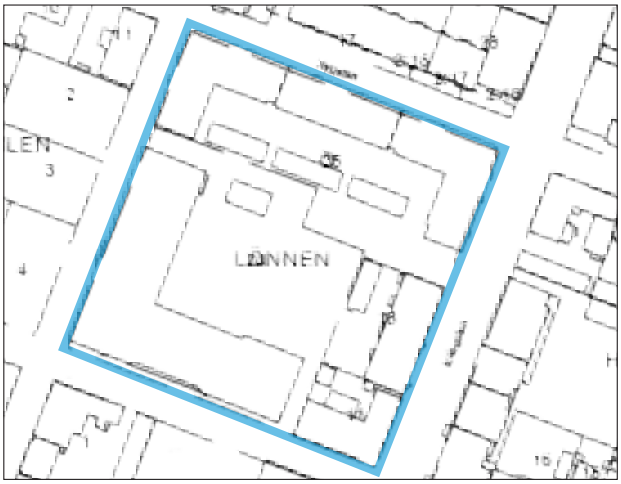
Lönnen 11

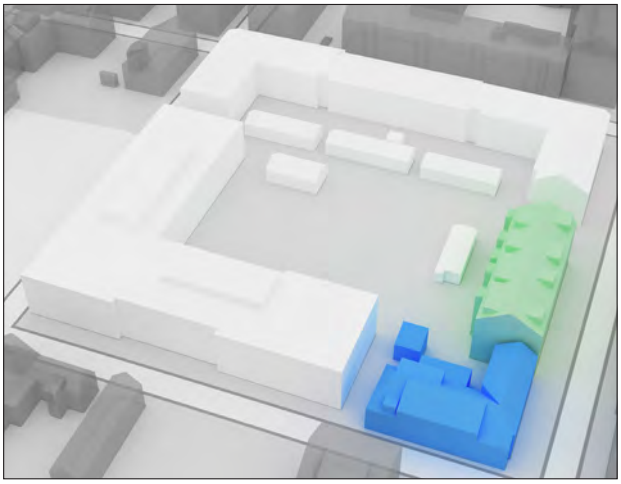
Kronogatan 16 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834–80

Bostadshus i 1½ våning, timmerstomme med slätputsade fasader i ljust gul kulör med vita slätputsade knutar, dörr- och fönsteromfattningar. Profilerade takkonsoler. Dörrar och fönsterbågar färgsatta i engelskt rött. Byggnaden representerar den äldre bebyggelse som historiskt funnits i kvarteret och hör till den grupp bevarad bebyggelse i Vänersborg som uppförts direkt efter branden 1834. Byggnaden har också ett personhistoriskt värde genom att ha varit författaren Birger Sjöbergs barndomshem.

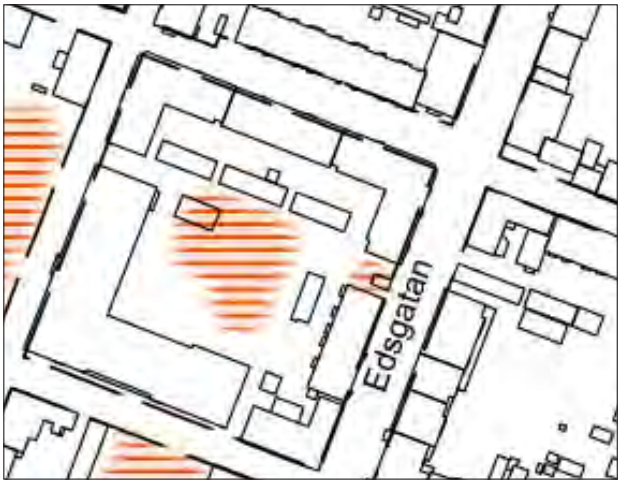

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Möjlighet till förtätning: Den stora innergården skulle kunna ge möjlighet till lägre byggnader inom kvarteret.

Lönnen 18

Edsgatan 30 Grön:Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1954

Ett bostadshus i tre våningar med inredd vind. Uppfört i tidstypisk tegelarkitektur med räfflat gult tegel, fönster i fasadliv, spetsiga burspråk, takfris med murad utkragning och betongglas i källarens fönsteröppningar.

Lönnen 24

Kronogatan 12–14, Reidensgatan 23

Byggår: 1978

Kontorshus i 2-3 våningar med gula tegelfasader med röda detaljer, fönsterbågar och entrétak. Utskjutande takfot och delvis indragen takvåning.

Lönnen 25

Nygatan 11–13

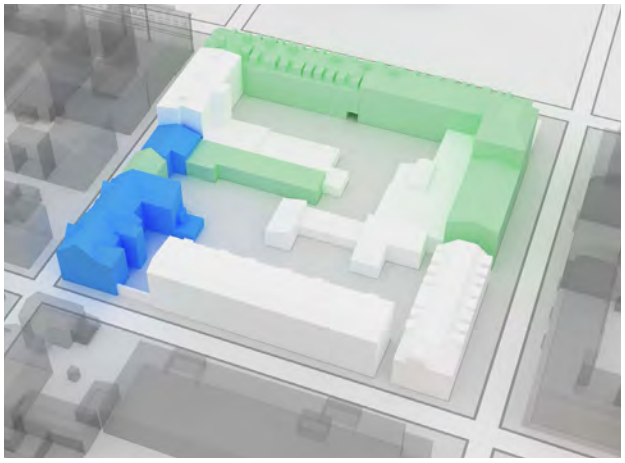
Byggår: 1982

Bostadshus i 3 våningar uppfört i tegel. Den stora byggnaden ger genom olika kulörer på teglet upplevelsen av tre enskilda byggnader.

Kv. Lövkojan

Kvarteret är ett av de centrala kvarter som ingick den befästa 1600-talsstaden. I 1834-års stadsplan som tillkom efter den stora branden fick det en framträdande plats mot den öppna platsen där kyrkan låg. Det har ett exponerat läge mot kulturaxeln nära Vänersborgs muséum. Huvuddelen av byggnaderna är uppförda under 1900-talet. Flertalet är byggda kring mitten av 1950-talet och speglar den storskaliga stadsförnyelse som skedde efter andra världskriget. Mot Kungsgatan och Kulturaxeln ansluter tegelfasaderna till liknande byggnader i intilliggande kvarter. Låg gårdsbebyggelse som följer fastighetsgränserna på innergården.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Lövkojan 8

Sundsgatan 24

Byggår: 1981

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Röd tegelfasad med burspråk och fönster med spröjsade överdelar.

Lövkojan 12

Kyrkogatan 19 - Sundsgatan 18 A

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1915

Bostadshus i två våningar med ljust putsad fasad i nationalromantisk stil. Avvalmat tak med rött lertegel Smårutsindelade fönster i olika storlekar. Frontespiser i böljande form och kraftigt profilerade takkupor klädda med kopparplåt. Även gårdsfasaderna har rikt artikulerade fasader. Byggt som privatbostad åt skofabrikören A.F. Carlsson. Numera är ”Skokloster”, som det kallas, bostadshus i privat ägo.

Lövkojan 15

Kungsgatan 19–23 – Vallgatan 18
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1960

Tre samtida och sammanbyggda byggnader i 3, 4 och 6 våningar. Samtliga med sockelvåning i ljus slät sten och butiksfönster med bågar i ädelträ. De två lägre husen har fasader i rött tegel, vita fönster i fasadliv. Det högre huset har släta ljusputsade fasader.

Lövkojan 15

Lövkojan 17

Kyrkogatan 21–23

Kungsgatan 17–19

Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1948

Byggår: 1955

Byggdes för Älvsborgs läns Norra Hushållningssällskap och inrymde kontor, bostäder och stadens brandstation. Byggnad i 4 våningar med släta gula tegelfasader, natursten i sockel och kring port. Påbyggd våning med gul plåtfasad.

Fint bevarad byggnad i 3 våningar med inredd vind. Röda tegelfasader, takfris med tandsnitt i tegel, sockel i skiffer, koppardetaljer och markerade entréer. Avfasat hörn med plats för skulptural dekoration.

Lövkojan 18

Sundsgatan 22

Byggår 1957

Bostadshus byggt för HSB i tre våningar med inredd vind. Gul tegelfasad med vitmålade enluftfönster med vädringsreglage på sidan. Gårdshus och garage på gården.

Lövkojan 19

Kyrkogatan 21 B
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1920

Uppfört för C.W.Carlssons Eftr. Tryckeri. Verksamhetsbyggnad i en våning med ljust putsad fasad med smårutsindelade fönster som avslutas med svagt rundade överdelar. Symmetriskt placerad frontespis. Portgång in till gårdshuset. Byggnaden har bevarade originalfönster samt en smal entrédörr med överljus.

Lövkojan 20

Kyrkogatan 21 A Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1923

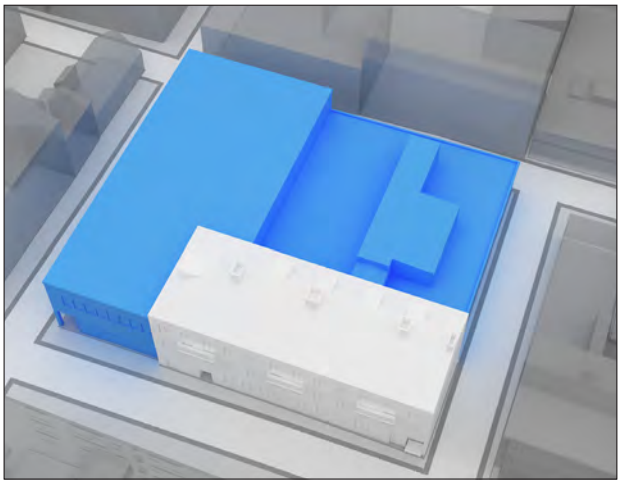
Tvåvånings bostadshus med ljusmålad locklistpanel och tvåluftsfönster med tvärgående post. Natursten-sockel och indragen entré.

Kv. Malörten

Kvarteret ingick tidigare i ett stort kvarter tillsammans med kvarteren Timjan och Resedan. Under dessa tre kvarter finns ett underjordiskt garage som har infart från Sundsgatan. I kvarteret Malörten finns bibliotek och systembolag. Köpmansgatan är en gågata som går genom det tidigare stora kvarteret.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Malörten 1

Köpmansgatan 1
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1971.

Tegelbyggnad i en till två våningar som byggts för bibliotek och systembolag. Arkitekturen präglas av stramhet och funktionalitet. Genom fönstersättningen kan man läsa byggnadens olika funktioner. På hela andra våningen ovanför entrén till biblioteket är det gula teglet mönstermurat genom indrag av vissa tegelstenar. Ett band av profilerad kopparplåt löper som avslutning av första våningen runt byggnaden. Intressant centrumbebyggelse från 1970-talet med stadens bibliotek som fortfarande använder lokalerna.

Sundsgatan 6

Byggår: 1945

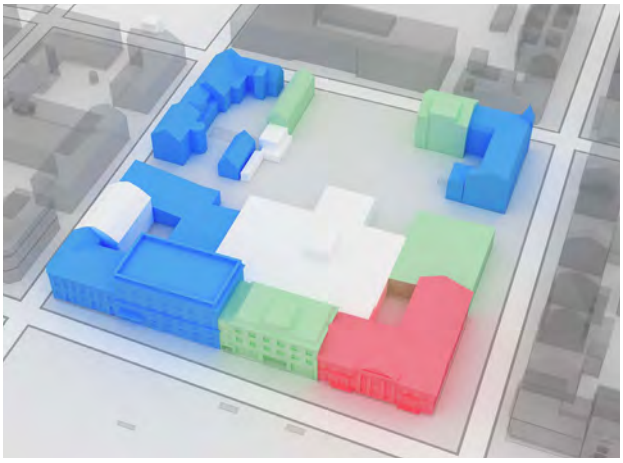
Byggt som postkontor och bostadshus. Marmorplattor i bottenvåningen och de två bostadsvåningen har tilläggsisolerats och sprutats med en ockrafärgad puts. Tre balkonger på översta våningen.

Kv. Misteln

Kvarteret var ett av de centrala kvarteren i den befästa 1600-talsstaden. I stadsplanen från 1834 fick kvarteret en framträdande roll i sträckan ut-med Drottninggatan och närheten till Residenset. Flera byggnader finns kvar som byggdes direkt efter den stora branden 1834 samt från sekelskiftet 1900. Byggnaderna i kvarteret visar på stora variationer i byggnadstid och arkitektur. Mot Drottninggatan är detta tydligt och det är intressant att byggnaderna samspelar med varandra ändå. När varuhuset EPA skulle etablera sig i Vänersborg på 1960-talet hamnade det i kvarteret Misteln. Det blev en fasad i två våningar mot Drottninggatan och det fina hörnhuset fick stå kvar och EPA byggdes runt detta och fick ytterligare butik mot Edsgatan. I centrum av kvarteret står ett stort pampigt träd.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Misteln 1

Residensgatan 21 - Kronogatan 5
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1875

Bostadshus i en våning med inredd vind. Takkupor i båda takfallen. Putsad fasad i en rödgul kulör med ljusblå korspostfönster. Gavelparit med tre lunettfönster. Dekorerade fönsteromfattningar och kraftig takfot med tandsnittslist. Sockel murad med natursten. Äldre fönster och entrédörr. Trappa till entrén ligger en bit ut i trottoaren.

Möjlighet till förtätning: Mot Kronogatan finns en obebyggd fastighet.

Verkstadsbyggnad

Kronogatan 5 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1890

Långsmal byggnad i två våningar byggd som målarverkstad. På fasaden går att läsa ”Rydings Måleri AB”. Ockrafärgad puts med gröna fönster.

Trähuset

Residensgatan 21 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834-1860

Timmerbyggnad med synliga knutlådor och blåmålad locklistpanel. Tvåluftsfönster med spröjsar och enkla fönsteromfattningar. Rött lertegel på taket.

Misteln 5

Edsgatan 29 – Kronogatan 9
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1902

Putsat hörnhus i två våningar med inredd vind. Den ljusfärgade putsen är slät i övervåningen och har en bandrusticering i bottenvåningen. Grönmålade fönster av korspostmodell och grönmålade entrédörrar tre trappsteg upp från gatan. Rött valmat plåttak med takkupor med trekantsavslutning och spiror på nocken. Det avfasade hörnet avslutas med ett spetsigt torn med spira. På gården finns ett putsat gårdshus i nära anslutning till huset. Hörnbyggnaden har ett stort miljömässigt värde i stadsbilden.

Misteln 10

Drottninggatan 14 – Edsgatan 22

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1839

Byggt som apotekshus av apotekare Per Severin Pyhlson. Symmetriskt uppbyggd fasad i klassicistisk arkitektur. Centralt placerat tympanonfält med reliefutsmyckning som bärs upp av fyra pilastrar. Entréerna ligger tre trappsteg upp från gatan och har kraftiga utsmyckade överstycken. Fönstren i övervåningen är pivåhängda med spröjsar. Mot Edsgatan har fasaden en enklare utformning. Byggnaden har ett stort arkitekturhistoriskt värde och utgör en viktig byggnad i miljön kring torget.

Misteln 12

Drottninggatan 10
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1870-90

Ursprungligen byggt som bostadshus. Putsad tegelbyggnad i två våningar med klassicerande arkitektur. Gördelgesims mellanvåningarna och pilastrar i det avfasade hörnet. Utskjutande takfot dekorerad med tätt sittande konsoler. Ljus puts med mörkare grå detaljer och vita korspostfönster. Byggnaden utgör en viktig del av den välbevarade bebyggelsemiljön utmed Drottninggatan och Residenset. 2018 är huset dock belamrat med reklamskyltar och jalusier som förfular både huset och omgivningen.

Drottninggatan 8 – Residensgatan 15 a

Byggår: 1993

Trevånings bostadshus i tre våningar med inredd vind. Ljus ockrafärgad puts med ljusare fönsteromfattningar. Glest sittande pivåhängda fönster med fast post. Indragen entrédörr mitt på fasaden.

Misteln 14

Residensgatan 19
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834-1860

Bostadshus i två våningar med inredd vind. Timmerbyggnad klädd med locklistpanel målad i en gul kulör. Stora plåtinklädda takkupor. Tätt sittande tvåluftsfönster med spröjsar och profilerade fönsteromfattningar. Gesims mot den putsade sockeln och dekorerad takgesims målad i ljusgrått. Den dubbla entrédörren har en rikt utsmyckad omfattning med romber och droppar enligt boråsarkitekturens principer. Uthus på gården troligen från tiden före den stora branden 1834. Byggnaden är en viktig del av den äldre bebyggelsen i kvarteret.

Misteln 22

Drottninggatan 12 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1960

Affärshus i tre våningar uppfört för att inrymma ”Epa-varuhus”. För att anpassa det nya huset till intilliggande Sparbanksbyggnad drogs ett mindre fasadparti något innanför fasadlivet. Det blev en övergång mellan det nya och gamla. Själva varuhuset har entré och stora skyltfönster i bottenvåningen och enkla tvåluftsfönster i de övriga våningarna. Det kopparklädda taket har en uppskjutande volym i mitten. Lokalerna fortsätter runt hörnet på Edsgatan 24. Där som en envåningsbyggnad med stora uppglasade partier mot gatan. Hög taksarg i korrugerad kopparplåt. Inlastning från gården.

Misteln 25

Kronogatan 7 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1930

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Mörkt guldockra slätputsad fasad med ljusare lisener på andra och tredje våningen samt en ljusare gesims över första våningen. Fasaden avslutas med ett dekorativt fält med rödmålad fältindelning. Entrén pryds med dekorativa klassiserande former med ett ”oxöga” i mitten. Brandgaveln har en stor monumentalmålning från 1983. Muromgärdad gård med uthusbyggnad. Byggnaden har ett miljöskapande värde i stadsbilden.

Drottninggatan 10

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1831 ombyggt 1950

Bank byggnad byggt för Sparbanken som idag har namnet Swedbank. Arkitektur med klara referenser till nyrenässansen och palatsbyggnader i 1500-talets Italien. Gulmålad fasad med gråmålade detaljer. Bottenvåningen är rusticerad och de övre våningarna är slätputsade. De enkla tvåluftsföntren i andra och tredje våningen utan dekorativa omfattningar kom till vid ombyggnaden 1950. Mest iögonfallande är den kraftiga takfoten som kröns med en dekorativ balustrad. Byggnaden har stort arkitektoniskt värde och utgör en viktig byggnad vid torget.

Residensgatan 17
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

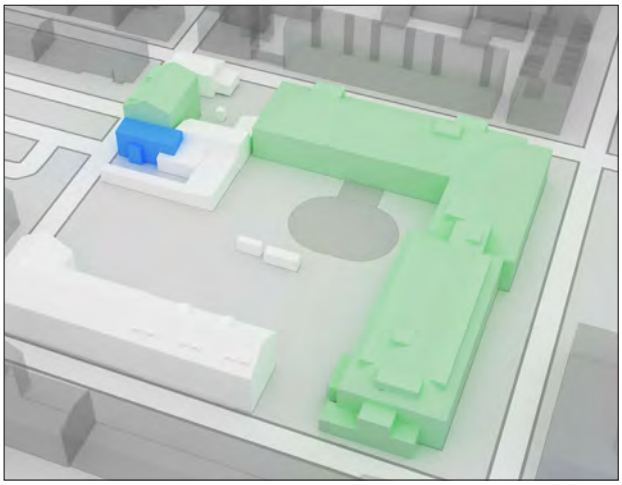
Sparbanksbyggnadens lokaler är sammanbundna med byggnaden mot Edsgatan. Fasaden är sparsamt utformad på den två våningar höga byggnaden. Den gula pustfasaden har ett entréparti med skärmtak och en rad små fönster på andra våningen.

Kv. Myrten

Kvarteret låg innanför befästningarna i 1600-talets Vänersborg och blev ett av de centrala kvarteren i 1834-års stadsplan. Kvarteret domineras av kommunhuset och tillhörande parkeringsyta. Kommunhuset representerar 1970-talets utbyggnad av den offentliga sektorn och kommunreformen i Sverige. En årsring som är tydlig i Vänersborg med stora byggnadskomplex som uppfördes av stat, kommun och landsting. Tidigare var det läderfabriken eller garveriet som upptog den största markytan i kvarteret. Garveriet hörde till A. F. Carlssons skofabrik men verksamheten upphörde under slutet av 1960-talet. Hela anläggningen tillsammans med ett antal trähusbyggnader från 1800-talet revs 1973 för att ge plats åt det nuvarande kommunhuset.

I kvarteret finns också två byggnader med portvalv in till gården men utan intilliggande hus. En företeelse som dyker upp på spridda ställen i staden.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Myrten 1

Sundsgatan 25

Byggår: 1870

Affärs- och bostadshus som inhyst bl.a. fotoateljé och lokalredaktion. Fristående byggnad i 2 våningar, butikslokaler i bottenvåningen, utanpåliggande trapphus mot gården. Tilläggsisolerade fasader klädda med gul locklistpanel.

Möjlighet till förtätning: Den stora öppna ytan utmed Kyrkogatan skulle med fördel kunna bebyggas så att kvarteret sluts samman. Eventuellt möjligt att även bebygga en del av innergården.

Myrten 6

Södergatan 14

Byggår: 1955

Bostadshus i 3 våningar och inredd vind. Tegelfasader i rött, mosaik i bottenvåningen mot gatan. Fönster med betongglas på gaveln.

Myrten 7

Södergatan 12 - Kyrkogatan 14

Byggår: 1945

Bostadshus i 3 våningar med putsade gula fasader. Fönster, entrépartier och balkongfronter har moderniserats. Portvalv utan intilliggande byggnad.

Myrten 8

Kyrkogatan 13 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: troligen sent 1800-tal, om- och tillbyggt 1923

Ursprungligen uppfört som bostadshus, idag verksamhetslokal. Ett originellt och unikt litet hus sammanbyggt med grannfastighetens höga brandvägg i sten. Fasader klädda med locklistpanel, bevarade äldre fönster och ett brant tak täckt med svart skivplåt. Staket mot gatan och lägre garagebyggnader med pulpettak utmed fastighetsgräns på gården byggda på 1950-60-talen.

Myrten 9

Kyrkogatan 15 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1931

Före detta Hantverksföreningens Hus. Slätputsade fasader med vit bottenvåning och de övre våningarna i ljust beige. Kraftig tilläggsisolering. Tillbyggt med en ensidig byggnad mot gården. Portvalv utan intilliggande byggnad bredvid.

Myrten 10

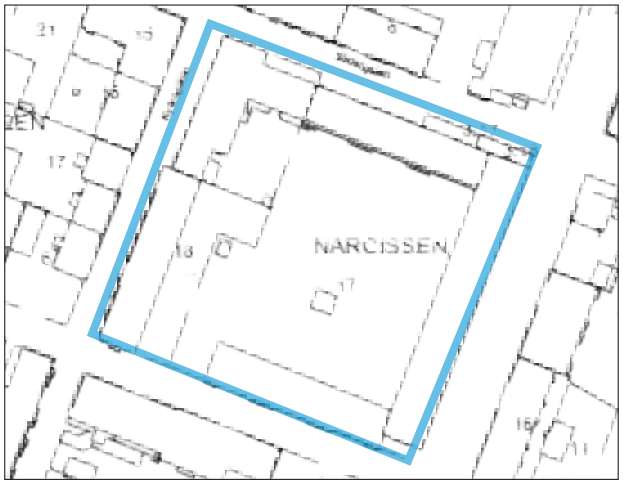
Sundsgatan 20 – Vallgatan - Södergatan 16 Grön: Kulturhistoriskt värde

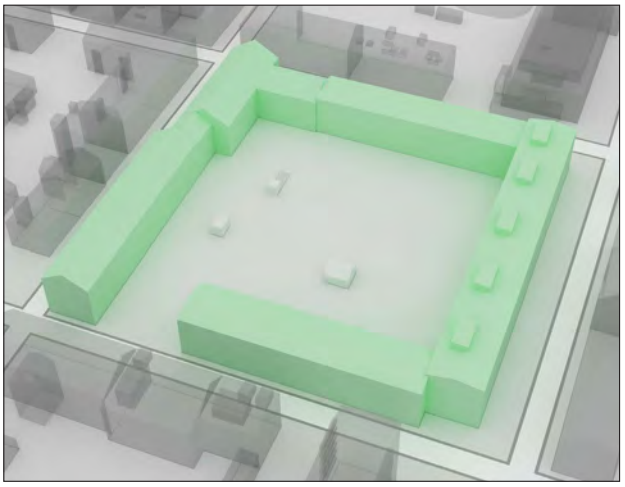
Byggår: 1974, tillbyggt 1989

Kommunhus. Byggnad i vinkel som sträcker sig utmed Sundsgatan och Vallgatan. Fasader i mörkt rött tegel, stor fasadmålning, mörka fönsterbågar, skärmtak med brun plåt vid entréer. Tidstypisk gestaltning som tydligt uttrycker verksamhetens art. Det har tidigare funnits en rund hörsalsbyggnad med mönstergjutna betongfasader på gården.

Kv. Narcissen

I det befästa 1600-talets Vänersborg gick befästningen genom kvarteret och gjorde en tvär vinkel mot norr. Kvarteret fick sin fulla utbredning med rutnätsplanen från 1834 och var fram på 1850-talet ett av de kvarter som utgjorde gränsen för rutnätsplanen mot söder. Ett i stort sett kringbyggt kvarter som följer Albert Lillienbergs stadsplan och dess ambitioner med höga och långa byggnadskroppar mot omgivande gator. Kvarteret består av tre större byggnadskroppar och karaktäriseras av modernistisk arkitektur från en period i mitten av 1900-talet. En del av kvarterets stora gård är anlagd med grönytor och stora delar används som parkeringsytor.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Narcissen 1

Södergatan 5 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1949

Kontor och bostadshus som byggdes för Telegrafverkets räkning. Funktionalistisk stil med enkla slätputsade fasader i ljust gula kulörer indelade med vita horisontella och vertikala band som bildar ett rutnät över fasaden. Tunna fönsterbågar och foder i röd kulör. Balkonger med fina sinuskorrigerade plåtfronter. Tillbyggd i vinkel. Stilren byggnad med bevarad grundkaraktär.

Narcissen 17

Gasverksgatan 8-16, Vallgatan 6, Södergatan 7 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1965

Bostadshuset i u-form upptar större delen av kvarteret. Fasader i rött tegel, vita fönster i fasadliv, indragna balkonger med blå plåtfronter. Flackt sadeltak. Indragna garage utmed Gasverksgatan. Portgångar in till gården från Gasverksgatan och Södergatan. Storgård med planteringar.

Narcissen 18

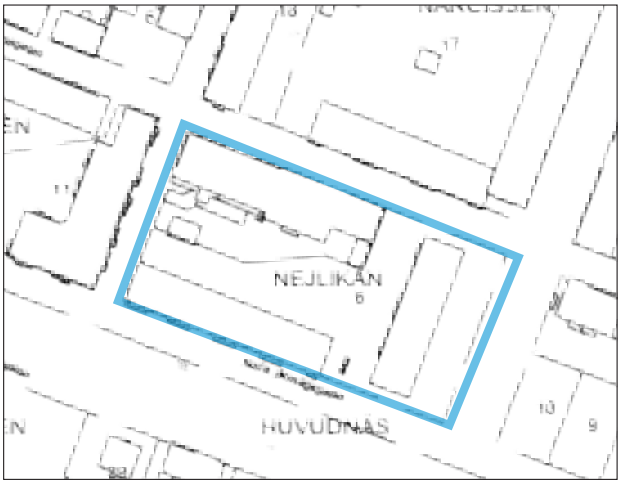
Kyrkogatan 3-5 Grön: Kulturhistoriskt värde

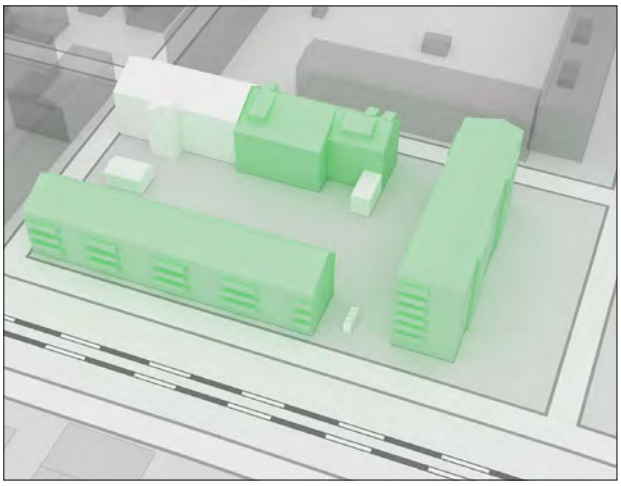
Byggår: 1946

Bostadshus i funktionalistisk stil med släta putsade fasader i ljust beige, vita fönster i fasadliv och utanpåliggande balkonger med blå plåtfronter. Entréerna mot gården är diskret markerade med natursten och har enkla skärmtak i plåt.

Kv. Nejlikan

Kvarteret ingår i den utökade stadsplanen från 1896 där avlånga kvarter lades intill järnvägsspåren. Det var här Vänersborgs gasverk låg. Det startades 1860 och levererade gas till stadens hushåll fram till 1955. Vänersborgs margarinfabrik startade sin verksamhet i kvarteret 1892 och övertogs av Kooperativa Förbundet 1909. Fabriken lades ner 1916 och verksamheterna varierade därefter. Idag finns endast den före detta fabriksbyggnaden bevarad. Bebyggelsen som uppförts under 1900-talets andra hälft skiljer sig något från omgivande kvarter genom byggnadshöjder och placeringen av husen i förhållande till trottoarer. En relativt grön gård med höga björkar.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Nejlikan 4

Gasverksgatan 9 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1892

Före detta fabriksbyggnad ombyggd för bostäder. Enkel putsarkitektur med ljusa fasader, rusticerad sockelvåning och putsdekor i form av ornamenterade överliggare ovan fönstren. Byggnaden har ett industrihistoriskt värde.

Kyrkogatan 1

Byggår: 1984

Bostadshus i 4 våningar med tegelfasader i ljust rött tegel med förhöjd vindsvåning. Burspråk på gaveln och balkonger mot gården. Garagenedfart på gården.

Nejlikan 6

Vallgatan 2 - Norra Järnvägsgatan 4–8
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1961

Två bostadshus, ett fristående hus i 7 våningar och ett i 4 med garage i gatuplan. Gula tegelfasader med band av grön plåt och puts, balkonger med plåtfronter. Fint bevarade entréer markerade med svart kakel. Dörrar i glas och trä, troligen utbytta mot nya utformade efter original där ursprungliga handtag har återanvänts.

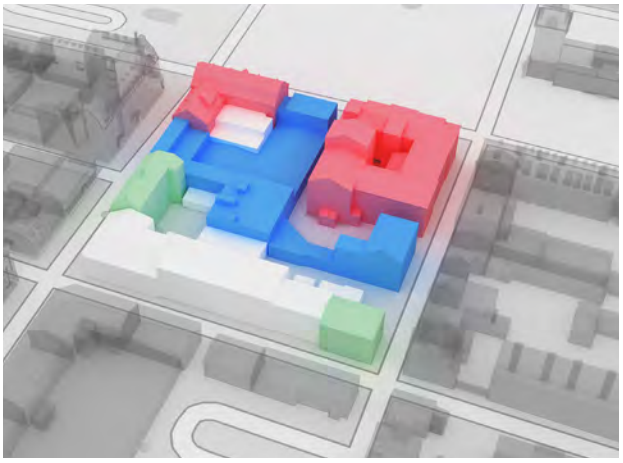

Kv. Näckrosen

Kvarteret är ett av de centrala kvarter som ingick den befästa 1600-talsstaden. I 1834-års stadsplan som tillkom efter den stora branden fick det en framträdande plats mot det öppna och planterade Plantaget. Läget utmed Edsgatan har också gjort att flera viktiga byggnader hamnat i kvarteret.

Kvarteret karaktäriseras av en variationsrik stenhusarkitektur från olika tidsepoker från senare delen av 1800-talet fram till slutet av 1900-talet. Här finns välbevarade exempel på de påkostade och representativa kontors-, bank- och institutionsbyggnader som ersatte den äldre och lägre trähusbebyggelsen kring sekelskiftet 1900. Byggnaderna mot Kungsgatan bildar en betydelsefull front mot Kulturaxeln och har ett särskilt högt kulturhistoriskt värde. Det före detta Domushuset utmärker sig med sina tidstypiska kopparklädda fasader. Byggnaden har anpassats till kvartersstrukturen genom att omsluta det intilliggande äldre hörnhuset i sten, vilket är en ovanlig lösning för 1960-talets varuhusbyggen i svenska stadskärnor. Flera fastigheter är bebyggda med lägre förråds- och garagebyggnader vilket skapar en tätbebyggd miljö i kvarterets inre.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Näckrosen 1

Edsgatan 27 - Kungsgatan 11
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1919–1922

Före detta bankhus i tre våningar med putsade grå fasader med klassicerande fasaddetaljer och utsmyckningar. Ett exempel på den mer storskaliga och representativa stenhusarkitektur med bank- och institutionsbyggnader som uppfördes utmed Kungs- och Drottninggatan och ersatte den äldre trähusbebyggelsen kring sekelskiftet 1900. Stort kulturhistoriskt- och arkitektoniskt värde. Välbevarad och tidstypisk med stort arkitektoniskt värde.

Näckrosen 8

Sundsgatan 12 - Edsgatan 21

Byggår: 1980–90-tal

Hörnhus i två våningar med enkla ljust putsade fasader, butikslokaler i bottenplan med stora glaspartier och indraget entréparti.

Näckrosen 13

Edsgatan 23 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1924

Affärs- och bostadsbyggnad i 3½ våning med röda tegelfasader och burspråk samt ljusputsad bottenvåning. Ett exempel på 1900-talets tidiga stenhusarkitektur utmed Edsgatan med butikslokaler i bottenvåningen och som ersatte den äldre mer småskaliga trähusbebyggelsen.

Edsgatan

Kungsgatan

Näckrosen 17

Edsgatan 25 och Kungsgatan 13 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1964

Före detta Domus är uppfört i 3 våningar med kopparklädda fasader utåt gatorna och element med gjuten sjösten och smala ljusinsläpp i gavelfasaden. Tidstypisk och kvalitativ arkitektur. Byggnadskroppen omsluter det intilliggande hörnhuset i sten och har ett stort arkitektoniskt värde.

Sundsgatan 12-16

Byggår: 1963

En lång byggnadskropp i 4 våningar med butikslokaler i bottenplan, uttformad att likna två byggnader. Ljust putsade fasader med kakelklädda fasader i gatuplan, takvåning i plåt, burspråk och balkonger.

Näckrosen 18

Kungsgatan 15 – Kyrkogatan 24
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1869

Ursprungligen Stadshus, stadshotell och teater bl.a. sedan Folkets hus. Monumental stenhusarkitektur med symmetriskt uppbyggda ljust putsade fasader, klassicerande drag som rusticerad bottenvåning, pilastrar och markerad takfot. En välbevarad och representativ byggnad som utgör ett ovärderligt inslag i stadsbilden längs Kulturaxeln.

Kyrkogatan 22
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1914

Det före detta kommunalhuset, en kontorsbyggnad uppförd i 3 våningar med ljust putsade fasader med rusticerad bottenvåning och en vapensköld ovan entrédörren mot Teatergränd. En byggnad med ett arkitektoniskt- och samhällshistoriskt värde och ett exempel på den representativa stenhusarkitektur som ersatte den äldre lägre trähusbebyggelsen kring sekelskiftet 1900.

Näckrosen 19

Kyrkogatan 20 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1912

Kontorsbyggnad i 3 våningar med enkla ljusputsade fasader och markerade våningsplan. Ett exempel på den stenhusarkitektur som bröt av den äldre låga trähusbebyggelsen kring sekelskiftet 1900.

Sundsgatan 18

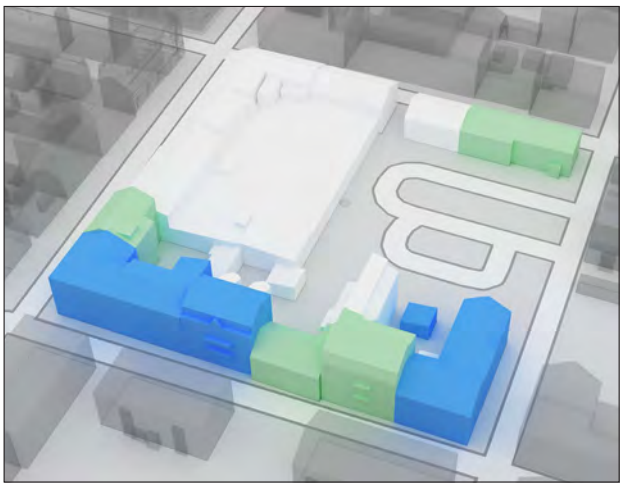
Byggår: 1939

Butiks- och bostadshus i 3 våningar och indragen takvåning med putsade fasader och fönster i fasadliv.

Kv. Nässlan

I det befästa 1600-talets Vänersborg gick befästningen rakt genom kvarteret. Kvarteret fick sin fulla utbredning med rutnätsplanen från 1834 och var fram på 1850-talet ett av de kvarter som utgjorde gränsen för rutnätsplanen mot söder. Kvarteret karaktäriseras av den stora variation som bebyggelsen uppvisar. Här finns exempel på traditionell lägre trähusbebyggelse, en högre påkostad stenhusarkitektur från sekelskiftet 1900 samt den senare delen av 1900-talets puts- och tegelarkitektur. Flera fastigheter är bebyggda med bostadshus och uthus på gårdarna. Inom kvarteret finns också ett antal äldre träd som har ett stort bevarandevärde.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Nässlan 8

Kyrkogatan 14

Byggår: 1923

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Välbevarad frikyrkobyggnad med tillhörande bostadshus. Putsade fasader i nyklassicistisk arkitektur. Höga rundbågade fönster och ett runt fönster centralt placerat över ingången. Ett exempel på den institutionsbyggnader i sten som tillkom i Vänersborg i början av 1900-talet.

Nässlan 9

Södergatan 8 Grön: Kulturhistoriskt värde

Uppfört: omkring 1907

Bostads- och butiksbyggnad i 3 våningar med inredd vind, putsade fasader. Är trots relativt förändrad exteriör en viktig del i kvarterets samlade stenhusbebyggelse från sekelskiftet 1900. Ett exempel på den stenhusarkitektur som bröt av den tidigare låga trähusbebyggelsen i Vänersborg. Välbevarat gårdshus.

Nässlan 11

Södergatan 4 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1907-08

Mönstermurade fasader i rött tegel med bevarade fasaddetaljer, port med överljus och tidstypiska järnsmidesbalkonger. Karaktäristisk tegelarkitektur för tiden omkring sekelskiftet 1900.

Nässlan 12

Södergatan 2- -Edsgatan 13
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1928.

Välbevarat hörnhus i karaktäristisk 20-tals klassicistisk arkitektur med butikslokaler och stora fönster i bottenvåningen. Ljust putsade fasader och fönster i fasadliv. Portar med överljus. Ett av få representativa exempel på Vänersborgs bebyggelseutveckling under 1920- och 30-tal. Välbevarad trång innergård, originalfönster i gårdsportens överljus.

Nässlan 13

Edsgatan 15 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1930

Butiks- och bostadshus med ljust grönputsade fasader med butikslokaler i bottenvåning. Gesims med tandsnitt i plåt.

Nässlan 18

Sundsgatan 15-19 - Edsgatan 17-19

Uppförda: 1986

Fastigheten består av fyra sammanbyggda butiksbyggnader i 2 våningar med putsade fasader alternativt klädda med locklistpanel, färgsatta i ljusa pastell kulörer. Skyltfönster i bottenplan.

Nässlan 19

Sundsgatan 21 – 23 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1834-50, tillbyggt 1986

Ursprungliga byggnaden uppfördes som bostads- och butikshus. Genomgått omfattande ombyggnad på 1920-talet. Timmerstomme med putsade fasader i orange kulör med gröna fönster. Tillbyggnaden på gården har fasader klädda med locklistpanel. Bevarad funktion, volym och placering utmed gatan.

Nässlan 20

Södergatan 6 Grön: Kulturhistoriskt värde

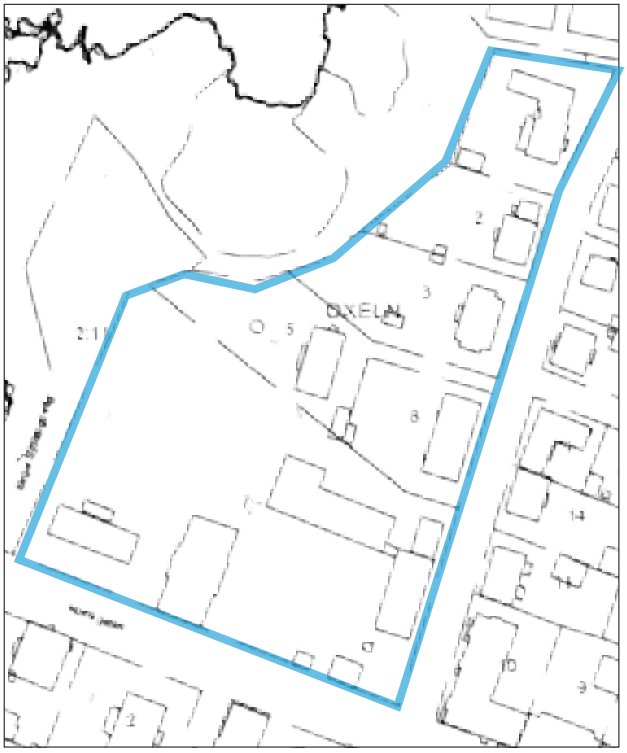
Uppfört: sent 1800-tal

Bostadshus i 2 våningar. Putsad naturstenssockel, plåtklädda fasader. Portgången är klädd med träpanel och kassettak. Förändrad exteriör mot gatan, gårdssidan med gårdshus mer välbevarad. Byggnadens ålder, bevarade byggnadsvolym och gårdshus är värdefull för stadsbilden.

Kv. Oxeln

Kvarteret är en del av stadens expansion vid sekelskiftet 1900. Kvarterets form har anpassats till det nära läget med vattnet. En stor och stilig folkskolebyggnad fick sin plats i kvarteret i slutet av 1800-talet. En ytterliggare skolbyggnad byggdes 1917. Skolbyggnaderna är uppförda med tidtypisk tegelarkitektur för respektive uppförandetid och bildar en intressant och kulturhistoriskt värdefull helhetsmiljö.

Oxeln 1

Residensgatan 44

Byggår: 1932, ombygg 1954

Villa i två våningar med tillbyggnad i en våning. Fasader i rött tegel och valmade tak med glaserade tegelpannor. Stor trädgård gränsande till Skräcklan.

Oxeln 2

Residensgatan 42

Byggår: 1911

Tvåvånings villa med sadeltak. Fasad klädd med gult tegel, och fönster utan poster. Entré från trädgården som gränsar till Skräcklan.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Oxeln 3

Residensgatan 40
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår:1911

Välbevarad större villa i den äldre delen av villakvarteren. 1 ½ plans trävilla med rikt dekorerad fasad med liggande panel målad i en ljus gulockrakulör. De äldre korspostfönstren är gröna och fönsteromfattningarna är vitmålade. Sadeltak med två skorstenar på nocken. Källarvåningen är murad med granitblock. Glasad veranda med balkong mot trädgården.

Oxeln 5

Residensgatan 38

Byggår: 1912, tillbyggt 1921

Friliggande flerbostadshus i 2 ½ våning med två entréer. Tilläggsisolerad fasad med ljus plåtfasad. Brutet tak med tegelpannor. Stor trädgård med strandnära läge.

Oxeln 7

Norra gatan - Residensgatan

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1899 och 1917

Samtliga skolbyggnader i rött tegel har mycket högt kulturhistoriskt värde. Skolmiljön visar på det tidiga 1900-talets gedigna och storslagna offentliga byggandet av skolor.

Den första skolbyggnaden byggdes 1899 som småskola. Det är en tvåvåningsbyggnad med förhöjt mittparti med framskjutande risalit. Taket är flackt och den rikt mönstermurade takfoten har en framträdande roll. Det röda teglet har gesimser och dekorativa inslag med gult tegel. De höga fönstren är rundbågiga och har spröjsade fönsterrutor.

Skolbyggnaden från 1917 ligger i vinkel och tillsammans med gymnastiksalen från samma år omsluter de den stora skolgården. De nationalromantiska arkitekturdragen är väl framträdande med sin a branta tegeltak och sluta tegelfasader. Det finns också inslag av asymmetri i fönster och placering av entréer.

Oxeln 8

Residensgatan 36
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Cirka 1900

Välbevarad byggnad med Boråsarkitektur. Tvåvånings bostadshus med inredd vind. Gulmålad locklistpanel med dekorativa snickerier i Boråsarkitekturen med de typiska romberna och dropparna. Framskjutande risalit med gavelmotiv. Stora takkupor av senare datum på det valmade taket. Speciellt intressant är det rikt dekorerade entrépartiet med dubbeldörrar.

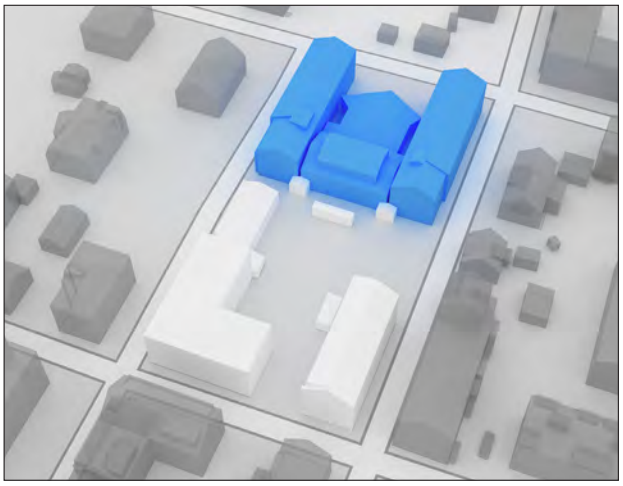

Kv. Palmen

1600-talets befästningsvall skar rakt genom kvarteret och när stadsplan upprättade efter branden 1834 skapades ett mindre fyrkantigt kvarter mot de stora rutnätskvarteren. Befintlig planform tillkom med stadsplanen från slutet av 1800-talet.

Kvarterets yta används till mer än hälften av polismyndigheten. De äldsta byggnaderna från 1950, som sedan 1990-talet används av polisen, uppfördes ursprungligen som kontorsbyggnader för Vägverket och Vattendomstolen. Byggnaderna har byggts till 1973 och 1993 och utgör idag en sammanhållen byggnadsvolym i vilken byggnadens utveckling i takt med förändrade behov kan följas. Murar och en lägre förrådsbyggnad avgränsar polisens byggnader och parkering från den övriga bostadsbebyggelsen i kvarteret.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Palmen 2

Residensgatan 28

Byggår: 1947

Bostadshus i tre våningar med sadeltak och tillbyggd vindsvåning mot gården. Putsade fasader i en ljus gul kulör. Tidstypiska detaljer som utanpåliggande balkonger med fronter i sinuskorrugerad plåt och burspråk i två våningar på gavelfasad.

Palmen 7

Nygatan 6-8 och Hamngatan 31

Byggår: 1957

Ett hörnhus med bostäder i tre våningar med putsade fasader och flackt sadeltak. Garageportar i entréplan. Utanpåliggande balkonger med plåtfronter i vitt.

Palmen 8

Norra gatan 5 – Residensgatan 30 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1950, 1973, 1993

De äldsta delarna är två separata byggnader i tre våningar med sockel av skiffersten och fasader i gult räfflat tegel försedda med täta rader av fönster med murade fönsteromfattningar och detaljer i koppar. 1973 förlängdes de båda byggnaderna och byggdes samman med en något lägre byggnad. I det senare tillägget återkommer det räfflade gula teglet och murningen i munkförband. På innergården finns en lägre tillbyggnad uppförd 1993 med slutna ljust putsade fasader.

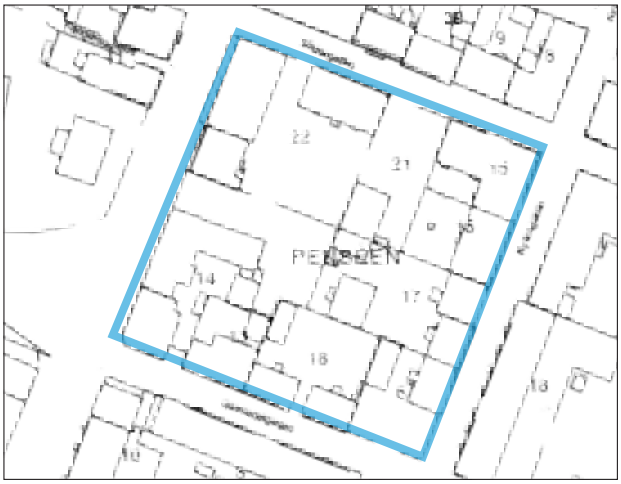

Kv. Penséen

I det befästa 1600-talets Vänersborg gick befästningen rakt genom kvarteret. Kvarteret fick sin fulla utbredning med rutnätsplanen från 1834 och var fram på 1850-talet ett av de kvarter som utgjorde gränsen för rutnätsplanen mot söder. Kvarteret karaktäriseras av den stora variation som bebyggelsen uppvisar. Här finns exempel på traditionell lägre trähusbebyggelse, en påkostad stenhusarkitektur från sekelskiftet 1900 samt den senare delen av 1900-talets puts- och tegelarkitektur. Flera fastigheter är bebyggda med bostadshus och uthus på gårdarna. Inom kvarteret finns också ett antal höga träd som har ett stort bevarandevärde.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Penséen 6

Kyrkogatan 8 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1911

En trähusbyggnad i 2½ våning typisk för innerstadens trähusbebyggelse kring 1900. Timmerstomme klädd med liggande och stående slätpanel i ljust grå kulör. Murad naturstensgrund. Välbevarad grundkaraktär, byggnadsvolym och fasaddetaljer.

Penséen 13

Gasverksgatan 2

Byggår: 1916

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Putsade fasader med grov rusticering i bottenvåningen.

Möjlighet till förtätning: Det finns mindre luckor i det i stort sett kringbyggda kvarteret som skulle kunna bebyggas. Viktigt att nya volymer anpassas till omgivande bebyggelse.

Penséen 14

Edsgatan 3 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1906

Hörnhus i tre våningar med putsade fasader och rusticerad bottenvåning. Ett typiskt exempel på den stenhusarkitektur som bröt av den tidigare låga trähusbebyggelsen kring sekelskiftet 1900. Välbevarad och tidstypisk klassicerande arkitektur och en hörnbyggnad med stor betydelse för stadsbilden.

Edsgatan 5 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1850-1900

Byggnad i vinkel i 1-2 våningar med putsade och träpanelade gula fasader. Representativt exempel på en mer påkostad arkitektur som uppfördes efter branden 1834. Välbevarad exteriör, inglasad veranda rik på lövsågerier mot gården. Fönster med ursprungligt utseende. Unik gårdsmiljö.

Penséen 15

Södergatan 3 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1951

Bostadshus i 3 våningar med fasader i gult tegel och fönster i fasadliv. Markerade entréer med natursten och koppardetaljer, balkonger med finkorrigerad grön plåt och glas. Originaldörr i portgång. Välbevarat och representativt exempel på tegelarkitektur från mitten av 1900-talet.

Penséen 16

Kyrkogatan 12

Byggår: 1944

Bostadshus i 3 våningar med slätputsade ljusa fasader, indragen port med välbevarad entrédörr i trä och glas mot gatan. En rad med bevarandevärd björkar invid fastighetsgränsen på gården.

Penséen 17

Kyrkogatan 10 b
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1907

Bostadshus, ursprungligen kontors- och bostadsfastighet. Karaktäristisk tegelarkitektur med dekorativa mönstermurade listverk, höga fönster och sockel i natursten. Fasaderna är vitmålade. Bevarandevärda träd på gården.

Kyrkogatan 10 a Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1906

Ursprungligen kontorsbyggnad med lokal i bottenvåningen mot gatan. Timmerstomme med eternitklädda fasader mot gatan och träpanel mot gården. Höga spröjsade fönster, naturstensgrund. Välbevarad grundkaraktär och byggnadsvolym. Ett exempel på innerstadens låga trähusbebyggelse som uppfördes kring sekelskiftet 1900.

Kyrkogatan 10, gård
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1906

Timmerstomme, fasader klädda med liggande slätpanel i röd kulör. Dekorativt utformade fönsterfoder, listverk och snickerier. Representativt och välbevarat exempel på typisk panelarkitektur från tidigt 1900-tal. Kryssdekoren på fasaden är ett tillägg från 1934.

Penséen 18

Gasverksgatan 4
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1900-1910-tal

Välbevarat enkelt bostadshus i 2 våningar. Timmerstomme klädd med tidstypisk panelarkitektur, liggande och stående slätpanel. Dekorativt utformade fönsterfoder, knutar, profilerade våningsband och listverk. Ett representativt exempel på stadens bebyggelse från omkring sekelskiftet 1900.

Södergatan 1b

Byggår: 1967

Bostadshus i 3 våningar med släta fasader i gult tegel. Valmat sadeltak. Murar med plåtdetaljer på gården.

Gasverksgatan 6
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1900-1910-tal

Välbevarat fristående enkelt bostadshus i 2 våningar. Timmerstomme klädd med tidstypisk panelarkitektur, stående locklistpanel i bottenvåningen och liggande slätpanel på andra våningen. Ett representativt exempel på stadens bebyggelse från omkring sekelskiftet 1900. I huset bodde Karin Lustin, en av Birger Sjöbergs mest kända Fridor.

Penséen 22

Edsgatan 7

Byggår: 1937

Butiks- och bostadshus i 3 våningar och indragen vindsvåning. Ljust putsade fasader med fönster i fasadliv.

Edsgatan 9-11 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1969

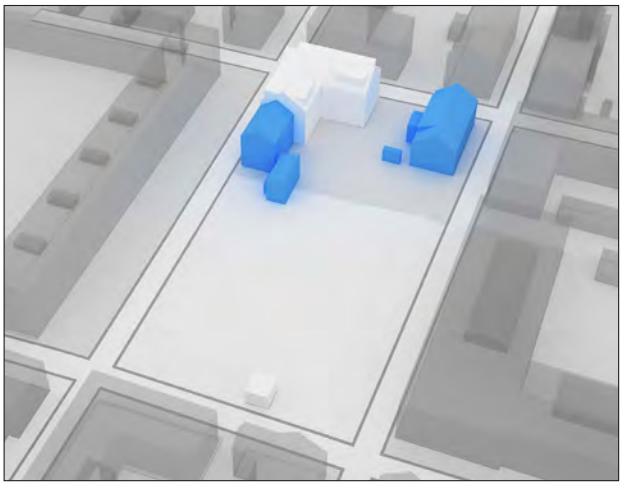
Modernistisk kontorsbyggnad trevåningar klädd med ljusgrå skifferplattor och fönsterband. Platt tak utan taksprång. Stiliserade utsmyckningar under vart tredje fönster. Utskjutande skärmtak över bottenvåningens skyltfönster.

Kv. Pilen

Kvarteret Pilen låg inom den befästa 1600-talsstaden och blev det avlånga kvarter som vi ser idag när 1834 -års stadsplan upprättades.

Som ett led av att man planerade för att samla de statliga administrationerna i närhet till Residenset arbetade staten med nybyggnadsplaner i Vänersborg under 1960- och 70-talen. Pilen var ett av stadens kvarter som berördes av detta. Men det var inte förrän i början av 1980-talet som Vänersborgs varmbadhus och den småskaliga 1800-tals bebyggelsen som låg i kvarteret revs. Den äldre bebyggelsen revs för att ersättas av ett nytt polishus och landstatshus. Den planerade bebyggelsen blev dock aldrig uppförd vilket gör att kvarteret till största del är obebyggd än idag. Det gör att kvarteret har stora möjligheter för en framtida utveckling som även skulle förstärka kvartersstrukturen.

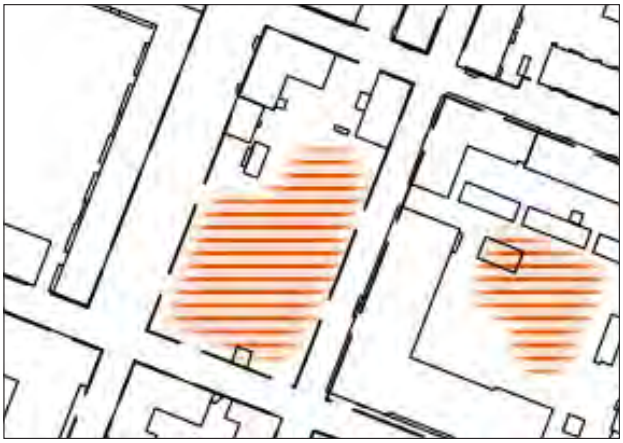

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Möjlighet till förtätning: Pilen 2-7 är obebyggda och består idag främst av parkeringsytor. En rad av hamlade träd utmed Kronogatan och ett antal högre träd på fastigheterna finns bevarade.

Pilen 9

Hamngatan 27 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1903

Bostadshus i två våningar med inredd vind och källare och entré från gården. Släta röda tegelfasader med utkragad takfris, sockel i natursten och höga två- och treluftsfönster. I källaren, med ingång från gatan, låg förr en affär; Viktor Karlssons ”Frukt- Fotogen och Läskedrycker”. På gården finns även ett bevarat enkelsidigt gårdshus med liggande röd träpanel vid tomtgräns. Gårdshuset fungerade ursprungligen som stall.

Pilen 10

Hamngatan 29 – Nygatan 7

Byggår: 1949

Bostadshus i form av ett hörnhus i tre våningar med inredd vind. Putsade fasader i en ljust gul kulör och utanpåliggande balkonger.

Pilen 11

Nygatan 9
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

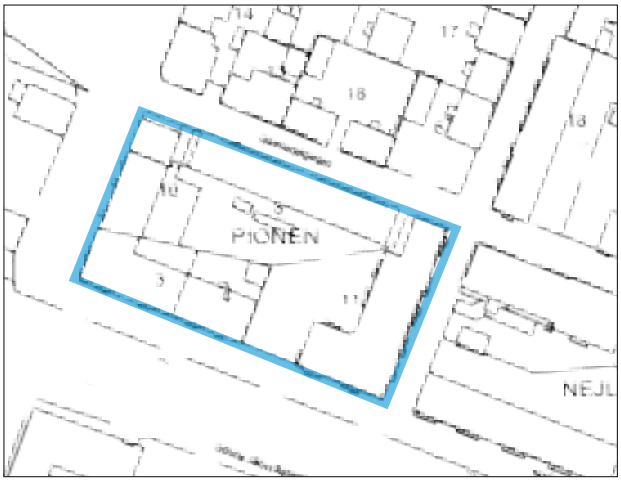
Byggår: 1800-talets mitt

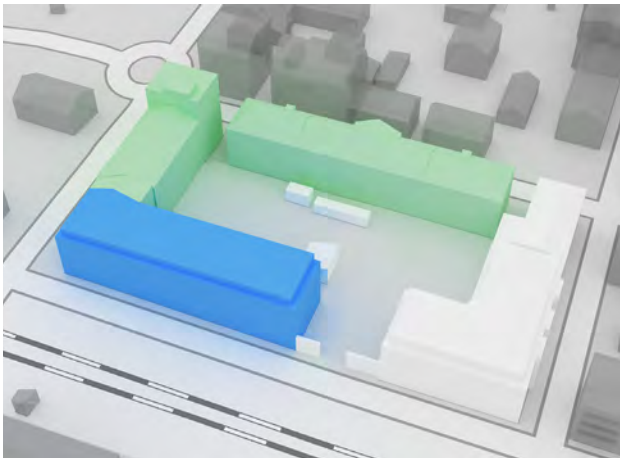
Byggt som bostadshus i 1½ våning uppfört med timmerstomme. Fasaderna är klädda med liggande träpanel på förvandring i en ljust gul kulör, takfris med tandsnitt, vita fönster med dekorativt utformade foder och lunettfönster i halvvåningen. Entré från gården via en veranda med detaljerade snickerier. Representativt och väl bevarat exempel på den påkostade typen av trähus med detaljrik panelarkitektur som uppfördes efter branden 1834.

Kv. Pionen

Kvarteret ligger utanför det som var den befästa staden och även rutnätsplanen från 1834. Kvarteret kom till med stadsplanen från 1896. Järnvägen sträcker sig ut med Norra Järnvägsgatan. Kvartersformen följer de stora kvadratiska kvarteren i den gamla staden men blev smalare då järnvägen begränsar mot söder. Kvarteret innehåller bostadshus i tre till fem våningar från olika tidsperioder.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Pionen 3 och 4

Edsgatan 1 - Norra Järnvägsgatan 2

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1932 och 1935

Bostadshus i tre våningar med inredd vindsvåning. Stilhistoriskt kan man säga att byggnaden är sammansatt av både 20-talsklassicistiska och funktionalistiska stildrag. De kopparklädda burspråken och tandsnittsgesimsen vid takfoten känns igen från 20-talet och den släta putsen med fönstren utan spröjsar hör mer till 30-talet. Byggnaden har en välbevarad fasad med många intressanta fasaddetaljer.

Pionen 8

Gasverksgatan 3 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Slutet av 1800-talet, ombyggt 1967

Bostadshus byggt i den Sandmarkska stiftelsens regi i slutet av 1800-talet och ombyggt 1967. Trevåningshus med putsade fasader och två burspråk. Mittpartiet markeras med ljusa lisener och avslutas med en frontespis. Profilerad takfot i ljus färgnyans. Korspostfönster i två eller tre lufter. Intressant bostadshus uppfört av stiftelse för att möjliggöra boende för de mindre bemedlade. Stadsåklageren G Sandmark testamenterade pengar till en fond som skulle verka för att bygga bort bostadsbristen och ge arbetarklassen bra bostäder.

Pionen 10

Edsgatan 1 – Gasverksgatan 1

Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1961

Bostadshus i tre till fem våningar. Hörnet markeras genom den fem våningar höga byggnadsvolymen som exponerar sig mot den låga bebyggelsen i kvarteren på andra sidan Edsgatan. Fasaden är klädd med gult tegel och bottenvåningen har stora uppglasade skyltfönster. Balkongerna är utanpåliggande på den lägre byggnadskroppen och indraga i den högre delen. Skyltfönstren har smäckra profiler i rostfritt stål.

Pionen 11

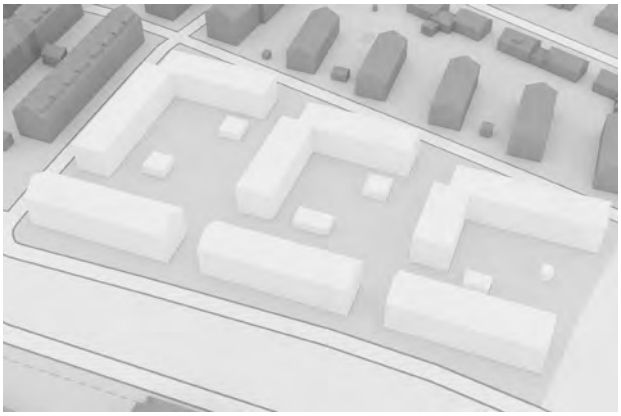
Byggår: 1987

Bostadshus i tre våningar med indragen vindsvåning. Bottenvåningen med rött tegel och de övriga våningarna i gult tegel. Burspråk och indragen takvåning i grönmålad plåt. Balkonger mot gatorna. Representativ för sin tid.

Kv. Plommonträdet

Kvarteret är bebyggt med fem byggnader och har en rumsbildande planstruktur där byggnaderna är grupperade så att mindre halvslutna gröna gårdar bildas mellan byggnadskropparna. Bostadshusen är uppförda 1949 men har tilläggsisolerats och klädda med fasadtegel under senare delen av 1900-talet.

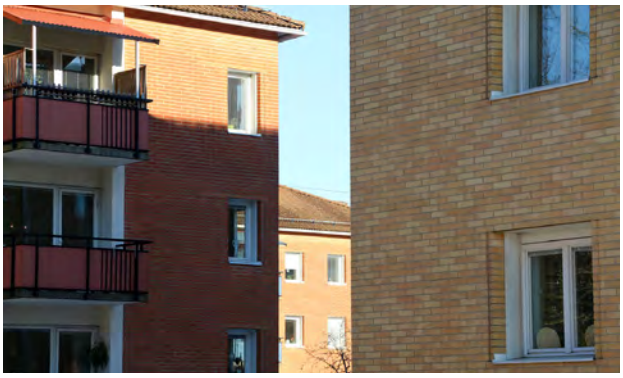
Plommonträdet 1

Skansgatan 3–5 – Kronogatan 55–59

Byggår: 1949

Bostadshus i tre våningar med fasader i rött och gult tegel. De tre byggnaderna i vinkel varierar i volym och följer det asymmetriska kvarterets form utmed Kronogatan. Utanpåliggande trapphus mot gatan.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Plommonträdet 2–4

Karlsundsgatan 2–6

Byggår: 1949

Tre bostadshus uppförda som lamellhus i tre våningar med långsidorna mot Karlsundsgatan. Fasader i gult och rött tegel med putsade partier i gavlarna och utanpåliggande balkonger med plåtfronter.

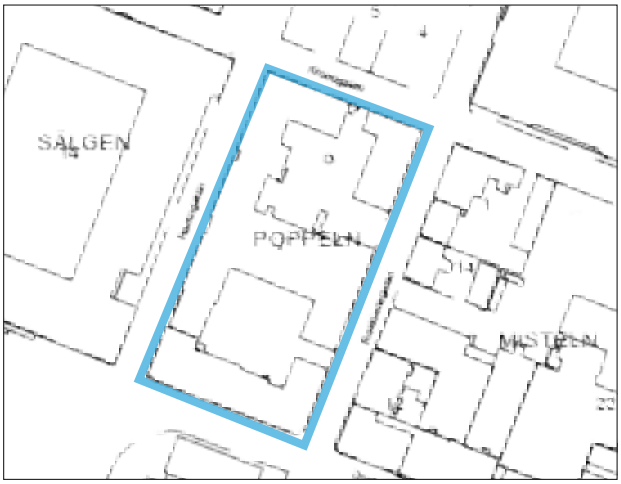

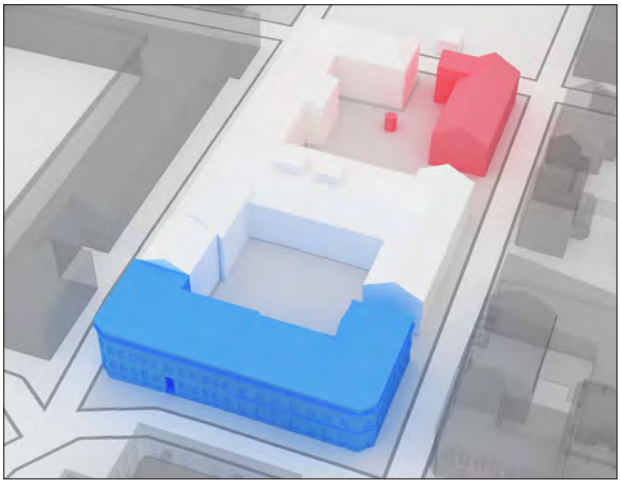
Kv. Poppeln

Kvarteret låg innanför befästningsvallarna i 1600-talsstaden och i 1834-års stadsplan lades det ut som ett långsmalt kvarter.

Kvarteret består av en fastighet som är bebyggd med fyra byggnader. Ett kontorshus från 1978 upptar den största delen av kvarterets yta. Övriga byggnader är uppförda under 1800-talet. Poppeln ingick i det område som ödelades i och med branden 1834. Lagergrenska huset, placerat i hörnet Residensgatan-Nygatan är dock delvis ett undantag. Byggnaden har härjats av bränder vid sex olika tillfällen, men har varje gång återbyggts på den gamla grunden från 1632.

1870 brann den då befintliga träbebyggelsen längs Drottninggatan. Efteråt branden uppfördes istället två sammanbyggda stenhus, Poppeln 7. Husen är representativa exempel på den stenhusbebyggelse som då uppfördes kring residenset och har, trots att de genomgått relativt stora förändringar, ett högt miljömässigt värde som en del av den sammanhängande front av påkostade stenhus utmed Drottninggatans västra del.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Poppeln 7

Drottninggatan 6 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1870–1890

”Strömbergska huset”. Kontorshuset uppfördes ursprungligen som bostadshus i två våningar. Det har ljust grå putsade fasader med rusticerande bottenvåning och klassicerande detaljer som takfris med tandsnitt, pilastrar med korintiska kapitäl, hörnpilastrar, profilerat listverk och detaljrikt utformade fönsteromfattningar i vitt. Påbyggt med ett våningsplan 1960. Byggnaden är en betydelsefull del av den sammanhängande fronten med stenhus i närhet till residenset och torget.

Drottninggatan 4 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1870–1890

”Appelbergska huset”. Kontorshus som ursprungligen uppfördes som bostadshus i två våningar och källare. Det har ljust grå spritputsade fasader, sockel och entrépartiet är slätputsade, takfris med tandsnitt. Påbyggt med ett våningsplan 1960. Fasadernas utformning har förenklats under 1900-talet men byggnaden är en betydelsefull del av den sammanhängande fronten med stenhus i närhet till residenset och torget.

Residensgatan 20–22, Hamngatan 21

Byggår: 1978

Kontorsbebyggelse i tre våningar med ljusröd tegelfasad i två våningar och ljusmålad träpanel i tredje våningen. Kraftigt utskjutande takfot som hålls upp av enkelt profilerade takkonsoler. Fasaderna upplevs slutna med små fönsteröppningar.

Kronogatan 3
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1835–60

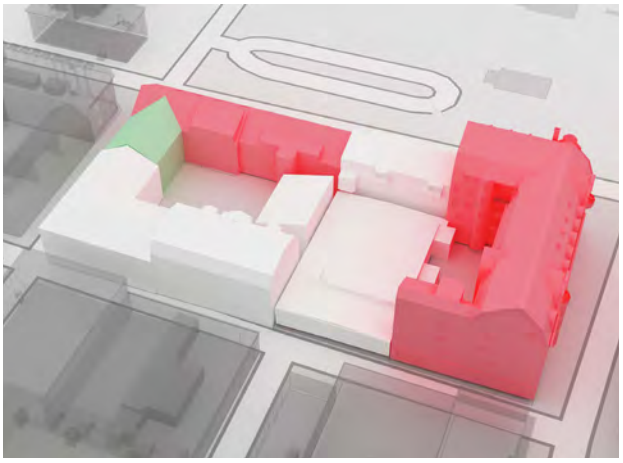
”Lagergrenska”. Utgör ett av de få bevarade trähusen från 1800-talet. Byggnaden i 1-2 våningar har timmerstomme klädd med välbevarad tidstypisk panelarkitektur med klassicerande drag som kraftig och dekorerad takfot, takfris med tandsnitt och triglyffris. Pilastrar och överljus i form av ett lunettfönster omger entrén. Dekorativt utformade fönsterfoder mot gatan, ”Borås-arkitektur” som kännetecknas av fönsteromfattningar med romben och dropparna. Huset står på stadens äldsta grund från 1632. Tidigare har innergården utgjort en trädgård. Av den finns en träpaviljong med snickarglädje bevarad.

Kv. Resedan

Kvarteret ingick i 1600-talets befästa stad. Idag är det ett av kvarteren som är en del av kulturaxelns intressanta fasadväggar. Byggnaderna i kvarteret speglar Vänersborgs utveckling från branden 1834 fram till nutidens byggande. Flera viktiga byggnadsskeden är därmed representerade. De två våningar höga trähusen på Kungsgatan visar på den trähusarkitektur som uppfördes efter den stora branden. Stilen har fått benämningen ”Boråsarkitektur” efter de influenser som rådde då. Bankpalatset i hörnet mot Edsgatan tronar med sin nationalromantiska tegelarkitektur och utgör en viktig hörnbyggnad som en markering i handelsstråket på Edsgatan.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Resedan 4

Kungsgatan 9
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår 1917

Före detta bankpalats för Wermlandsbanken. Välbevarad tegelbyggnad i nationalromantisk stil. Kraftigt markerad bottenvåning med grovhuggen granit. Övriga tre våningar i rött mönstermurat tegel med smårutsindelade fönster som ligger i liv med fasaden. Karaktäristiska arkitekturelement som burspråk, gavelmotiv och dekorativa balkonger. Strategiskt läge i hörnet mot Plantaget. Berättar tillsammans med det andra före detta bankpalatset på andra sidan Edsgatan om hur bankerna i början på 1900-talet ville exponera sin verksamhet.

Resedan 14

Kungsgatan 3
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår:1842

Välbevarat timmerhus med panelarkitektur i två våningar. Representant för den småskaliga bebyggelsen som uppfördes utmed Kungsgatan efter branden 1834. En av de kvarvarande representanterna för ”Boråsarkitekturen” som främst kännetecknas av fönsteromfattningar med romben och dropparna. Den kraftiga och dekorerade takfoten är också en del av arkitekturstilen. Skyltfönstren har tunna bågar av metall som ger ett sirligt uttryck.

Residensgatan 13

Köpmansgatan 2

Byggår: 1994

Två sammanbyggda hus i 1-2 våningar. Tvåvåningshus et med träfasad är utformad som en ”pastisch” till Kungsgatan 3. Bortsett från de korspostformade fönstren som man har vänt på. Hörnhuset har ljust rosa putsade fasader, sockelvåning i tegel och butikslokaler mot gatan.

Grön: Kulturhistoriskt värde

Resedan 15

Kungsgatan 5

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1830-1850

Välbevarat timmerhus med panelarkitektur i två våningar. En av de kvarvarande representanterna för ”Boråsarkitekturen” som främst kännetecknas av fönsteromfattningar med romb och droppar. Den kraftiga och dekorerade takfoten är också en del av arkitekturstilen. Representant för den småskaliga bebyggelsen som uppfördes utmed Kungsgatan efter branden 1834.

Köpmansgatan 6

Byggår:1994

Bostadshus i tre våningar med inredd vind. Rött tegel i bottenvåningen och ljusgula fasadelement i de övriga våningarna.

Resedan 16

Kungsgatan 7

Byggår: 1964

Trevånings kontorsfastighet med inredd vind, takfönster i takfallet. Butiker i bottenvåningen. Fasader klädda med gyllengul plåt.

Kv. Riksbanken

Kvarteret Riksbanken är ett av fyra mindre kvarter som ligger vänt mot Gamla hamnkanalen. Det ingår i 1834-års stadsplan. Den före detta riksbanksbyggnaden upptar hela kvarteret. Byggnaden är indragen från kvartersgränsen och har en trädgård framför entrén. Ett svart dekorativt järnstaket är uppsatt i kvartersgräns och utgör en stilfull inramning.

Riksbanken 1

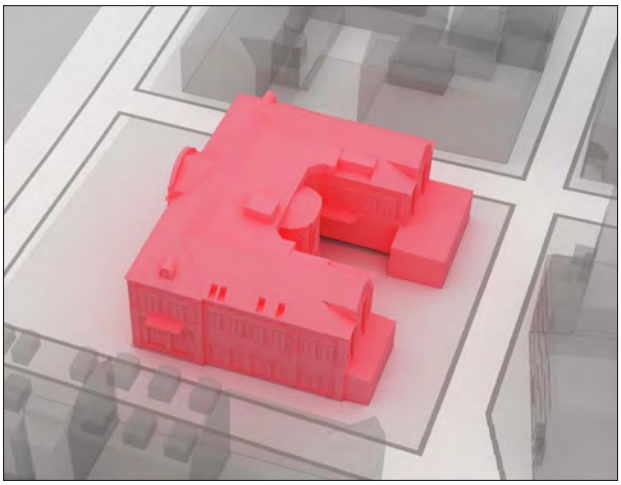
Hamngatan 11 – Residensgatan 8
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1902

Byggt som länskontor till Riksbanken i Stockholm 1902, ritat av professor Frans G A Dahl. Stilmässigt finns både referenser till barock och renässans. Byggnaden tar upp hela kvarteret med huvudfasaden vänd mot Gamla Hamnkanalen. Den hästskoformade byggnaden har två våningar med fasader i kalksten och rödgul puts. Entrépartiet accentueras av ett framskjutande fasadparti, risalit, av tre fönsteraxlarsom kröns av en förgylld krona. En kraftig gördelgesims och takgesims i kalksten löper runt hela byggnaden. Hörnkedjor och lisener i kalksten delar in fasaden i fält. De stora tredelade fönstren i bottenvåningen har runda överdelar som förstärks av de runda bågarna av kalksten runt fönstren. Vinden är inredd och takfönster och balkonger i takfallet finns.

Mot Residensgatan öppnar sig en gårdsplan med entréer. Fasaderna har rödgul puts i båda våningarna. I fonden skjuter ett rundat trapphus fram som avslutas med ett litet tympanonfält.

Under åren 1949-67 var stadsbiblioteket inrymt i byggnaden. 2009 byggdes huset om till bostäder.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

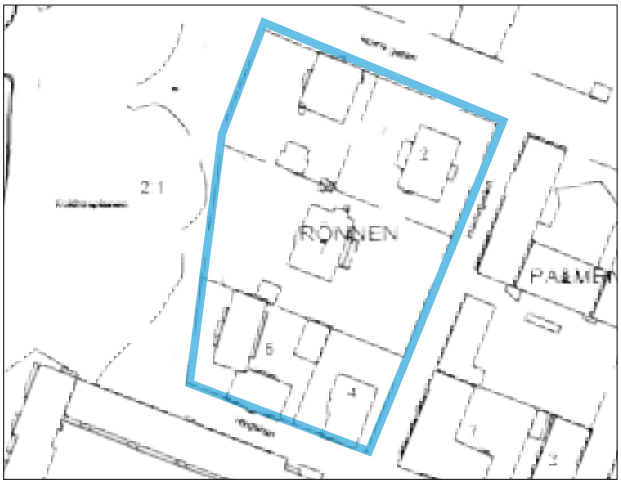
Kulturhistoriskt värde

Kv. Rönnen

Kvarteret ligger utanför stadsplanen som togs fram efter branden 1834 men inom ett område som bebyggdes efter sekelskiftet 1900. Det är ett grönt kvarter med påkostade stora bostadshus omgivna av stora trädgårdar som mot väster gränsar till Skräcklans parkområde och vattnet. Häckar och staket avgränsar trädgårdarna mot omgivande gator. I den norra delen av kvarteret ligger tre ståtliga välbevarade villor ritade av arkitekt Eugen Thorburn. Villorna har fått namn efter sina första ägares yrken, Tron (jurist), Hoppet (läkare) och Kärleken (systembolagsdirektör). De tre villorna hålls ihop inte enbart av en gemensam arkitekturstil, nationalromantik, utan även genom fasadmaterialet. Hoppet har en röd tegelfasad, Tron i en vit fasad murad av kalksandstegel och i Kärleken har röd tegelfasad med dekorationer av vitt kalksandstegel.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Rönnen 2 (Hoppet)

Hamngatan 22
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1910-tal

Mycket välbevarad och påkostad villa i 1½ våning uppförd i en tegelarkitektur med nationalromantiska drag som är tidstypisk för det tidiga 1900-talet. Byggnaden har mansardtak med valmade gavelspetsar täckt med enkupigt lertegel, mönstermurade fasader i rött tegel, höga jugendfönster med småspröjsade rutor i de övre bågarna. En bågformad frontespis centralt placerat över entrén med förstutrappa av massiva tegelmurar och en välbevarad dörr i trä och småspröjsat glas. Veranda och balkong på murade pelare mot vattnet.

Rönnen 4

Hamngatan 18 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1919

Bostadshus i två våningar och vindsvåning. Byggnaden har putsade fasader i en ljust gul kulör, takfris med tandsnitt, fönsteromfattningar och listverk i rött tegel. Byggnaden är ett exempel på den stenhusarkitektur som uppfördes kring sekelskiftet 1900.

Rönnen 6

Nygatan 2–4

Byggår: 1900 och 1908

Fastigheten är bebyggd med två bostadshus i trä. Ett lägre från 1900 i 1½ våning mot gatan med fasader klädda med liggande träpanel i ljust blå kulör och frontespis över entrén. Det andra är i två våningar från 1908 med inredd vindsvåning. Fasaderna är klädda med liggande vit träpanel och gröna fönster. Båda husen är ombyggda 1984.

Rönnen 7 (Kärleken)

Hamngatan 20
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1910-tal

En kort allé med hamlade träd leder fram till den välbevarade villan i 1½ våning uppförd i en tegelarkitektur typisk för sekelskiftet 1900. Mansardtak med valmade gavelspetsar och takfris i kalksandstegel. Fasaderna är mönstermurade i rött tegel med horisontella ljusa tegelband som löper runt byggnaden och jugendfönster i vitt. Spetsbågig frontespis, markerat entréparti med skärmtak som vilar på murade pelare, burspråk och balkong mot vattnet. I trädgården finns ett litet uthus som delas med Rönnen 8 och sannolikt är från när bostadshuset uppfördes. Fasaderna är av liggande plank i grönt och taket är täckt med svart bandplåt. Ventilationshuven på taket antyder att uthuset använts som dass och trädgårdsskjul.

Rönnen 8 (Tron)

Norra gatan 1
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1910-tal

Välbevarad och påkostad villa i 1½ våning uppförd i en tegelarkitektur med nationalromantiska drag. Byggnaden har mansardtak täckt med enkupiga glaserade tegelpannor, släta fasader murade av kalksandstegel och en bågformad frontespis centralt placerad på var långsida. Burspråk och balkong mot vattnet. Från byggnaden löper en mur i kalksandstegel utmed tomtgräns.

Kv. Sippan

Oregelbunden kvartersform där Residensgatan följer den linje som fanns i befästningsvallen på 1600-talet. Det är också strandlinjen från 1600-talet och bebyggelsens läge från 1700-talet som gör sig gällande i byggnadernas riktning utmed gatan. I kvarteret finns flera byggnader som undgick branden 1834. Kvarteret har en blandad bebyggelse med hus från tre sekler. Det är en ålderdomlig småskalighet och ett lantligt intryck som gör sig gällande utmed Fängelsegränd. Trädgårdar med gårdsbebyggelse och arbetarinstitutets magasinsbyggnad bidrar till detta. Utmed Edsgatan är det stadsmässighet med högre stenhus i tre eller fyra våningar. Residensgatans gator och trottoarer har fått äldre tiders utformning med storgatsten och gångbanehallar. Belysningsstolpar med gammaldags gaslyktor står utmed gatan. De två äldre träbyggnaderna på västra sidan om Residensgatan ligger på stadsäga utanför kvartersgränserna.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Huvudnäs 2:14

Residensgatan 2
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1778

Sellbergska fastigheten. Envånings timmerhus uppfört 1778 med uthuslänga från slutet av 1800-talet. Det är Vänersborgs äldsta byggnad som undgick den omfattande branden 1834. Fasaden har locklistpanel med knutlådor vid entrédörrarna och är målad i en ockragul kulör med engelskt röda dörrar och fönster. Enkupigt lertegel ligger på sadeltaket. Baksida och uthuslänga är

målade med faluröd slamfärg. Typisk färgsättning från tiden då man inte hade råd att använda dyr linoljefärg på hela byggnaden. Spegelfabrikör J F Sellberg hade sin verkstad och bostad i huset 1793-1852. Skräddaren H C Borsum lär ha övertagit huset efter Sellberg och donerade det senare till Vänersborgs stad. Byggnaden är välbevarad.

Vägskrivaren 1

Residensgatan 4 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1830

Byggt som bostadshus 1830 i två våningar med klassicerande träarkitektur och uthus liggande i tomtgräns. Ljust gråmålad locklistpanel mot och gata och lockläktpanel mot gården. Rikt dekorerade fönsteromfattningar och bred takfot med tandsnittslist. Spröjsade tvåluftsfönster av äldre modell, nu vitmålade. Entrédörrar målade i turkos. Grusad gård. Byggnaden är välbevarad.

Huvudnäs 3:12

Residensgatan 3 A Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: ca. 1929

Bostadshus i 1 ½ våning. Gul puts med vita omfattningar och sadeltak med rött lertegel. Omgivande trädgård. Tilläggsisolerat och förändrat under åren.

Sippan 6

Sundsgatan 13 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1935

Putsat bostadshus i tre våningar med indragen vindsvåning. Butiker i bottenvåningen. Gårdshus i två våningar med påbyggd vindsvåning. Mörkt ockrafärgad puts med slätputsade fönsteromfattningar och vertikala band. Tandsnittslist avlutar mot takfoten. Nya moderna fönster med falsk post. Välbevarade entrédörrar till butikslokalerna.

Edsgatan 14 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1932

Erik Lundborgs Herrekipering. Påkostad hörnbyggnad i tre våningar med indragen takvåning som vänder en trekantsgavel mot gatan. Kopparklädda burspråk på båda fasaderna. Gulrosa puts med släta fönsteromfattningar och tandsnittslist vid takfoten. Stora uppglasade skyltfönster utmed gatufasaderna. Utbytt fönster med hela rutor. Tilläggsisolerade gårdsfasader i gul plåt. Viktig hörnbyggnad med lokalt intressant butik.

Edsgatan 14 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1860-talet

Trähus i två våningar, påbyggt 1897 med en inredd mansardvåning. Ljust putsad fasad med vita korspostfönster med profilerade omfattningar. Svart bandtäckt plåttak med tätt sittande takkupor med trekantsöverstycken. Kraftigt profilerad takfot och gesimser under fönstren. Butiker i bottenvåningen med indragna entrépartier. Välbevarat hus med intressanta skyltfönster med välbevarade entréer.

Sippan 7

Edsgatan 12 B Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Början av 1900-talet

Tvåvåningsbyggnad med putsad fasad i en rosagul nyans. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Bostad på andra våningen med tvåluftsfönster. Överbyggd gård. Nordfelds café har funnits i byggnaden sedan det uppfördes i början av 1900-talet.

Sippan 8

Edsgatan 12 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1938

Fyravåningsbyggnad med biograf och bostäder. Biograf Saga fanns här redan från början. De två nedre våningarna präglas av biografens rostfria inramningar. Bostadsvåningarna har ljusgult putsade fasader med tvåluftsfönster. Balkonger finns på översta våningen. Intressant att biografen finns kvar i sitt ursprungliga läge på Edsgatan sedan dess start 1938.

Sippan 9

Edsgatan 10 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1800-tal

Litet envåningshus med takkupa i valmat tak med rött lertegel. Ockragul locklistpanel med två synliga knutlådor i den högra delen. Skyltfönster som anpassats efter timmerkonstruktionen. Överbyggd gård med litet prång. I en verkstadslänga på gården började den ödesdigra branden 1834. Man kokade tran och brand uppstod med en väldig kraft som inte gick att hejda.

Sippan 11 t.v. i bild och Sippan 10 t h.

Sippan 10

Edsgatan 8 B

Byggår: 1800-tal

Liten tvåvåningsbyggnad med tre fönsteraxlar. Restaurang i bottenvåningen. Tilläggsisolerad fasad i ljusblå träpanel. Mot gården tillbyggnad med skiffersten i fasaden.

Sippan 11

Edsgatan 8 A

Byggår: 1800-tal

Liten tvåvåningsbyggnad med tre fönsteraxlar. Restaurang i bottenvåningen. Tilläggsisolerad fasad i ljusgul träpanel. Inglasad tillbyggnad för restaurang utmed gatan.

Sippan 12

Residensgatan 3 B och C

Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1800-tal

Mot gatan ligger ett lågt envånings timmerhus med ljusgrå fasad mot gatan och falurödfärg mot gården. Låga vitmålade tvåluftsfönster med spröjs tvåkupigt lertegel på sadeltaket.

På gården ligger ett litet rödmålat hus med vita fönster och knutar. Det är ett timmerhus av enkelstugetyp och är ett av ett fåtal äldre boningshus i Vänersborg som finns kvar för den stora branden 1834. Det är exempel på en byggnadstyp som var vanlig på den svenska landsbygden.

Från gården ser man Arbetarföreningens magasinsbyggnad i trä, som bildar en intressant fond till den småskaliga bebyggelsen. På tomtens bortre del mot intilliggande fastighet ligger ett uthus i tegel i två våningar som har högt kulturhistoriskt värde

Sippan 13

Residensgatan 5
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1897

Arbetarföreningens hus stod färdigt 1897 efter ritningar av byggmästare E Friman i Göteborg. Det är en fristående tegelbyggnad i två våningar med rikt utsmyckade fasader. Arkitekturen är influerad av rundbågestilen med fönster med runda överdelar och med murade tegelomfattningar. Medeltida influenser gör sig gällande i strävpelarna som finns utmed den större byggnadskroppen. Olika gavelmotiv är tydliga med krenelerade avslutningar. Det röda teglet dominerar med gula tegelstenar som dekorativa fönsteromfattningar, fasadband och takfot. Arbetarföreningen 1897 är målat på inmurade putsfält väl synligt högt upp på fasaden. Stora och höga fönster finns på den norra fasaden, vilket visar var den stora samlingssalen är lokaliserad. Vänersborgs första biograf finns i byggnaden sedan 1906.Mot gårdssidan är en trevåningars magasinsbyggnad tillbyggd. Den är målad i falurödfärg med ockragula fönsteromfattningar.

Sippan 24

Residensgatan 7 – Sundsgatan 5 – 9
Grön: Kulturhistoriskt värde

Fyravåningskomplex med bostäder och butiker i bottenvåningen. Gul tegelfasad, asymmetrisk fönstersättning med överliggande betongband. Det platta taket utan takfot ansluter med ett kopparband runt hela byggnaden. Gul putsfasad mot gården som har last- och varuintag till butikerna. Mot Sundsgatan är huset indraget från gatan.

Skräcklan

Vattenverket i kvarteret Lagern

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Bakom höga stängsel ligger vattenverket. I fonden syns en pampig byggnad i 1 ½ våning byggd i början av 1900-talet. Fasaderna är putsade i en ockragul kulör med brunröda korspostfönster. Stora takkupor ligger i fasadliv. Centrerat på fasaden finns ett svagt framskjutande gavelmotiv som fortsätter i en utbyggnad på baksidan.

Väster om huvudbyggnaden ligger vattenverket från 1953. Det är en lång byggnad med fasader i gult tegel. Mot parken i väster reser sig höga murade fasader i två till tre våningar. Mittdelen i tre våningar utgör kontorsdelen och har vertikala fönsterband med ljusblå träpanel mellan fönstren. Entrédörren har omfattningar av granit. Österfasaden har mer industrikaraktär med högre plåtinklädda volymer.

Skräcklestugan

Grön: Kulturhistoriskt värde

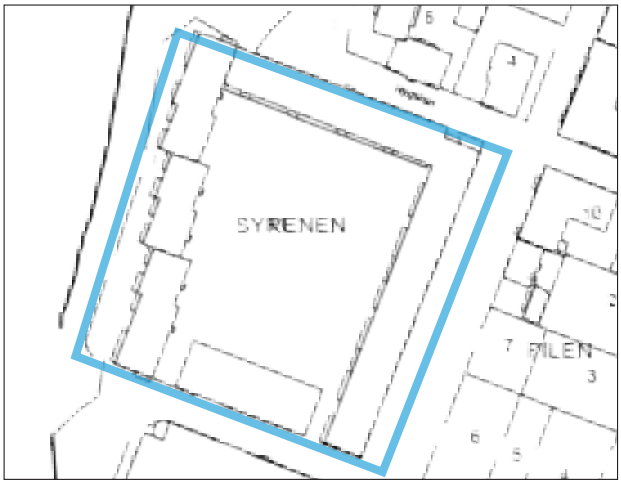
Skräcklestugan stod klar 1935. Byggnaden är ett timmerhus med grästak och under sommaren finns en kaffeservering i stugan med tillhörande uteservering i parken. Byggnaden har brunlaserad träpanel med turkosmålade småspröjsade fönster. En stor skorsten dominerar över det flacka taket. Från stugan har man fin utsikt över Vänern. I anslutning till byggnaden finns en stor lekplats, en servicebyggnad med toaletter och förråd. Renoverades 2012.

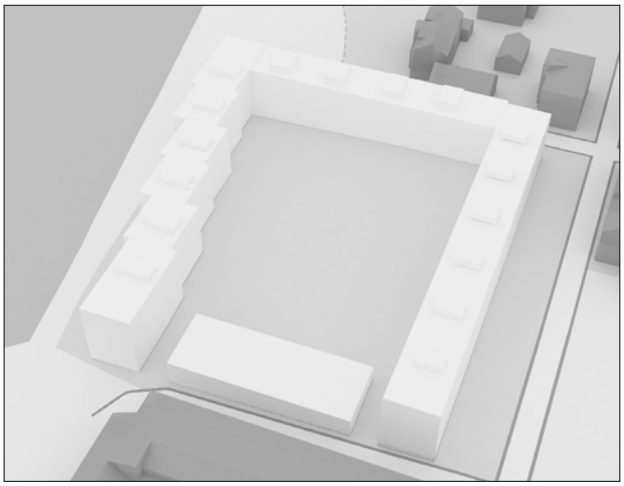

Kv. Syrenen

1600-talets befästningar löpte en gång rakt genom kvarteret. I stadsplanen från 1834 lades ett stort kvarter ut som nådde ända fram till strandkanten. I stadsplanen från 1896 får kvarteret samma form som de stora kvarteren i rutnätsstaden. Dagens planform är anpassad efter strandkanten mot Vänern. Bebyggelsen i kvarteret tas helt upp av bostadshus från 1960-talet. Skräklans parkmiljö ansluter direkt norr om kvarteret.

I kvarteret låg tidigare Vänersborgs bryggeri och ett före detta kokhus tillsammans med en oreglerad småskalig bostadsbebyggelse från 1800-talet som när den uppfördes låg i stadens utkanter. Kokhuset byggdes för att ge sjömännen möjlighet att laga mat och tvätta sina kläder eftersom det var förbjudet att ha öppen eld på båtarna som låg tätt placerade i hamnen. Rivningen av just kokhuset, uppfört 1838, blev särskilt omdebatterat då HSB hade köpt hela kvarteret för att bygga flerfamiljshus. Kvarteret totalsanerades genom rivningar av den äldre bebyggelsen och det nya bostadskomplexet stod klart 1966. Det hela skedde i en tid då bostadsbristen var stor i såväl Vänersborg som i hela landet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Syrenen 11

Kronogatan 2–4

Byggår: 1966

Bostadshus i 4–5 våningar uppfört i suterräng med underliggande garage och sparsamt planterad innergård. Fasader med vertikala band i rött tegel och skrivmaterial i gula, vita och gröna kulörer. De flesta balkonger är inglasade. Fasadrenovering utförd 2009.

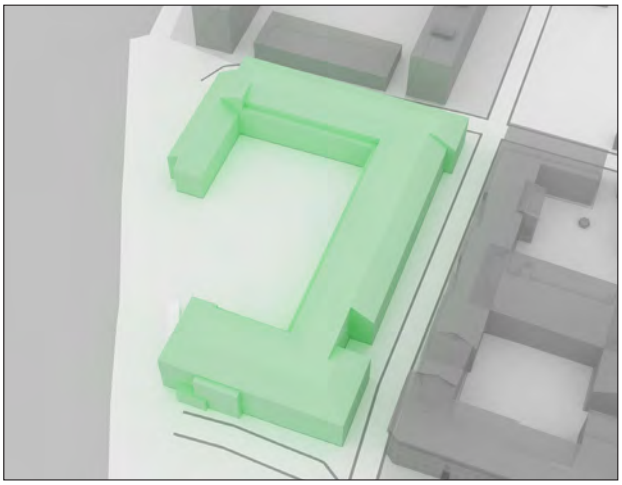

Kv. Sälgen

1600-talets befästningar löpte en gång rakt genom kvarteret. I stadsplanen från 1834 lades ett rektangulärt kvarter som följde rutnätsplanen. I Lilienbergs plan från 1925 får kvarteret lite större utbredning mot norr. Dagens planform är anpassad efter hamnkanalens sträckning.

Det oregelbundet formade kvarteret är bebyggt med en stor byggnadskropp som öppnar upp sig mot vattnet. På innergården finns en anlagd park. Byggnaden inhyser lokaler för Vänersborgs tingsrätt och Västra Götalands länsstyrelse. Kvarteret är ett av få som totalsanerades genom rivningar av äldre bebyggelse. I kvarteret låg tidigare Strandhotellet och Strömmerska huset. Det senare var uppfört omkring 1840 och blev något av en symbolbyggnad i debatten kring rivning och bevarande under 1970-talet. Den befintliga byggnaden är ett representativt exempel för de stora offentliga byggnadskomplex som uppfördes av stat, kommun och landsting under denna tidsperiod.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Sälgen 14

Kronogatan 1 – Drottninggatan 2 – Hamngatan 2–6
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1977

En sammanhållen byggnadskropp uppförd i suterräng i 2–3 våningar. Gult tegel med ljusa fogar som dragits ut över teglet. Vitmålade fönsterband dominerar fasaderna. Rött tegeltak. Entrén till tingsrätten har en överkragning som stödjer sig på rektangulära pelare. Tingssalarna utmärker sig i fasaden med höga indragna fönster som delvis döljs av vita betongpelare.

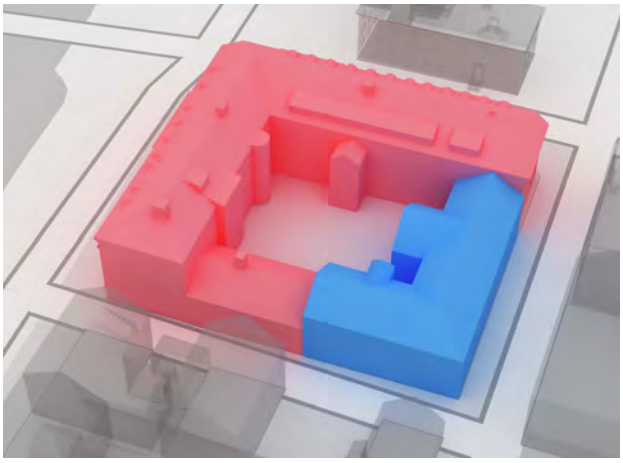

Kv. Säven

Ett av de mindre kvarteren utmed hamnkanalen. Enligt stadsplanen från 1834 gjordes kvarteren utmed hamnkanalen smalare och mindre för att underlätta den livliga trafiken vid hamnområdet och öka tillgängligheten med övriga staden. Kvarteret har ett strategiskt läge i anslutning till residenset och Residensbron. Dess fria läge mot hamnkanalen gör att det är väl synligt och utgör ett viktigt blickfång från väster. Kvarterets byggnader är uppförda direkt efter den stora branden 1834.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Säven 1

Hamngatan 17 - Kungsgatan 1
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1840

Uppfördes ursprungligen som tegelhus men putsades vid sekelskiftet 1900. Huset benämns ofta ”Malmska huset” efter handlanden Carl Adolf Malm som lät uppföra byggnaden. Huset upptar kvarterets hela sidor mot Hamngatan och Kungsgatan. Byggnaden har en stramt symmetriskt uppbyggd fasad. Mot Kungsgatan är de två entréerna markerade genom ett svagt framskjutet fasadparti som flankeras av pilastrar i fasaden och takfoten markeras med en kraftig tandsnittslist. Även mittpartiet mot Hamngatan förstärks med pilastrar och tandsnittslist. Fasaden är ljusputsad och speciellt dekorerade är fönsteromfattningarna i andra våningen. Välbevarad bostads- och affärsfastighet med strategiskt läge i stadsbilden. Stort arkitektoniskt värde. Intressant som del av hamnmiljön utmed hamnkanalen.

Residensgatan 16 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1850-talet

Tvåvåningshus med putsad bottenvåning och timrad andravåning klädd med locklistpanel. Tätt sittande fönster med korspost och profilerad fönsteromfattning enligt ”Boråsarkitekturen”, som främst definieras av romben och dropparna under. Butikslokeler i bottenvåningen med stora skyltfönster.

Vattugränd 2 Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1840

Före detta stallbyggnad uppförd i en våning. Ljust slätputsad fasad med vita tvåluftsfönster med tvärgående spröjs. Enkupigt rött lertegel på taket. Intressant timmerbyggnad med putsfasad som genomgått flera förändringar genom åren. Trots detta har byggnaden stort kulturhistoriskt värde.

Kv. Timjan

Kvarteret ingick tidigare i ett stort kvarter tillsammans med kvarteren Malörten och Resedan. Under dessa tre kvarter finns ett underjordiskt garage som har infart från Sundsgatan. Kvarteret ingår i Edsgatans handelsstråk. Var tidigare en del av kvarteret Malörten.

Timjan 4

Edsgatan 18

Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1965

Före detta affärshus i 1-2 våningar. Stora skyltfönster i bottenvåningen och ett skärmtak som löper runt fasaderna. Den övre våningen är klädd med vita marmorskivor och har fönster koncentrerade på del av fasaden. Byggnaden visar på detaljhandelns expansiva skede under 1960-talet då det uppfördes varuhus i stadskärnan.

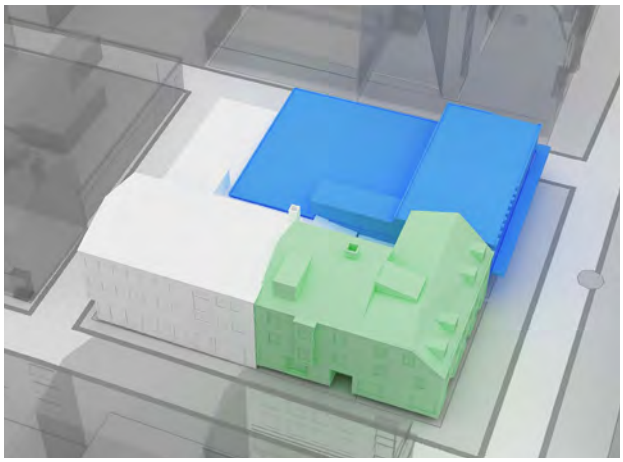
Timjan 5

Edsgatan 16 - Sundsgatan 10
Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Början av 1900-talet

Två sammanbyggda hus med affärs- och bostadshus i 2 våningar mot Edsgatan och ett smalt affärs- och bostadshus i tre våningar mot Sundsgatan. Stora skyltfönster i bottenvåningen. Ockrafärgad puts och vita fönster. Under takfoten finns en ljusputsad tandsnittsformad gesims. På fasaden mot Sundsgatan finns ett kopparklätt burspråk i de två övre våningarna.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Timjan 6

Sundsgatan 8

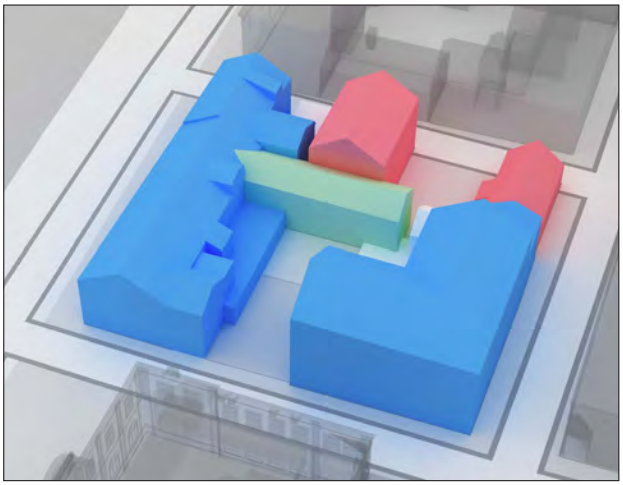
Byggår: 1968

Affärs- och bostadshus i tre våningar. Gult tegel i fasaden och tätt sittande vita enluftsfönster. Stora utanpåliggande balkonger med svart smidesräcke.

Kv. Tisteln

Ett av de mindre kvarteren utmed hamnkanalen. Enligt stadsplanen från 1834 gjordes kvarteren utmed hamnkanalen smalare och mindre för att underlätta den livliga trafiken vid hamnområdet och öka tillgängligheten med övriga staden. Förutom bostäder byggdes det hamnkontor och magasin för den livliga vänertrafiken. Kvarteret innehåller byggnader som är uppförda under olika sekel och innehåller ett brett spektrum av verksamheter. Våningshöjder, fasadmaterial och innehåll varierar. Närheten till hamnen har styrt innehållet för husen.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Tisteln 1

Hamngatan 15 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1870-talet

Tvåvånings timmerbyggnad med ljusgul putsfasad med vita horisontella slätputsade band. Engelskt röda fönster och dörrar. Ursprungligen var det butiker i markplan och magasin i andra våningen. Andra våningen inreddes till lägenheter på 1930-talet. Byggnaden är en viktig del av kvarteret och miljön utmed hamnkanalen.

Vattugränd 1
Röd:Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1840-talet

Magasinsbyggnad i tre våningar med inredd vind. Magasinet vänder gaveln mot gatan. Bottenvåningen är byggd med rött tegel och de övre våningarna har träpanel. Den enda bevarade större hamnmagasinet i Vänersborg. Välbevarat men behöver en skötselplan.

Tisteln 2

Residensgatan 14
Röd:Mycket högt kulturhistoriskt värde.

Byggår: 1850-talet

Före detta stall- och fäbyggnad till residenset ritad av Ludwig Hawerman 1852. Timmerhus i en våning klätt med locklistpanel. Mot gården är timmerväggen synlig och målad med faluröd slamfärg. Mot gatan finns större takkupor som förhöjt fasadliv. Taket är belagt med enkupigt rött lertegel. På utomhustomten fanns förutom stall, kostall för fyra kor, sadelkammare, gödselstad, öppna lider, svinhus, hönsbur och höskulle. I början av 1920-talet inreddes stallet till bilgarage. Den bevarade byggnaden med tomt är en viktig del av miljön kring residenset.

Tisteln 3

Residensgatan 10 - Sundetgatan 4
Blå:Högt kulturhistoriskt värde.

Byggår: 1952

Bostadshus i tre våningar med butiker i bottenvåningen. Välbevarat bostadshus från 1950-talet med arkitektoniskt intressanta byggnadsdetaljer.

Tisteln 5

Hamngatan 13
Blå: Högt kulturhistoriskt värde.

Byggår: 1840-talet

Tvåvåningshus med putsade fasader och rusticerad bottenvåning. Kraftigt utskjutande takfot med profilerade taktassar. Byggnaden var ursprungligen Hamnkontoret och är därigenom en viktig byggnad utmed hamnkanalen, en exponent för hamnverksamheten som hade stor betydelse för Vänersborgs historiska utveckling som sjöfartsstad under 1800-talet.

Residensgatan 12
Blå: Högt kulturhistoriskt värde.

Byggår: Cirka 1850

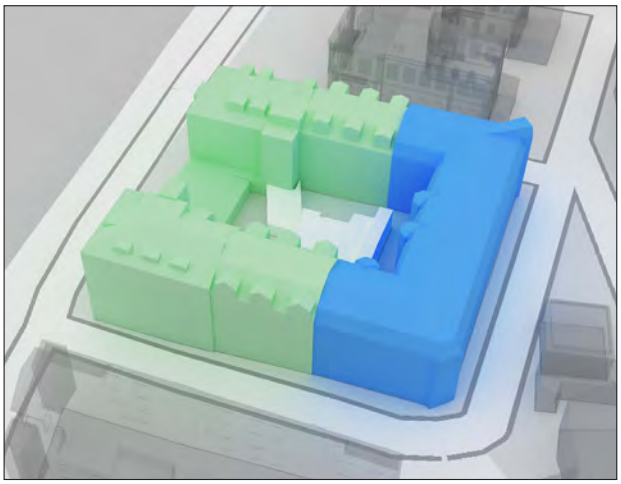
Litet tvåvåningshus med tre fönsteraxlar. Butikslokal i bottenvåning. Andra våningens timmerkonstruktion är klädd med locklistpanel. Traditionella tvåluftsfönster med spröjsar och profilerade omfattningar. Välbevarat minde trähus som utgör en intressant del av 1800-talets trähusstad.

Kv. Tulpanen

Kvarteret Tulpanen är ett av fyra mindre kvarter som ligger mot hamnen som ingår i 1834- års stadsplan. Fyra av tomterna är bebyggda med Landshövdingehus, som är en byggnadstyp som fick stort fäste i Göteborg. Att bygga två våningar i trä och en bottenvåning i sten blev ett sätt att kringgå byggnadsordningen som förbjöd trähus högre än två våningar. Landshövdingehusen i kvarteret är uppförda av byggmästare Burman som kom från Göteborg. Mot hamnkanalen ligger Strand hotell som exponerar sitt snäckprydda entrétak i hörnet. Strand Hotell hette tidigare Grand Hotell och öppnade i det nybyggda huset 1953.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Tulpanen 1

Hamngatan 9 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1953

Bostads- och affärshus i fyra våningar med takkupor och inredd vind. Röd tegelfasad med vita tvåluftsfönster. En envånings ljusputsad affärslänga binder samman den högre byggnadskroppen med Tulpanen 6. Inglasade balkonger och uppglasat trapphus. Butikslokaler i bottenvåningen.

Tulpanen 2

Verkstadsgränd 4 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1909

Landshövdingehus med bostäder. Inredd vind med takkupor. Rikt dekorerad träfasad, med både liggande och stående panel. Andra våningen har fönstren markerade med kraftiga överstycken och paneler under fönstren. Bottenvåningen har liggande träpanel. Gårdshus mot fastighetsgräns.

Tulpanen 3 och 4

Residensgatan 6 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: Början av 1900-talet

Två landshövdingehus som bildar en enhetlig fasadsträcka utmed Residensgatan. Två våningar med liggande träpanel och utsirade fönsteromfattningar, trekantsformade överstycken på andra våningen. Grå spritputs på bottenvåningens stenkonstruktion. Bandrusticering i sockelvåningen på huset i hörnet mot Verkstadsgränd. Inredd vind med små spetsiga takkupor, rött plåttak. Gårdsfasaderna är tilläggsisolerade och klädda med gul liggande träpanel. Välbevarade träfasader med strategiskt läge i stadsbilden.

Tulpanen 5

Verkstadsgränd 2 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: Början av 1900-talet

Landshövdingehus med enkel ljusmålad fasad. Ljusgrå spritputs med släta band kring fönster och port i sockelvåningen. Inredd vind med takkupor. Rött plåttak.

Tulpanen 6

Hamngatan 7 Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1953

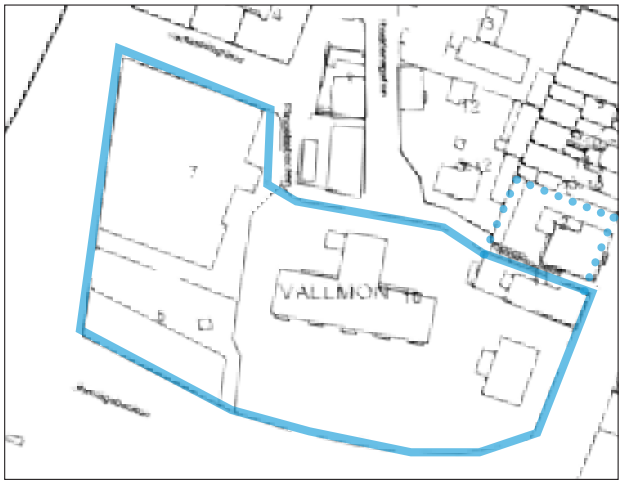
Fyravåningshus med takkupor och inredd vind. Röd tegelfasad med vita tvåluftsfönster. Bottenvåningen har granitfasad. En envånings ljusputsad affärslänga binder samman den högre byggnadskroppen med Tulpanen 6. Hotellentrén har ett dekorativt snäckformat skärmtak.

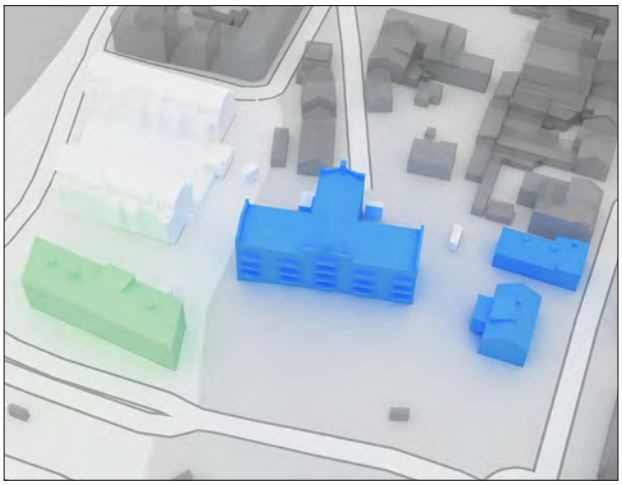

Kv. Vallmon

Kvarteret har en oregelbunden form och ligger i direkt anslutning till rutnätsstaden. Den södra stadsporten låg ungefär här när Vänersborg var en befäst stad på 1600-talet. Det finns nivåskillnader inom kvarteret som gör det före detta fängelset väl synligt i stadsbilden. Idag är det bostäder i den stora fängelsebyggnaden, likaså i den äldsta fängelsebyggnaden som ligger mot Edsgatan. Mot Edsgatan ligger också Godtemplarordens trähus från början av 1900-talet.

Kvarteret innehåller också modern bostadsbebyggelse mot hamnkanalen. Intressant att lägga märke till är att det skiljer över 200 år mellan den äldsta fängelsebyggnaden och det nya bostadshuset.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Vallmon 6

Hamngatan 5 A Grön: Kulturhistoriskt värde

Byggår: 1930

Putsad trevåningsbyggnad med påbyggd vindsvåning. Fabriksbyggnad uppförd 1929-30 för konfektionsföretaget Kirudds AB. Det är en stram klassicistisk arkitektur med rusticerad bottenvåning och släta pustade fasader i ljus färgsättning. Tvåluftsfönstren med spröjsar i våning två och tre är troligen original.

Vallmon 7

Verkstadsgränd 1 och Hamngatan 5

Byggår: 2012

Bostadshus i fyra våningar med inredd takvåning uppförda 2012. Två byggnadskroppar vänder kortsidorna mot vattnet. Ljus putsade fasader med inglasade balkonger och stor öppen gård på överbyggt garage. Här låg tidigare Vänersborgs mekaniska verkstad.

Vallmon 10

Residensgatan 1
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1851

Uppförd som fängelsebyggnad 1848-1851. Byggnaden har tre våningar och formen som ett T. Vinden är delvis inredd. Fasaden är i ljusgul puts med fasaddetaljer i vitt. De tidigare småfönstren med galler har fått normal fönsterstorlek och balkonger och loftgångar finns på fasaden. Några av de ursprungliga små fönstren finns kvar. Fängelseverksamheten upphörde 1995 och idag är det bostäder i byggnaden.

Edsgatan 4
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår:

Gamla fängelset. Kronohäktet byggt 1801. Användes som bostäder till fångvaktarna när det nya fängelset stod färdigt 1851. Putsad stenbyggnad i två våningar med skiffertak. Omkringliggande trädgård.

Vallmon 11

Edsgatan 6 A Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1902

Tträhus i två våningar med entré direkt från Edsgatan. Rikt detaljerad träpanel med både liggande och stående slätpanel. Korspostfönster i bottenvåningen och tvåluftsfönster i andra våningen. Äldre färgsättning i gråa nyanser med fönster och dörrar i engelsk rött. Valmat tak mot gatan med tvåkupigt lertegel. De stora höga fönstren på sidofasaden visar på en publik användning.Byggnaden uppfördes 1902 för Godtemplarorden ”Vänersborg”. Innehåller idag bostäder.

Vallmon 12

Edsgatan 6

Byggår: 1800-tal

Tvåvångsbyggnad med inredd vind. Reveterad träfasad med synliga knutar och balkong över entrén. Stora uppglasade skyltfönster. Huset är om- och tillbyggt flertalet gånger under 1900-talet, dess nuvarande utseende och volym kommer huvudsakligen från 1984. Starkt förvanskad byggnad.

Villakvarteren

Lagern, Idegranen, Eken, Björken, Boken, Päronträdet, Akacian och Alen

Kvarteren med villor ligger som ett broderat band mellan 1800-talets rutnätsstad och Skräcklan vid Vänern. De utgör halva delen av året en grön övergång mellan kvarterstaden och rekreationsområdet vid sjön. Rent byggnadshistoriskt är de äldsta husen från 1800-talets slut lokaliserade i väster och i öster avslutas enfamiljshusen av kedjehus från 1950-talet. De sju villakvarteren öster om Edsgatan visar upp villaarkitektur från de fem första årtiondena på 1900-talet. Kvarteren är vackert inramade av murar som speciellt framträdande från Skräcklan. Branta tak och korspostfönster ser vi på de äldsta villorna i kvarteret Idegranen. Tjugotalsklassicismens stildrag med valmade tak och tvåluftsfönster med spröjsar finns bland annat i kvarteret Eken. De funktionalistiska rena linjerna med flacka tak och fönster utan spröjs är väl representerade i flera kvarter. Flera av dem har dock fått sina fasader täckta med fasadtegel. 1950-talets villabyggande har ett småskaligt uttryck med flera volymer i en våning. Det röda teglet blandas med olika ytor av målade träpaneler. Kedjehusen är typiska för denna tiden.

På sidan 199 finns en karta med villakvarteren markerade och på följande sidor lyfts representativa exempel för villabebyggelsens olika tidsåldrar.

Vy från Edsgatan med Skräcklarn i fonden och villor utmed Edsgatan.

Vy över villor utmed Nygatan i kvarteret Akacian.

LAGERN
LINDEN
LINDEN
VÄFFLAN
HUVUDNÄS
IDEGRANEN
TRÄDET
HASSELN
EKEN
BJÖRKEN
ENEN
HÄGGEN
BOKEN
ALMEN
FLADERN
KASTANJEN
CEDERN
FURAN
APELN
KYRKPLANEN
CYPRESSEN
ASPEN
ALEN
PLOMMONTRÄDET
LÄROVERKET

Lagern 3

Lagern 2

Lagern 6

Idegranen 9

Edsgatan 55 – Norra gatan 12 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1900 – 1909

Bostadshus i 1 ½ våning. Gul puts med bandrustic-ering i bottenvåningen och profilerad takfot. Mönstermurad skorsten på nocken. Bevarade äldre fönster med spröjs. Farstukvist med dubbla gjutjärnspelare. Senare tillbyggnad i gult tegel.

Idegranen 11

Idegranen 2

Eken 12

Kyrkogatan 47 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Villa i två våningar med vitmålad putsfasad och vitmålade fönster med spröjsar. Markerat entréparti över båda våningarna med dekorativa motiv. Hörnkedjor och gördelgesims med tandsnitt horisontalt över fasaden. Valmat tegeltak med två skorstenar på nock. Intressant arkitektur i stram klassicism. Välbevarad fasad med originalfönster. (Ej ursprunglig färgsättning).

Eken 10

Lovisebergsgatan 4
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1933

Villa i två våningar med slätputsade fasader i gul kulör, markerad takfot och hörnkedjor, sadeltak med lertegel. En välbevarad villa från brytningstiden mellan 20-tals-klassicism och funktionalism.

Eken 11

Lovisebergsgatan 2 / Kyrkogatan 45
Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1934

Villa i två våningar med rosaputsad fasad och vita fönster med spröjs. Valmat tegeltak. Indragen entrédörr med rombiska små fönster vid sidan. Välbevarade villa med klassiska stildrag.

Björken 1

Parkgatan 11
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1932

Bostadshus i 1 ½ våning. Ljust putsad fasad med rusticerade hörnkedjor och småspröjsade fönster. Glasad entrédörr med två dörrblad och ädelträ. Valmat mansardtak med enkupigt rött lertegel. Runda takkupor klädda med kopparplåt. Balkong över entrén uppburen av med kolonner. Cementputsad mur mot gatan.

Välbevarad villa med originalfönster utförd i en rik tjugotalsklassicerande arkitektur.

Björken 3

Boken 10

Boken 7

Alen 13 och 14

Alen 15 och 16

Päronträdet 2

Almen 5

Skansgatan 18 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1937

Välbevarad funkisvilla. Bostadshus i två våningar med vitputsad fasad med ljusgrå fönster med två eller tre-luftsfönster. Större perspektivfönster mot trädgården. Svagt sluttande pulpettak med synliga takkonsoler mot trädgården. Balkonger med plåtklädda fronter och överledare i smide.

Akacian 14

Nygatan 70 Blå: Högt kulturhistoriskt värde

Byggår: 1800-50-tal

Ett välbevarat timmerhus i 1½ våning med panelklädda fasader i falurött. och tegeltäckt tak. Vid uppförandet av byggnaden låg det på stadens utmarker men har i och med att staden vuxit blivit en del av villakvarters-bebyggelsen i området.

Akacian 14

Akacian 18

Nygatan 74 B Blå: Högt kulturhistoriskt värde

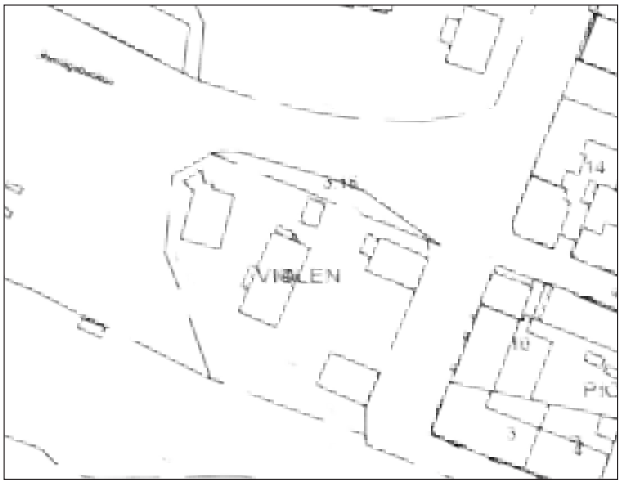
Byggår: 1959

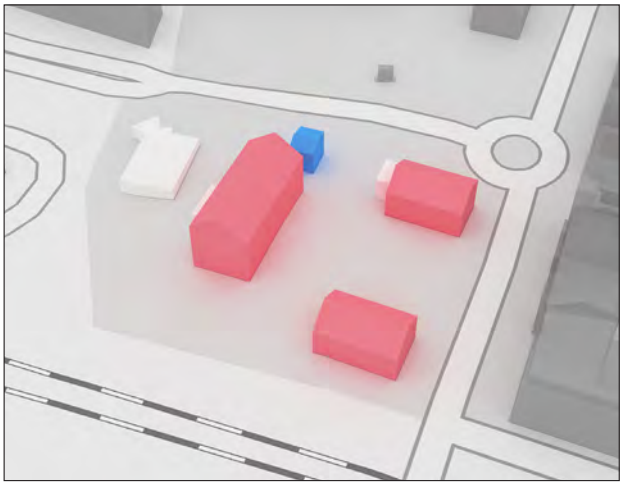
Envånings villa byggd med olika byggnadsvolymer. Fasader i gult tegel med vissa partier i brun liggande träpanel. Sadeltak med enkupigt mörkt tegel. Vita fönster med hela rutor. Inbyggt garage med portar i brun karosseripanel. Typisk villa från tiden.

Kv. Violen

Kvarteret gränsar till rutnätsstaden i norr och järnvägsstationen i söder. Det ligger på en trädbevuxen kulle vilket speciellt upplevs från stationen. Kvarteret innehåller fyra byggnader från 1820 och undgick tillsammans med ett fåtal andra byggnader den stora branden 1834. Det var Kungliga Västgöta – Dals Regemente som uppförde byggnaderna som logibyggnader för regementets officerare. Men de övergick snabbt till privat ägo och har varit privatbostad under största delen av åren.

Idag kallar man anläggningen för Regementsgården, men namnet Skansen förekommer också efter den försvarsanläggning som låg här på 1600-talet.

Mycket högt kulturhistoriskt värde

Högt kulturhistoriskt värde

Kulturhistoriskt värde

Edsgatan 2 B
Röd: Mycket högt kulturhistoriskt värde.

Byggår: 1820

Huvudbyggnaden i två våningar är uppförd i stram symmetrisk klassiserande träarkitektur. Den har en timmerkonstruktion med synliga knutlådor i fasaden. Locklistpanelen avslutas med en kraftig tandsnittsdekorerad takfot. Taket är belagt med tvåkupigt lertegel. Fönstren har korspost med spörjs i nedre delen.

De båda flygelbyggnaderna i en våning har en enklare utformning men ansluter till huvudbyggnadens arkitektur. I sydvästra hörnet ligger några uthusbyggnader. Samtliga byggnader i anläggningen är målade i ljusgult med vita detaljer och fönster.

Regementsgården tillhör de äldsta bevarade byggnaderna i Vänersborg. Dess ursprungliga funktion som en del av regementet och del av den tidigare skansen som ingick i 1600-talets befästning har byggnaderna ett stort lokalhistoriskt värde. De välbevarade byggnaderna har sammantaget ett stort kulturhistoriskt värde.

Under kullen mot järnvägsstationen ligger ett bergrum.

Källor och litteratur

Kommunala program och underlag

Bebyggelsemiljöprogram för centrala Vänersborg, Vänersborgs kommun, 1991.

Centrumplan för Vänersborg, Vänersborgs kommun, 1979.

Kulturhistorisk byggnadsinventering 30 - Vänersborgs stadskärna, Stiftelsen Älvsborgs länsmuseum, 1982.

Kulturhistorisk utredning 5 - centrala stadsbebyggelsen, Älvsborgs läns museiförening, 1973.

Kulturhistorisk utredning -Kulturaxeln, Regionmuseum Västra Götaland, Vänersborg, 2005.

Kulturmiljöunderlag Kvarteret Furan nr 9-11, Vänersborgs stad, Ogstedt Antikvarie, Göteborg, 2017.

Arkiv

Vänersborgs kommun: planhandlingar, ritningar och bygglovshandlingar.

Lantmäteriet: historiska kartor, www.lantmateriet.se

Litteratur

Bilder berättar - om gamla Vänersborg, Einar Sandelmark, Vänersborg 1994.

Från ”edskörsel” till cityhandel, Per Hedquist, Vänersborg, 1997.

Staden jag minns, Per Molnits (teckningar och anteckningar från 1954), Vänersborg, 2009.

Vänersborg, Kirsten Lunde, CTH, 1993.

Vänersborgs historia I, Tiden t.o.m. 1834, Carl-Fredrik Corlin, Vänersborg, 1944.

Vänersborgs historia II, Tiden 1834-1944, Vänersborg, 1944.

Vänersborgs historia III, Småstaden som blev storkommun: drag i 1900-talets utveckling, Britt Liljewall, Vänersborgs kommun, 1994.

Fotografier

Vänersborgs museum: historiska fotografier.

Postmuseum: fotografi på posthuset i kv. Malörten på sid. 33.

Övriga fotografier: Tyréns AB, 2018.

Andra källor

http://www.vanersborgsmuseum.se Vänersborgs museums hemsida, 2018.

”Program för bevarande och utveckling, Vänersborgs innerstad” har tagits fram av Maria Lundgren och Linnéa Tidäng, bebyggelseantikvarier på Tyréns AB tillsammans med Katarina Frändberg, Emma Bönnestig och Jasmina Lilja på Vänersborgs kommuns byggnadsförvaltning.